Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Aesopus moralisatus [lat.]

Aesopus

[Deventer], 23. Okt. 1500

urn:nbn:de:bsz:31-293042

Visual Library

Te 86,10

Wr 388

49

Eſopus moraliſatus cũ bono cõmẽto Jteꝫ textus de nouo emendatus cum gloſa interliniali.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

GW I. Nr. 477

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

Liber eſopi

Recia diſciplinarū mater ⁊ artiū inter ceteros ꝗs mūdo tulit ſapien-tes vnū edidit memorie dignū Eſopū noīe Erat em̄ īgenio clar⁹. ſtudio ſedulus ⁊ placid⁹ facūdia. Qui inter cetera q̄ ſcripſerat vtilia fabulaꝝ exem-pla vtilib⁹ plena etiā lr̄is cōmiſit ⁊ in vnū redigit opuſculū Jn q̄ ⁊ ꝑuuli diligētes īſtruāt. ⁊ iocūdi reddūt adulti Liber igit̄ iſte ꝑmo grece ꝯſcript⁹ ē ab Eſopo Poſt h̄ a romulo īꝑatore romano ad inſtruē-dum Tiberiū filiū ſuū in latinū venit Deīn rex anglie Affcrus in an-glicā linguā eū etiā trāſferri ꝑcepit Eſopus itaq̨ de fabulis agens res inaīatas introducit loquētes ſcꝫ ⁊ beſtias ⁊ volucres. ⁊ fabuloſe de eis ſcripſit. ſed de ſingulis moraliter concludit

delectet vtile ſit intendit preſens liber

v Tiuuet ⁊ proſit conatur pagina preſens

maiorē faciūt vtilitatem. vtilia id eſt iocoſis ſermonibus

Dulcius arrident ſeria picta iocis

preſens liber generat. dulcedinem fabulis

Ortulus iſte parit fructum cum flore fauorem

id eſt fabula ſcꝫ fructus. ſcꝫ flos. ſplendet

Flos ⁊ fructus emunt hic ſapit ille nitet

id eſt virtus moralis fabula delectat. vtilitatem fabula

Si fructus plus flore placet fructum lege ſi flos

id ē ſi hēs maiorē delectatōem in flore ambo ſcꝫ flos ⁊ fructus placeant

Plus fructu florem ſi duo carpe duo

pigrum pigritaret animum

Ne mihi torpentem ſopiret inertia mentem

ſcꝫ ope vigilare debet. i. intellectus meus. acceptauit.

Jn quo peruigilet mens mea mouit opus

operis premium perueniat. de opere fabuloſo

Ut meſſis precium de vili ſurgat agello

arida verba imple id eſt tua gratia

Verbula ſicca deus imple rore tuo

fabularum facultas. moralium virtutum. ſufficientem oſtenſionem

Verborum leuitas morum fert pondus honeſtum

abſcondit durus cortex bonum fructum.

Et nucleum celat arida teſta bonum

Nteq̄ꝫ ꝓcedat ad textū aliq̄ ſunt ꝑmittenda. Et ꝑmo de cauſis hui⁹ libri Un̄ notādū ꝙ p̄ntis libri (ſicut alioꝝ libroꝝ) q̄ttuor ſūt cauſe ſcꝫ material' formal' efficiēs ⁊ finalis Un̄ cā materialis ſiue ſubiectū huius libri eſt ſermo fabuloſus in reſpcū ad virtutes morales.

Cũ cõmento

Cauſa formalis eſt duplex ſm ꝙ duplex eſt forma. ſcȝ form
tus ꝛ forma tractãdi. Forma tractãdi eſt modꝰ agẽdi. q̃ in ꝓo
metricus. Sȝ forma tractatꝰ cõſiſtit in cõpõne. ꝛ explicabit̃ ꝑ cõ
as actões ꝛ diuiſiones Cã efficiẽs dr̃ fuiſſe Eſopus q̃ erat grecus. vñ
vt fert̃ pñs liber cõſcriptꝰ erat in greco. ſȝ poſtea iuſſu Rhomuli im-
peratoris romanoꝝ fuit trãſlatus in latinũ. ꝛ hoc ꝓpter filios eiꝰ q̃s
voluit inſtrui ꝑ doctrĩas huius libri. Cã finalis eſt duplx̃. ſcȝ intriſe
ca ꝛ extrĩſeca. Finalis intrinſeca ẽ cognitio eoꝝ q̃ tradunt̃ in h̃ libro.
Sȝ extrĩſeca eſt vt nos ꝑ documẽta ꝛ fabulas huiꝰ libri gradiamur
ad bonos mores. His viſis accedendũ ẽ ad formã tractatꝰ ſcȝ diuiſio
nẽ libri. Diuidit̃ ergo iſte liber ĩ duas ꝑtes ꝓncipales. ſcȝ ĩ ꝓhemialẽ
et ĩ executiuã. ſcḋa ibi (Dũ rigido) Pars ꝓhemialis p̃t diuidi in q̄t-
tuor ꝑtes Nã p̃mo auctor inuit delectatõem ꝛ vtilitatẽ hꝰ libri. Se
cũdo tãgit cãm ſuſcepti ibi (Ne mihi torpentẽ) Tercio inuocat diui-
nũ auxiliũ ibi (Ut meſſis p̃ciũ) Quarto excuſat ſe d̃ facilitate ſtili ibi
(Uerboꝝ leuitas) ¶ Notandũ igit̃ ꝙ auctor d̃t in textu ꝙ pñs liber
nedũ ẽ iocũdus ſȝ etiã eſt vtilis ad inſtructionẽ morũ. ꝛ ergo poteſt
apte ſubordinari phĩe morali. Eſt eñ duplex poetria. quedam ẽ ad
delectatõem tm̃. ꝛ talis nõ ſubordinat̃ alicui ꝑti phĩe. Alia eſt q̃ con
ſiſtit ad vtilitatem. ꝛ talis eſt iſta. vñ Horatius. Aut prodeſſe vo-
lunt. aut delectare poete. ꝛ hoc eſt quod dicitur. vt iuuet ꝛ proſit. ꝛc̃.
¶ Pro quo notandũ ꝙ auctor declarãs ſimul delectatõem ꝛ vtilita
tem huius libelli innuit hãc ſententiam. ꝙ pñs pagina id eſt pñs li-
bellus debet deſcribere fabulas ad delectationem ꝛ etiam virtutes
morales que ſunt ad vtilitatem. Si aũt aliquis quereret quare au-
ctor nõ ſolũ tãgit v̾tutes abſq̃ fabulis. Ad hoc r̃ndit auctor cũ ſub-
dit. Dulcius arridet. Nam ſeria ſiue vtilia magis delectãt ſiue allici
unt qñ ſunt depicta rebꝫ iocoſis. ꝛ ꝓpter hoc in iſto libello erũt v̾tu-
tes cõmendande cũ fabulis p̃mittendo fabulas ꝛ ſubiungẽdo v̾tu-
tes. Tũc ibi. Ortulus iſte parit. auctor magis declarat vtilitatem li
belli dicens. ꝙ in iſto libello eſt flos cum fructu. q̃ faciũt hoĩem fauo
rabilẽ. ꝛ q̃ vult cape fructũ poteſt capere. ꝛ q̃ florẽ etiã poteſt cape. et
qui vtrũq̃ etiã rapiat vtrũq̃ ¶ Et nota ꝙ auctor cõꝑat ſermonem fa
buloſum flori. ꝛ ꝑ fructũ dat intelligere v̾tutes morales. q: ſicut flos
eſt modici valoris ſine fructu. ſic etiã ſermo fabuloſus eſt modici va
loris ſine virtutibus que trahuntur ex fabulis

peruertit roſtro id eſt lutum id eſt querit g̃ana
Dum rigido fodit ore fimum. dum queritat eſcam
pro qñ ãmirat̃. tali lapide. talis auis dicit
Dum ſtupet inuenta iaſpide gallus ait
ſcȝ in fimo id eſt ſplendidi
Res vili precioſa loco nitidiq̃ decoris

Liber Eſopi

luto · utilitatis.
Hac in ſorde iaces. nil mihi meſſis habes
ſcꝫ lapidi ſcꝫ ille inuentoꝛ ſcꝫ .i. aut faber
Si tibi nunc eſſet qui debuit eſſe repertoꝛ
nitorem fimus abſcondit · ſplenderet
Quem limus ſepelit viueret arte nitoꝛ
lapidi precioſo ſcꝫ ego gallus ſum vtilis gallo lapis precioſus.
Nec tibi conuenio. nec tu mihi. nec tibi pꝛoſum
.i. gallo lapis ꝓcioſe magis deſidero. magis deſidero. minꝰ ꝓcioſa. ſ. grana.
Nec mihi tu pꝛodes. plus amo cara minus
pꝛo gallino id eſt impꝛudentem ſapientie.
Tu gallo ſtolidum. tu iaſpide dona ſophie
ſcꝫ munera. intelligas. fatuo ſcꝫ virtutum ⁊ moꝛum
Pulcra notes. ſtolido nil ſapit iſta ſeges

¶ Finita ꝑte ꝓhemiali. hic ꝯſequēter au. ponit ꝑtē executiuā. Et pōt diuidi in tot ꝑtes. ꝙt ponit fabulas. Pꝛimo auctoꝛ ponit vnā fabulā cuiꝰ documentū ē tale. ꝙ ſtulto ac vitioſo nō valet ſapientia. vel ꝙ ſtulti ꝑuipendūt ſciam. Et hoc oſ̄dit ꝑ quādā fabulā de gallo. Nā gallus quadā vice querēs eſcam fodiendo fimū inuenit lapidē ꝓcioſum latentē in loco immūdo. Cui dixit gallus. tu iaces in loco vili et immūdo tu nō es vtilis mihi. ſed ſi aurifaber vel aliꝰ gēmarū cupidus te inueniſſet ꝑ eū ad ſplendoꝛē tuū venires ⁊ honoꝛes ꝑciperes Ego xͦo eſcam quero ⁊ te nō honoꝛabo. qꝛ tu nō pꝛodes mihi. nec ego pꝛoſum tibi. nec de te curo. qꝛ amo minus cara ⁊ vilia. ſ. grana ⁊ ſimilia q̄ mihi ꝓſunt ad nutrimentū. Deiñ ſubdit doctrinā huiꝰ fabule dicēs. ꝙ ꝑ gallū debemꝰ intelligere ſtultū. ꝑ lapidē ꝓcioſum ſciam et ſapiētiā. Uñ ſicut gallus ſpernit lapidē ꝓcioſum tanq̄ ſibi nō valentē necꝫ vtilem. ſic etiam ſtultus ſpernit ſapientiam, eo ꝙ nō reputat eam neceſſariam necꝫ vtilem.

comedit comedit. ſitim patitur agnus
St lupus. eſt agnus. ſitit hic. ſitit ille fluentem
inequali via ſcꝫ tam lupus q̄ꝫ agnus. aquā fluentem
Limite non equo querit vterqꝫ lacum
in ſupioꝛi ꝑte. potat. id eſt aque id eſt in inferioꝛi parte aque
In ſummo bibit amue lupus. bibit agnus in imo
ſcꝫ agnum pauoꝛ. inuadit ſcꝫ litigia facie. ite
Hunc timoꝛ impugnat. verba mouente lupo
maculaſti ſcꝫ lupo. mūde aq̄. foꝛmoſitatem
Rupiſti potumqꝫ mihi riuiqꝫ decoꝛem
hoc aial ſcꝫ ſibi imputatum cauſa defendens
Agnus vtrunqꝫ negat ſe ratione tuens

ſcȝ lupo damnum intuli
Nec tibi nec riuo nocui. nam prona ſupinum
ignorat pro non ⁊ et aqua claritate ſua
Neſcit iter. nec adhuc vnda nitore caret
vociferat ſcȝ ſuo ſcōario .ſ. lupo nociua ſcȝ tu agne
Sic clamat ore lupus. iterum mihi damna minaris
nō intēdo vobis inferre dānū ſcȝ agno .ſ. ait minaris mihi
Nec minor agnus ait. cui lupus immo facis
ſcȝ minatus eſt etiam tranſactis
Fecit idem tuus ante pater ſex menſibus actis
patrem ſequeris mori
Cum bene patriſes. crimine patris obi
dixit nondum ſum adeo ſenex
Agnus ait. tanto non vixit tempore. predo
dicit ſup. adhuc ſcȝ lupus gerens furtum ſcȝ agnum necat
Sic tonat. an loquaris furcifer. huncqȝ vorat
innocenti agno .ſ. lupus occaſionem interficiendi
Sic nocet innocuo nocuus. cauſamqȝ nocendi
ſup. per totum mundum. tales tyranni
Inuenit. hi regnant qualibet vrbe lupi

¶ Hic ponit documentū ꝙ mali tyrāni ⁊ potētes de facili inueniūt cām nocēdi caupibꝫ ⁊ īpotētibꝫ. qḋ ſic inuit Nā q̄dā tēpore dū lupꝰ et agnꝰ ſil' biberēt. tūc lupꝰ ꝗ̄uis ſtetit ī parte ſuperiori ⁊ agnꝰ ī parte inferiori tñ cū hauſtū faceret erexit ſe ⁊ dixit ad agnū Tu q̄ lanā portas in deceptōem ſemper meis offenſis īſiſtis. Agnꝰ ꝟo ad hāc vocē tremidꝰ timide rñdit ſic Dñe potēs q̄re mihi tā aſpe loq̄ris innocēti. cū ego paruulꝰ nullas offenſas tibi īferre poſſē. Ait turbas aq̄s q̄s bibere volo Rñdit agnꝰ ſalua reuerētia q2 tu ſtas ſuperiꝰ lōge a me ⁊ ego inferiꝰ quō ergo poſſem tibi aq̄s turbare Tūc āt exaſperatꝰ lupꝰ ait iterū Tu nimis es garrulꝰ. ⁊ iurgia meū multiplicare pſumis ſicut pater tuus q̄ nondū trāſactis ſex mēſibꝫ de eodē in hoc loco mihi foreſcit. qḋ in te merito redūdabit Et ait agnꝰ Cur ſic in me pris culpas refundis q̄ nondū natus erā Ait lupus. q2 ſic loq̄ris mihi volo te corrigere ⁊ irruēs in eū guttur eiꝰ crudeliter apprehēdit ⁊ finē ꝟborū fecit ¶ Moralr̄ ſic tyrāni faciūt cū innocentū res vel mortē cupiunt ſiue iuſte ſiue iniuſte eos ſpoliando opprimunt

illius animalis. viam in occurſum illi aīali
Muris iter rumpente lacu venit obuia muri
hoc animal. clamoroſa. auxilium. impedire deſignat
Rana loquax. ⁊ opem pacta nocere cupit
omnem modum. id eſt peſtilentie ſupple praua
Omne genus peſtis ſuperat mens diſſona verbis

Liber Eſopi

voluptuoſo dulciloquium oꝛnat
Cum ſontes animos floꝛida lingua polit
tale animal.tale animal cum filo annectit.auſa eſt
Rana ſibi murem filo confederat audet
alligare cum filo tangere.per fraudem.fidelitatem
Flectere fune pedem.rumpere fraude fidem
ſcꝫ rane connectitur ſcꝫ muris.ſcꝫ rane intentio.ſcꝫ muris
Pes coit ergo pedi ſed mens a mente recedit
vide.ſcꝫ rana ⁊ mus ſcꝫ rana. ſcꝫ murem
Ecce natant.trahitur ille.ſed illa trahit
ſcꝫ rana tendit ad fundum periclitari faciat
Mergitur.vt ſecum murem demergatur in imo
periculum maris naufragium patitur.id eſt fiducia
Naufragium faciens.naufragat ipſa fides
nititur.ad fundum natare id eſt eleuat ſe.contrariatur
Rana ſtudet mergi.ſed mus emergit ⁊ obſtat
periculo poteſtates.augmentat id eſt pauoꝛ
Naufragio vires ſuggerit ipſe timoꝛ
talis auis feroci.capit id eſt bellum.
Miluus adeſt.miſerumqꝫ truci rapit vngue duellum
ſcꝫ miluus ſcꝫ rana ⁊ mus inteſtina fracta.natant
Hic iacet ambo iacent.viſcera rapta fluunt
ſcꝫ omnes illi dicunt impediunt
Sic pereant.qui ſe pꝛodeſſe fatentur ⁊ obſunt
id eſt qui intendit alium decipere
Diſcat in auctoꝛem pena redire ſuum

¶ Hic ponit documētū ꝙ nemo dꝫ alteri aliqͦd ꝓ mittere qd̄ nō intē dit facere.qꝛ ſepe alios intēdentes decipe ſeipſos decipiūt. qd̄ innuit nob per ranā ⁊ murē Mure oſtio molēdini ſup limē reſidēte.ſuperuenit rana ex cāpo.⁊ mure ſalutato cuiꝰ illa domꝰ eēt eum interrogauit quā ſuā eē rn̄dit Rogauit ergo rana ipm̄ murē vt ipſaꝫ nocte illa in hoſpitio ſuſciperꝫ.Cui mus benigne eā itrare ꝯceſſit.factaqꝫ hoꝛa cene appoſuit ei groſſam farinā dicēs ei vt lete comederet. qꝛ bene ſibi faueret.⁊ ſi melioꝛa haberē etiā apponerē Et placuit rane locus ⁊ cibus.ſed cum potus diu expectatus nō venit.rana ergo potu aſſueta ſitibūda triſtis recedit ⁊ dixit ꝙ mallet eē ſub molēdino abſqꝫ tali cibo qꝫ in molēdino ſine potu.Cui mus ait moleſtū ſibi eſſe ꝙ oblata ſibi nō placerēt ⁊ iurauit ſe nunqꝫ tam bene pꝛocuratam fuiſſe. et de illo bn̄ficio recōpenſam ſe velle habere dixit Illis auditis rana rn̄dit ꝙ ſi ſecū ad ſua vellet trāſire ſibi reddere vellet cibū cū potu in copia Cui mus aſſentiēs pariter iuerūt per pꝛata ad fluuiū erat rana oꝛe plena.et mus incipiebat deficere ex ieiunio.ſed ipſum rana confoꝛtauit,et in vicino domū ſuā eſſe dixit,tandē itaqꝫ pꝛato a mure vix per

tranſito venerũt ad fluuiũ. ⁊ ait rana. hãc aquã trãſire debemus qꝛ
domꝰ mea hic vltra ẽ. Feſſus igiť mus ex lõga via attediatꝰ ad ranaꝫ
ſic inqͭ amiciciã tuã inuite ꝑdo. ſed hoſpitiũ tuũ adire neq̃o. qꝛ roꝛe
prati ꝯguatꝰ adhuc ꝯuioꝛibꝫ aq̃s me ꝯmittere nõ audeo. ait ergo rana
turpe ẽ mõ deſiſtere ⁊ viã breuẽ nõ ꝑficere. ſi feſſus es ⁊ debiľ ego iu
uabo te ne in aq̃ deficias. faciamꝰ ergo ſic. filo nos alligabimꝰ tu ĩ col
lo ⁊ ego in pede meo. ⁊ ſic te adiuuabo. Cuiꝰ dcis mus acq̃uit. Ipſis
itaqꝫ in medio fluuis iã poſitis rana exclamãdo dixit. ego ꝯfiſa nimis
meis viribꝫ iã deficio ⁊ ad ꝓfundũ ducoꝛ perituꝰ. ſpõteqꝫ ſe ſubmer-
gẽs muri machinata ẽ naufragiũ. ⁊ ſic mure adhuc ſupeꝛ exñte ad litꝰ
fraudẽ itellexit. ⁊ ſic oꝛta ẽ lis mg̃na iter ãbas ptes. illi ĩ ꝑtẽ trahẽtibꝫ
rana nãqꝫ ad ꝓfundũ traxit ⁊ mus ad litꝰ. Dũ eñ ſic ꝑiter cõtẽderẽt
miluus qui foꝛte ſpectatrix erat miſeꝝ dirimit duellũ murem vngui
bus arripiẽs. ⁊ annexã ranã ſiľr trahẽs. qui cũ ſe ad moꝛteꝫ trahi vi
deret ſic fertur locuta fuiſſe. Qui ſocio ſuo parat obpꝛobꝛium nõ im
merito cadit in laqueũ. ¶ Allegoꝛice per ranã põt intelligi caro hũa
na. ꝑ murẽ ãt intelligiť aĩa que adũſus carnẽ ſemꝑ militat. caro cõcu
piſcit aduerſus ſpm̃. ⁊ ſpũs aduerſus carnẽ. Caro eñ nitiť trahere a-
nimã ad terrena ⁊ carnales delectatões. aĩa ṽo reſilit ad bona oꝑa. ⁊
iſtis litigantibꝫ venit miluus id eſt diabolus quaſi bolus. i. moꝛſus
duoꝛũ. ſcꝫ coꝛpis ⁊ aĩe ⁊ rapit ambo. Uel aliter ſicut tãgiť in fine lrẽ
per ranã intelligunť deceptoꝛes bonũ dicẽtes ſed deceptõem intẽdẽ
tes ⁊ ſepe cõtingit tales in illam (quã aliĩs pꝛeparauerũt) foueã cade
re. Iuxta illud. Incidit in foueam quam fecit.

coꝛam iudice — coheret — ſcꝫ ad iudicandum. — aduertit

A cauſam canis vꝛget ouem ſedet arbiter audit

ſoluat — ſcꝫ cõceſſum — ſcꝫ ouis ſcꝫ debere panem.

Reddat ouis panem. vult canis. illa negat

in ꝑte canis cõtra ouem teſtať — teſtatur — ſcꝫ iſti tres

Pꝛo cane ſtat miluus. ſtat vultur. ſtat lupus inſtant

pꝛomiſit — reſtituere. — tribuat

Panem (quem pepigit reddere) reddat ouis

ſoluere — ſcꝫ ouis non tenetur — ſcꝫ ouis — reſtituere.

Reddere non debet. nec habet quod reddere poſſit

ſoluat — iudex — teſtatur agno

Et tamen vt reddat arbiter inſtat oui

ideo — ꝯſuis — adeſt — ſup. ouis — id eſt lanam

Ergo ſimul licet inſtat hyems pꝛeuendat amictum

id eſt rigidũ ventũ ſuſtinꝫ. lana. ſup. ouis

Et boꝛeam patitur. vellere nuda ſuo

mendicam acquirit. pigricia teſtante

Sepe fidem falſo mendicat inertia teſte

liber eſopi

innocentia delicti aſtucia decipi
Sepe ſolet pietas criminis arte capi

¶ Hic au. po. aliã fabulã dicẽs ꝙ quodã tp̃e canis traxit ouẽ in cau‑
ſam ꝑ pane quẽ dixit illi cõceſſiſſe. ſed ouis hoc negauit dicẽs ſe nũꝙ̃
panẽ a cane mutuaſſe. Judex ergo canẽ interrogauit ſi teſtes haberet
ſeu fideiuſſores. q̇ tres teſtes noiauit. ſ. lupũ miluũ ⁊ vulturẽ. ⁊ iudex
ab illis ꝟitatẽ reqrit. at ille teſtimoniũ ꝟitatis cani dederũt; q: ꝑtẽ
habere ſꝑabãt in oue ſi damnaret. Judex ergo p̃cepit q̃tenus de debi
to ſuo cani ſatiſfaceret. ex quo idoneis teſtibus cõuicta eẽt. ſꝫ illa miſe
ra ouis nihil habuit preter lanã qđ dare poſſet. ⁊ hyems erat ⁊ canis
fortiter inſtabat. ouis ergo lanã exuẽs eã cani p̃ñtauit ⁊ nuda remã
ſit. Canis ãt hac ſatiſfactione nõ cõtẽtus in pellẽ ipſius pepigit ⁊ ir‑
ruens ſup eã cũ falſis teſtibꝫ lupo ⁊ miluo miſerã illã miſeriorẽ red‑
didit. ¶ Moralr̃ ſic ꝑuerſi ⁊ fallaces faciũt qñ res alioꝝ appetũt tũc
cũ ſuis cõplicibꝫ tractãt q̃liter iudicijs ſuis eos ſubuertere poſſint

id eſt equaliter. euentus dona accipiant
Et ratione pari fortune munera ſumant
accipiũt pacem. agnus iſta quattuor animalia
Sumunt fedus ouis capra iuuenca leo
Aliud aial. p̃ñs eſt ſup. predã aialia poſſeſſor
Ceruus adeſt. ceruum rapiunt. leo ſic ait. heres
ſupple detur.
Prime partis. nam mihi primus honor
protegit fortitudo
Et mihi defendit partem vis prima ſecundam
donat terciã ꝑtem niſus
Et mihi dat maior tercia iura labor
frangit dilectionem
Et pars quarta meum (niſi ſit mea) rumpit amorem
bona cõia. ſup. leo poſſidet. debiliores opprimens.
Publica ſolus habet fortior ima premens
potẽti iũgat debilis poſtulat p̃ñs fabula
Ne forte ſociet fragilis. vult pagina preſens
quia debili fidelis non ſciat diues
Nam fragili fidus neſciat eſſe potens

¶ Hic poit documẽtũ ꝙ hoies paupes q̇ ſunt ꝑue potẽtie nõ dñt ſe
ſociare potẽtibꝫ. qm̃ potẽtes ſꝑ volũt hrẽ ꝑtẽ meliorẽ. qđ inuit nob ꝑ
leonẽ caprã vaccã ⁊ ouẽ Jſta ãt aialia cõpactũ fecerũt inuicẽ ꝙ q̃cun
ꝗ rapina eius occurreret illã inter ſe diuiderẽt. Accidit aũt ꝗ capie
bãt ceruũ quẽ in q̃ttuor ꝑtes diuiſerũt. q̃ diuiſione fcã dixit leo ex q̃
rex ſum. iõ rõe regal' dignitatis ṗma ꝑs erit mea. ſcđa pars etiã quia
fortior vobis ſum. tercia ꝟo pars mihi iure debet. q: vobiſcum labo

rauı.quartã vero partẽ ſi quis capere voluerit meus nõ erit amicus
quare alia aĩalia timore leonis cõcuſſa fugierũt.et nullã partẽ acce-
perũt ¶ Moraliter per leonẽ intelligũtur potẽtes ⁊ per alia aĩalia in
telligunt impotẽtes.ſi aũt cõtingat ꝙ pauperes habẽt aliqͩ diuide
re cũ potẽtibus.potẽtes accipiunt pro ſe partes meliores

natat portans maſſam carnis dat ſupple de ſe.
At canis ore gerens carnẽ.caro porrigit vmbram
adheret inuadit vndas
Umbra coheret aquis.has canis vrget aquas
ſup.habẽde ſup.quã habebit vero lucro.ſcꝫ vmbram
Spem carnis plus carne cupit.plus fenore ſignum
lucri veri ſup.canis quã hẽbat.ſup.carnis habende
Fenoris os aperit.ſic caro ſpeſqꝫ perit
pro incertis dimitti
Non igitur debent pro vanis certa relinqui
ſup.dona.aliqͥs diligit.ſtatim ſupple bonis
Non ſua ſiquis amat.mox caret ipſe ſuis

¶ Hic auctor ponit aliã fabulã cuius documentũ ẽ.ꝙ hõ prudens nõ debet dimittere certa ꝗ̃uis ſint modica ꝓ incertis q reputant ma gna.qꝛ modica res certa plus valet ꝗ̃ magna res incetta. Juxta illð Plus valet in manibꝫ paſſer ꝗ̃ ſub dubio grus. Jſtð nobis inuitur per canẽ q natauit per aqͣs maſſam carnis in ore gerẽs ⁊ vidit in a- quis vmbrã carnis maiorẽ ꝗ̃ erat fruſtũ qð habebat in ore.⁊ ſic cu- piẽs illð fruſtũ mgnũ apit os ad capiendũ illð.⁊ ſic tandẽ cũ os ape ruit amiſit tã carnẽ verã ꝗ̃ vmbrã carnis ¶ Allegorice per carnẽ itel ligit hõ parcꝰ vl' auarꝰ q multotiẽs cupit bona aliena. ⁊ qñqꝫ ꝯtingit ꝙ talis ex nimia cupiditate amittit bona ꝓpria. Ul' aliter per canem poſſumꝰ intelligere hoĩez.q dimiſſo ſũo bono inheret bonis terrenis. et final'r remanet vacuus eo ꝙ ipſo moriẽte ſummũ bonũ nõ q̄ſiuit vñ bona temporalia dimittit moriẽs in manꝰ alioꝝ.⁊ ſic a ſe trãſeũt bona tẽporalia ſic acqͥſita,et cũ hoc amittit bona eterna.

mulier maritatur collectio vicinoꝝ letatur
Femina dum nubit furi vicinia gaudet
ſapiens narrat
Uir bonus ⁊ prudens talia verba mouet
phebꝰ duxit vxorem illius dei.hoc elementũ .querimonijs
Sol pepigit ſponſam.iouis aures terra querelis
percuſſit rõnem.qre eſſet.triſtis dixit.
Percutit.⁊ cauſam cur foret egra dedit
vxor.vno qð fiet ſup generatus ſol
Sole necor ſolo quid erit ſi creuerit alter
quantũ.ſuſtinebo faciet calliditatis.copia
Quid patiar.quid aget tanta caloris hyems

inhibet hec fabula dare ſup. illis
Hic prohibet ſermo letum prebere fauorem
maleficia perpetrarūt maleficia intendunt
Qui mala fecerunt. aut malefacta parant

¶ Hic au. po. aliā fabulā. ꝙ quodā tpe fur quidā duxit vxorē. ad cuius nuptias vicini cōuenerūt gaudētes ꝛ letātes. qđ vidēs vir quidā3 diſcretus ꝛ ſapiēs ꝓtulit hāc fabulā. Quodā tpe ſol debebat ducere vxorē. vt filios ſibi cōformes gñaret. qđ percipiēs vniuerſa terra cōſiderās periculū qđ inde immineret. ꝛ dixit ardores vnius ſolis ſe vix poſſe tolerare. qđ ergo fiet ſi plures ſoles gñarent. ꝛ clamās in celū querulosis vocibꝫ iouē ſummū deoꝝ īuocauit q̄ten⁹ illi periculo obuiare3 Juppiter āt miſcđia mot⁹ p̄cepit ſolē ſine vxore permanere. q̄ſi dicere3 iſte vir ſapiēs. O vos boni vicini res vr̄ās perditis per iſtū vnicū furē. qđ ergo erit ſi iſte fur alios genuerit fures q̄re multū inſipiēter agitis ꝙ ad nuptias ei⁹ venitis gaudētes ¶ Jſta fabula docet nos moralr. ꝙ melius ē habere vnū ꝓncipē q̄ꝫ plēs. nā ſi plēs ſint ſubditi ei⁹ nō ſufficiūt. ꝛ illis ꝓ honore diſcordātibꝫ neſcit ppl's cui adhereat. vel ſub quo tutius viuat. ꝛ ſic rapine homicidia ꝛ alia mala oriuntur

ſtricta torquet colli ſup̄ in collo
Rta lupum cruciat via gutturis oſſe retento
ſup̄ lup⁹ petit cyrurgicū. dona tributur⁹ auxilium
Mendicat medicum multa daturus opem
tu ſuis premia ex gutture lupi extracto
Grus promiſſa petit de faucibus oſſe remiſſo
ſup grui dixit. ecce .i. ex grā ſalua
Cui lupus. en viuis munera tuta meo
potuiſſem abſcindere
Nonne tuum potui morſu precidere collum.
premium
Ergo tuum munus ſit tua vita tibi
ſubueniſſe. ſupple hoībus peruerſa ſup. hominum.
Nil prodeſt prodeſſe malis mens praua malorum
ingratus recepti non veretur. beneficij
Jmmemor accepti non timet eſſe boni

¶ Hic au. po. aliā fabulā. cuius documentū eſt. ꝙ nō expedit malis hominibꝫ bn̄facere q2 ſunt ingrati ꝛ bn̄ficioꝝ immemores. Et iſtđ innuitur nobis per lupū ꝛ gruē. Quodā ei tpe dū lup⁹ ꝯſumptis carnibꝫ oſſa roderet. ꝛ particula oſſis gutturi ei⁹ inheſiſſet. magnūq3 dolorē ſibi intuliſſet. lupus ergo potēs in curia regis leonis vt ſummus p̄poſitus regis fecit oēs beſtias cōgregari ſperās ab aliquo medelam ſui doloris percipere q̄ſiuit ſi aliq beſtiaꝝ haberet arte3 medicine q̄ ſuo poterit ſubuenire dolori Adducta eſt itaq3 grus ad lupi infirmi preſentiam. que ſalutiferam promittit lupo medicinam, ſi pro ſuis labo

bus ꝑmiū cōſeq̄ poſſet. lupus ergo his ꝟbis ꝯſolat⁹ dixit ſe in tāta neccitate ꝯſtitutū null⁹ velle parcere expēſis. ꝓmittit ergo mūera magſi ſanitatē ꝯſeq̄ poſſet Grus āt collo ſuo i guttur lupi imiſſo cām ſui dolorꝭ extraxit. ꝛ ſic lup⁹ ſanat⁹ ē. q̄ fcō grus ſuā petijt mercedē. Cui lupus rn̄dit. nōne mag mee pietatis mūera recepiſti dū te guttūe meo caput tibi ſanū emiſi. ſi ergo ſapiēs eēs h̄ mūere ꝯtēta foꝛes ꝛ maxie cū ſcias gruinas carnes me deſiderare ꝛ mihi ſanas eē in hac infirmitate ¶ Moꝛal'r ꝑ gruē ītelligunꝭ paupes ꝛ īpotētes. q̄ ſunt ſub potētioꝛib⁹ videꝭ eīn eis ꝙ paupes ſufficiētē ꝓ ſuis laboꝛib⁹ recipiāt mercedē ꝙ eos viuere ꝑmittāt. ꝛ reſidua bona q̄ habēt ſibi nō vſurpāt

de doloꝛe ꝑtus cōquerenti dulcedine fecundam
Epartu querulam verboꝛum nectare plenam
compaſſa acceptat in domo ꝑtu grauidam
Pro cane mota canis ſuſcipit ede canem
canis. recedit in domo querendo paſtū. recūbit
Hec abit illa manet. hec curſitat. illa quieſcit
ſup. cani pre doloꝛe deſtruitur requies
Huic tamen a partu rumpitur illa quies
ſup. canis reuertiꝭ reſtitui ſuā domum. petit
Illa redit reddiq̀ʒ ſibi ſua tecta pꝛecatur
claudit. canis immo magis ſup. claudit
Obſerat hec aurem. nec minus aure domum
magis preualere ꝟba minacia eſtimat pꝛelia. ſcʒ p̄ce ꝛ minis
Plus pꝛece poſſe minas putat hec. plus bella duobus
cognoſcit. valire ꝟba minacia ſup. plus poſſe
Noſcit poſſe minas plus pꝛece verba minis
pro q̄n̄ canē. muniat ſcʒ catulus
Cum doloꝛ hanc armet. plus matrem filius armat
locū dat ſup. canis. ſcʒ matri cum filijs
Cedit ſola gregi. cauſaq̀ʒ iuſta perit
non bene ſecurum dulcib⁹ fidem habere
Non ſatis eſt tutum mellitis credere verbis
id eſt ex blanda loquutione oꝛiri
Ex hac melle ſolet peſtis amara ſequi

¶ Hic au. po. aliā fabulā cui⁹ documētū ē. ꝙ nemo dʒ fidē adhibere blādiētib⁹ ꝛ adulātib⁹. ꝛ iſtō īnuiꝭ nob ꝑ duos canes Quodā eīn tpe canicula q̄dā īgruēte ꝑtus tpe cū aptū pariēdi nō hēret locū rogauit aliā caniculā vt ipam in hoſpitiū recipet donec catulos ſuos ad lucē pꝛoduxiſſʒ. q̄ p̄cib⁹ ei⁹ acq̄eſcēs ipam in domū ſuā ītrare ꝑmiſit. ꝑtu vero edito mox iuſſit vt aliō ſibi hoſpitiū ꝓcuraret. eo ꝙ ꝓpter āguſtiam domus eā ſuſtinere nō poſſet Illa āt ꝓpter ꝑtū adhuc lāguida inſtat ꝛ rogat vt eā tollerʒ donec catuli ei⁹ ludere poſſent. hoſpita ꝟo victa pꝛecib⁹ cōceſſit ipſi Poſt hoc ꝟo cum catulos ludere videret, ite/

Liber Eſopi

rū monuit eā ad aliud hoſpiciū procurandū. mater autē catulorum ait quo aīo potes illa loqui. ⁊ ita nos cōtriſtari cū iā gelidus boreas niues voluat. ⁊ glacialis bruma oēm beſtiā cōſtringat. ſed age miſe/ricorditer nobiſcū humaniter nos tolerādo vſqȝ ad amena eſtatis tempora cū exire poterimus ⁊ hincinde diſcurrere. Hoſpita iterū p̄cibus placata vſqȝ ad eſtatē eā tolerauit. Fcā ergo eſtate iuſſit ipſam ſine omi cōtradictione domū exire. q2 nec p̄ce nec p̄cio ipm de cetero ſuſtinere vellet. Uidēs ergo canis ꝙ āplius p̄cibꝫ pficere nō poſſet cepit minari ⁊ ait Debilis eſt tua ptās ⁊ mirū ē ꝙ putas ſola nos oēs expellere. meo ergo ꝯſilio ꝟbis tuis pcas. q2 fortes mō ſunt catuli noſtri ⁊ feroces ꝙ ſi multū nos minari volueris tūc ve tibi ⁊ pelli tue. ⁊ domus quā tuā dicis in nrās veniet vſus ¶ Moraliter ſic callidi homines ſimplices quoſqȝ decipiūt. ⁊ blādis adulatōibꝫ p̄mo eos rogitāt. ⁊ poſtea ſuis domibꝫ ⁊ bonis eos violēter eliminant.

p qn̄ fulget terra aq̄ ꝯgelata phibet vndarum.
Um nive candet humus. glacies dum cepit aquarū
fluxuz in talē ſerpentē frigida turget
Curſum in colubrum turbida ſeuit hyems
ſerpentem ſerpentē fouet bonitas frigus
Hunc vidit hunc reficit. hominis clementia ventum
repellit moderat calore frigus
Temperat huic tecto temperat igne gelu
reuertitur recedit calefit
Uer redit. imber abit. eſtas cum ſole caleſcit
maliuolus ſupple coluber
Sic importunus fit magis atqȝ magis
euomit venenū. ſerpens intoxicat domum
Ore ſerit virus coluber ſic toxicat edem
dixit ſerpenti nō reuerſurus recede
Hoſpes ait colubro. non rediturus abi
nō abceſſit ſerpens recedere manet
Non abijt coluber nec vult exire. ſed heret
apprehendēs hoſpitē ſibulatōes aſpas facit
Amplectenſqȝ virum ſibula dira mouet
tribuere cupit homo maleficus pro bono malum
Reddere gaudet homo nequam pro melle venenū
pro bn̄ficio damnū p clemētia fraudem
Pro fructu penam. pro pietate dolum

¶ Hic au. po. aliā fabulā. cuiꝰ documētū ē: ꝙ hō caueбit malis hominibꝫ impēdere bn̄ficia. q2 mali p bonis ſibi ipēſis ſepe mala reddūt. ſicut innuit nobis p colubꝝ Quodā em̄ tpe coluber rogauit quēdaz virū vt ipſum frigore intenſo inſtante in hoſpitiū reciperet. vt ſic frigo/

Cū cōmento

ra euadere poſſet Uir āt mīa mot⁹ ſup colubꝝ in hoſpitiū recepit eū
et ad ignē calefecit Coluber āt ſic calefact⁹ cepit emittere vir⁹ ſuū ꝛto
tā itoxicauit domū. q̄zobꝛē hoſpes dixit ei vt domū ſuā exiret ꝛ āpli⁹
nō reuerteret Coluber āt exire nolēs vir ā plexus ē ꝛ veneno īfecit eū
¶ Allegoꝛice ꝑ colubꝝ p̄t itelligi carnal' delectatio. q̄ dū bn̄ fouet et
nutrit venenū ſuū fundit. ꝛ ſic hoſpitē. i. hoīem q̄ eā admittit ꝑ pcīm
intoxicat. ꝛ q̄zto diuti⁹ moꝛat tāto difficili⁹ expellit ¶ Moꝛal'r ꝑ co/
lubꝛ intelligunt hoīes ꝓraui ꝛ ingrati qui reddūt malū ꝓ bono.

p̄ſumit aſinus. poꝛcū ſiluestrē. deriſione. infeſtare. temerarium.
Udet aſellus apꝛum riſu temptare pꝛoteruum
p̄ſumit fatuus. ſcꝫ apꝛo. loqui ſalue.
Audet iners forti dicere frater aue
mouet pꝛo verbis reſponſa dedignatur
Uibꝛat aper pꝛo voce caput. nam verba ſuperbit
dare compeſcit. commota. crudelem
Reddere. ſed dentem vix tenet ira trucem
aper dicit repꝛobum. ſcꝫ nobilis aīalis. cibum
Sus tamen iſta mouet vilem dens nobilis eſcam
contemnit pigricia ſecurus ſupple tu aſine
Spernit deſidia tutus es ipſe tua
fatuo offendi. pꝛudens hō. deriſu.
Non debet ſtolido ledi pꝛudentia riſu
fatuus eruditum accedere.
Nec ſtolidus doctum debet adire iocis
¶ Hic au. po. aliā fabulā. cuius documentū ē. q̄ ſtolidi ꝛ indocti nō
debēt deridere doctos vel pꝛudētes. neqꝫ debēt offendi deriſionibus
Iſtō inuit nob ꝑ apꝛū ꝛ aſinū Quodā eīm tp̄e aſinus obuiauit apꝛo
et icepit ironice loq̄ ad apꝛū ipm ſubſannādo ſuis deriſionib dicēs.
Aper bone frater aue Aper audiēs illā ſalutatōez ironicā nō rn̄dit.
ſed mouebat caput. qꝛ dedignabat loq̄. ꝛ iraſcebat intm̄ q̄ vix tolera
re potuit ꝛ dixit hec ꝟba aſino Me⁹ dens ſpernit eſcā vilē ꝛ deſidem
quare tu ꝓpter tuā deſidiā ꝛ vilitatē es tutus ¶ Moꝛaliter ꝑ aſinum
intelligunt ſeculares ꝛ indocti / ꝑ apꝛū intelligunt docti ꝛ ſpūales q̄
ſepe deriſiones ꝛ detractōes a ſecularib ꝛ indoctis patiunt. quas pa
tiēter ꝛ lete ſufferre debēt qm̄ inde magnū cōſequuntur pꝛemium.

campeſter. oppidanum recipit in hoſpitio
Uſticus vꝛbanum mus murem ſuſcipit ede
parat cibus. voluntate
Cōmodat ꝛ menſam. menſaqꝫ mente minoꝛ
in macro conuiuio. ſufficit libertas
In tenui menſa ſatis eſt in menſa voluntas

Liber Eſopi.

nobiles facit.degeneres.vultus.ingenuus.cibos
Nobilitat viles frons generoſa dapes
cōpleto termino i cibarijs ſup.murem.ſcꝫ imitando ipſum
Facto fine cibis.vrbanum ruſticus audit
muris mus campeſter vadit ciuitatis diuitias
Urbani ſocius tendit ad vrbis opes
vide cellarium.intrant.miniſtrat.mus vrbanus muri campeſtri
Ecce penu ſubeunt.inſeruit amicus amico
intendunt.prandio cibaria conuiuium.portat.
Inuigilant menſe.fercula menſa gerit
meliorat largiflue dat eſcam pietas faciei
Emendat conditqꝫ dapes clementia vultus
cōmandionem.replet.magis cibi vultus.reuerentia
Conuiuam ſatiat plus dape frontis honor
vide clauſure ſonum facit.ianuas aperit
Ecce ſere clauis immurmurat.oſtia laxat
ſp̄ mures.pauent.fugam capiunt occultant
Ambo timent.fugiunt ambo.nec ambo latent
vrban⁹ cāpeſter.obſcura loca.morſu querit inani
Hic latet.hic tenebras curſu mendicat inepto
adheret parieti campeſtris pondus.
Aſſuitur muro reptile muris onus
id eſt dulcia.clauſa in penore
Blanda penu clauſo parcit fortuna timenti
pro ſed pauet id eſt tali paſſione
Ille tamen trepidat teſte tremore tremens
ſcilicet ille formidoſ.im
Exit qui latuit.timidum ſic lenit amicum
ſis letus mellis
Gaude.carpe cibum.hec ſapit eſca fauum
id ē loquit̄.ſcꝫ mus occultatur.ſub iſtis dulcibus.cibarijs
Fatur qui latuit.latet hoc in melle venenum
non eſtimo
Fellitumqꝫ metu non puto dulce bonum
voluptatem preuenit
Quam timor nubit.non eſt ſincera voluptas
ſollicitanti ſupple comedentis
Non eſt ſollicito dulcis in ore fauus
comedere magis volo id eſt eſſe in perenni timore
Rodere malo fabam.ꝙ rodi perpete cura

cibaria ſollicitudo quottidiana
D[illegible] cibos cura diurna facit
id eſt ſollicitudinibus trīſticia
Dis opibus gaude.qui gaudes turbine mentis
inediam abundans
Pauperiem ditat pax opulenta meam
iſta dulcia cibaria retine amena
Hec bona ſolus habe que ſunt tibi dulcia ſoli
tribuit cibarijs ſecura
Dat precium dapibus vita quieta meis
reuertit̃ ꝑeligit ſecura
Finit verba.redit.preponit tuta timendis
ille abhorret ſecurius cupit
Et(qui ſumma timet)tutius ima petit
inopia accedit
Paupertas(ſi leta venit)tutiſſima res eſt
moleſtior pauperem reddit
Triſtior immenſas pauperat vſus opes

¶ Hic ponit documentum ꝙ melius eſt poſſidere pauca cum ſecuritate ꝗ̃ multa cum ſeruitute ⁊ timore Quod deſignat nobis ꝑ murẽ ſilueſtrem ⁊ vrbanum. Quodã eñ tẽpe mus ſilueſtris inuitauit ad prandiũ murem vrbanũ preponẽs ſibi ea que habebat.que licꝫ modica erãt ⁊ nimis ꝓcioſa vtebatur tamẽ eis cũ ſecuritate.quadã autẽ die cum iſta cibaria muri vrbano non placerent redijt ad ciuitatem et duxit ſecum murem ſilueſtrem.qui pariter intrauerunt cellarium quod in cunctis bonis ſibi competentibus abundebat.⁊ ſic delicata faciebant conuiuia que adeo placuerunt muri ſilueſtri ꝙ amplius non intendebat redire ad nemus ſed ibidem delicate viuere putauit quia periculorum ⁊ aduerſitatum ſibi imminentium adhuc erat ignarus.Cum aũt iſti duo mures ſic comedendo gauderent ſuperueit famulus domus.ad cuius introitum pre nimio timore ambo mures fugierũt.Mus aũt vrbanus qui erat ibi notus ad locũ ſatis tutum fugit.ſed mus ſilueſtris antroꝝ ignarus quo latitaret locũ non inuenit.tamẽ ad obſcura occurrit ſe occultans donec famulus exiret Quo recedente ad eſcam ſunt reuerſi.ſed mus ſilueſter pterritus et triſtis in fine mẽſe ſedit.Cui mus vrbanus dixit.cur ſic ſedes ad mẽſam triſtis.comeder ſis letus iſta cibaria melle ſunt dulciora Rñdit mus ſilueſter.vere ſub hoc melle latet venenũ q̃ magno timore ſunt mellita.nec eſt ſincera voluptas quã tantus timor obſcurat.nec põt eſſe cibus dulcis in ore ſolliato .Tuaꝫ bona mihi nõ miniſtraſti ſed

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

mala. qꝛ que latẽt nõ reuelaſti Ego em̃ putaui tecũ viuere in ſecurita
te. ſed iam video multiplices cauſas tue miſerie. qꝛ oportet te timere
hoĩes ꝛ cattos q̃ ſꝑ tibi inſidiant. Sint ergo tibi bona vrã ꝛ mala et
habere ea q̃ tibi natura ꝯceſſit mihi ãt modica cõtulit de q̃bus ꝯten
tor. His dictis mus ſilueſter receſſit. Moraliſatio patet ſupra

hoc animal id eſt linit
Um vulpes aquilam pro rapta prole perungit
dulcedine prolem reſtituere aquila.
Melle precum predam reddere neſcit auis
proles genitus pauet id eſt glutientis.
Preda gemit natuſq̈ timet cibus eſſe guloſi
liberauit filios aſtutia
Sed redemit natos. vtilis arte parens
arborem cingit paruis lignis id eſt virge
Arborum zonat ſtipulis ꝛ vimine truncum.
id eſt magna ligna aſtuto ſcꝫ vulpe. ſ. arborem
In ſtipulas docto dirigit ore facem
natos illius auis aſcendit. multitudo
In pullos aquile conſurgit copia fumi
abhorret illud animal mitigat ſcꝫ aquila
Hanc timet ꝛ vulpem prouida placat auis
non exiſtat diligentiam adhibeat nocere
Non quia ſit maior ſtudeat quis abeſſe minori
potenti nocete minus potens
Cum bene maiori poſſit obeſſe minor

¶ Hic auctor ponit aliã fabulã cuius documentũ ẽ tale. ꝙ hõ fortis et nobilis rõe ſue potẽtie ꝛ fortitudis nõ debet inferre nocumentum miſero ꝛ impotẽti, qꝛ ſepe ꝯtingit ꝙ pauꝑ ꝛ debilis infert nocumẽtũ diuiti ꝛ potẽti. Et iſtud innuit nobis ꝑ aq̃lam ꝛ vulpem. Uulpes quodã tꝑe erat in cauerna ſua. ꝛ puuli ſui foris decurrebãt. quos cũ vidit aq̃la diligẽter eos obſeruauit donec aliquos apprehẽdit. quos tandẽ apphẽſos cũ vnguib᷒ ſuis ꝑmeret clamauerũt Mater ad clamorẽ eoꝝ egreſſa vt eos dimittere aquilã rogauit. Sꝫ illa hoc non poſſe fieri aſſeruit. qꝛ pullos in nido ſuo multũ eſuriẽtes haberet. q̃bus illi neceſſarij forẽt. quo dicto nidum petit aquila vulpecula poſt clamitante fruſtra. ꝛ quouſq̈ potuit puulos ſuos ꝑſequebat. Cũ ergo videret vulpecula ꝙ precib᷒ ꝛ clamorib᷒ nihil ꝓficeret ad ſolitas ſe cõuertit artes. Arripit ergo ignitam faculã ꝛ aridis lignis collectis arborẽ in qua ſedet aq̃la cũ pullis circũdedit igne. quo ſuppoſito ad aquilã dixit. Fac mõ pullos tuos ꝛ temetipm̃ ſaluã ſi potes His ergo auditis aq̃la materna pietate ſuꝑ pullos mota ꝑ eis vulpẽ ro

gat vt ignib⁹ ꝑcere vellet ꝛ arborē nō cōbureret. qꝛ ꝑuulos ſuos ad ſu/
ſtentandos reciperet. ¶ Moral'r ꝑ aqlā intelligūť diuites elati ꝛ cōtu
maces. q̄ paupes ꝑmūt ꝛ ſpoliāt. nec eos ad ſe clamātes exaudiunt.
Sꝫ cū venerit ignis diuie vltōis. vellēt vtiqꝫ ſe ablata reſtituiſſe

illius auis diuidit
Pes aquile predo teſtitudinis aera ſcindit
teſtitudinem teſta. abſcondit lata abſconduntur.
Hanc ſua concha tegit. cornua longa latent
hac ammonitione. talis auis auiſat inſultum
Hoc monitu cornix aquilam premonit ineptum
geris laborem ſalubre ſcꝫ cornici
Fers onus hoc fiat vtile crede mihi
fers teſta alimentum capit iſtud
Quod geris in concha cibus eſt. tibi ſurripit illum
teſta alimentum teſtam. id eſt contere
Concha cibum. concham frange. cibuſqꝫ cadet
id eſt teſtam ꝓ̄ſētibus fruere. id eſt arte.
Ut concham frangas pro viribus vtere ſenſu
concham ſumma . lapidea terra.
Hanc (ſi celſa cadat) ſaxea frangit humus
de ſeipſo. fatuus circumuentus. tempeſtate.
De ſe ſtultus homo ſubuerſus turbine lingue
cadit ſcꝫ homines inquietudo capit.
Corruit. ꝛ fortes iſta procella rapit

¶ Hic auctor ponit aliā fabulā, cuius documentū eſt· ꝙ paupes et
impotētes ſepe faciūt ſubtilitate ꝛ calliditate. qđ fortes ꝛ potētes vi
ri ꝑficere nequnt. Iſtud eñ oſtēdiť nobis ꝑ teſtudinē ꝛ cornicē. Quo/
dam eñ tpe aquila ſecus mare āmbulauit piſcatōis cauſa. ſed nullo pi
ſce inuēto rapuit conchā que teſtudinē intus habebat. hanc ergo vn
guib⁹ rapuit ꝛ ad littus deuexit. vt ibi ſuis vſib⁹ applicaret. ſꝫ concha
que indurata erat nec vnguib⁹ nec roſtro frāgi potuit. ꝛ ſic nec vi nec
arte teſtudinē habere potuit. Cornix ergo q̄ aderat vidēs aqlam fru/
ſtra laborare. acceſſit ꝓpius ꝛ dixit aqle. ſi me permittas tecū habere
partē teſtudinis mōſtrabo tibi modū ꝛ viā acquirēdi hanc eſcaꝫ. qđ
cum aquile placuiſſet ait ꝛ cornix. Tu in ſublime volare debes. ꝛ ſic
ex alto proijcies concham ad terrā petroſam ꝛ tūc teſta fracta cibum
accipies. Aquila aūt approbat conſilium cornicis ꝛ in altum volās
teſtudinem ex vnguib⁹ ad terram proiecit. quā cornix ſubtus expec/
tans protinus rapuit. ꝛ ſic aquilam famelicam decepit. ¶ Moraliter
intelligitur ꝙ hō non debet credere verbis quorumcūqꝫ. qꝛ ſic ſepe de
cipitur. ſicut aquila decepta fuit

Liber Eſopi

ferente eſuriem portat ſcꝫ caſeum
Vlpe gerente famem. coruum gerit arbor. ⁊ eſcam
roſtro portans verba mouente tacet
Ore gerens coruus. vulpe loquente ſilet
o corue ſplendore. ſplendens. olorem nitore excellis
Corue decore decens cignum ſplendore preibis
modulatione id eſt omnibus auibus
Si cantu' placeas. plus aue quaqꝫ places
confidit ſcꝫ coruus delectant modulationes
Credit auis ficteqꝫ placent preludia lingue
cantat id eſt ex ore excidit
Cum canit vt placeat. caſeus ore cadit
ſup. caſeo veſcatur accidunt penitentie
Hoc fruitur vulpes. inſurgunt tedia coruo
auget incommoda id eſt verecundia
Aſperat in modico damna dolore pudor
amarum fert deriſum decipit id eſt vana
Fellitum patitur riſum quem fallit inanis
dat damna iniqua laus
Gloria. vera parit tedia falſus honor

¶ Hic auctor ponit aliã fabulã cuius documentũ eſt tale. ꝙ illi ꝗ deſiderant laudem vanã ⁊ trãſitoriã gl'am ſepe incurrũt damnũ ⁊ obꝓbriũ. Jſtud innuitur nobis per coruũ ⁊ vulpem. Quodã eñ tp̄e coruus quidam caſeum pinguem furatus erat. qui ad ſiluã reuerſus in ſummo quercu reſidebat. Cõtigit aũt ꝙ vulpes quedã famelica ſub arborẽ venit dicẽs. O corue tu es valde decorus. immo cignũ excedis in ſplendore. ſi ergo vox tua eſſet dulcis ⁊ ſonora nõ eſſet auis in tota ſilua tibi ſimilis. His ergo laudib9 coruus deceptus vt ãpliores cõſequatur laudes incepit cãtare. ⁊ ſic caſeus (quem roſtro tenebat) ex ore eius decidit. quem vulpes proſpiciẽs mox rapuit ⁊ coruũ ſic deluſum ſubſanauit. ¶ Moraliter per coruũ intelligunt leues et minus prouidi homines. qui falſis adulationibus ⁊ vanis laudib9 credunt. ⁊ ſic ſepe falluntur.

aggrauat pauperem id eſt nimia. ſenectus
Kretit miſerum grauitas annoſa leonem
pigrum reddit id eſt frigiditas
Jnglaciat corpus corqꝫ ſenile gelu
inſurgit verres reddens pro iniuria illata talionem
Jnſtat aper penſans veteri pro vulnere vulnus
capitis leonem cornu bos ledit
Frontis eum telo taurus vtroqꝫ fodit

inſurgit aſinus piger · ſup̄.leonis pede.concutit
Seuit aſellus iners.⁊ frontem calce ſigillat
rugitu vlciſcitur iniurias ſuas
Nec ſolo gemitu vindicat acta leo
ſup̄.animalia.ſuperaui ſuperant animalia exſpirat.
Omnia qui vici me vincunt omnia.dormit
poteſtas mea.receſſit laus non viget laudis.operatio
Uis mea.dormit homo dormit honoris opus
damnum.intuli ſupple animalibus.
Cui nocui nocet ille mihi.multiſq̄ peperci
id eſt non miſerentur.pro beneficio.ſupple mihi
Qui mihi non parcunt.pro pietate nocent
metuat penam non ornat.ſupple fideli
Hunc timeat caſum.qui ſe non fulcit amico
tribuere proſper pauper petit auxilium
Nec dare vult felix quam miſer optat opem

¶ Hic auctor ponit aliam fabulā, cuius documentū ē, ꝙ nemo debꝫ ſe nimiū extollere in proſperitatibꝫ ſuis, nec debes nimiū aggrauare debiliores, qꝛ ſi poſtea ceciderit, ꝙ debilitatus fuerit condemnetur. tam ab illis quibꝫ nocuit q̄ȝ ab illis quibus profuit, quia cum deficiunt munera ſepe tabeſcit amicicia. Iſtud innuitur nobis per leonem quia quodam tp̄e leo quidam annoſus iacebat pre nimio ſenio in lecto egritudinis. venerunt ergo oīa animalia ad viſitandum eū. diſſimili tamen modo, quia quedā venerūt ad plangendū eū ipſi cōdolēdo, alia sūt venerūt ad irritandum eū ⁊ ad vindicandum iniuriaȝ quondā a leone eis illatam. Aper em̄ dentibꝫ ſuis ipſuȝ vulnerauit et thaurus ſuis cornibus acriter eū trāſfodit, ⁊ piger aſinus frontem eius cū pede dire cōcuſſit. His ergo plagis leo fatigatus ſolo gemitu ſe vindicauit dicens oīa aīalia que prius vici iaȝ me vincunt. qꝛ deficit iam vis mea, ⁊ ideo perit gloria mea. ⁊ nullus honor mihi exhibetur. ⁊ oīa aīalia quibus prius rigidus fui ⁊ durus nunc me infeſtant ⁊ perſequuntur. ⁊ quibus antea peperci modo derident me.
¶ Moraliter per leonē intelligūtur potentes. ⁊ per alia aīalia impotentes. quia impotentes ſepe cum fortuna mutatur inferunt potentibus conſimilia his que ab eis ſuſtulerunt.

id ē ludi oris. ſup̄. ſue diligentia. oſtendit. dilectionem.
Ur muris ⁊ caude ſtudio teſtatur amorem
id eſt cum lingua tangit. id eſt dominum ſuum.
Nunc lingua catulas. nunc pede palpat herum
letatur dn̄s planat ſocium id eſt menſe ſue
Gaudet herus. comitq̄ȝ canem. comitemq̄ȝ ciborum

Liber Eſopi.

facit applaudit ideſt familia
Efficit.alludit turba miniſtra cani
id eſt ſimili modo.equalia cibaria candem dilectionem.
Arte pari ſimileſq; cibos.ſimilemq; fauorem
acquirere volens dixit aſinus ſtultus
Lucrari cupiens inquit aſellus iners
aſinum.cane corpis.ſplēdor ſcꝫ ad laborem
De catulo prefert vite nitor.vtile tergo
ſupple dn̄o meo.i.vtilitate catulus.ludis.
Nec placeo fructu.ſed placet ille iocis
ſupple ego id eſt tpe congruo ad ludendum.
Ludam.lude places ſic ludit empore viſo
per ludum.ſup.aſinus accidit domino
Ut ludo placeat ludit ⁊ inſtat hero
id eſt placere.eſtimat rudens.ſup.dn̄i ſui anteriorum
Blandiri putat.ore tonans.humeroſq; priorum
concuſſit.grauitate eſtimat.id eſt delectabilem
Preſſit mole pedum.ſe putat eſſe pium
vociferat dn̄s petit auxiliū.aduenit id eſt ſeruorum
Clamat herus.vult clamor opem ſubit ordo clientum
coartat.magnis verberibꝰ fuſtis ſcꝫ aſinum
Multa domat multo verbere claua reum
non dedit id eſt cum honore ſupple facete
Quod natura negat nemo feliciter audet
id ē nō placet inhabilis id eſt placidus eſſe
Diſplicet imprudens vnde placere putat.

¶ Hic auctor ponit aliā fabulā cuius documentū eſt.ꝙ ſtulti im/prudētes ſepe credūt placere prudētibꝰ ꝑ ea q̄ eis magis diſplicent. Quodā eni͞m tpe vir quidā caniculā habuit multū ſibi dilectū.cui ca/nis ſepe cauda pedibꝰ ⁊ ore ſuis alludebat. Uidēs itaq; aſinus canē ſic placere dn̄o ſuo cogitauit quō ſimili arte tales cibos ⁊ fauorē apd̄ dn̄m cōſeq̄ret dicēs intra ſe. Ego fortior ⁊ vtilior cane ſum.tamē ip ſe plus placet ioco ⁊ ludo q̄ʒ ego fructu ⁊ vtilitate.volo etiam dn̄o ſic placere meo. Un̄ egreſſus ad dn̄m vt inſtar canis luderet pedibꝰ cō cuſſit eū mouendo aures caput ⁊ caudam ſuā putans ſic placere dn̄o Sed dn̄s ꝑterritus cepit clamare.vn̄ ſerui occurrētes aſinū diris fu ſtibus verberauerūt.adeo ꝙ vix ſemiuiuus euadere potuit. ¶ Mo/raliter ſic ſtulti ⁊ inſipiētes volūt ſe intromittere de his q̄ natura eis nō cōceſſit.⁊ fiunt inutiles in illis.⁊ faciunt ſe confuſos

amena.ſoporifero.delectat.
Rigida ſopito blanditur ſilua leoni

Cū cōmento

currit cupiens turba
Curſitat hic murum ludere prompta cohors
excitatus capit ſup. mus rogat
Preſſus mure leo murem rapit. ille precatur
ſup. leo orationem obedit leonis muris
Ille precem libat ſubiacet ira preci
prius. cogitat. in corde interempto
Hoc tamen ante mouet animo. quid mure perempto
honoris accipies fortes debiles tedet
Laudis emes. ſummos vincere. parua pudet
morte id eſt reum pudet
Si nece dignetur leo murem. nonne leoni
vituperium honor
Dedecus. et muri ceperat eſſe decus
ſuperet debilem fortis dedecus eſt ſuperare
Si vincat minimum ſummus. ſic vincere vinci eſt
ſuperare decens eſt vitium
Uincere poſſe decet. vincere crimen habet
honor gloria ſuperare
Si tamen eſt decus ſi laus. ſic vincere laus eſt
honor id eſt a minor inimico
Et decus hoc minimo fiet ab hoſte minus
ſupati. ꝯſequit. laus ſuperator
De precio victi pendet victoria. victor
tante laudis ſuperati laus
Tantus erit victi gloria quanta fuit
receſſit gratiarum actiones donare ſupple mus
Mus abit. ⁊ grates reddit. ſi reddere poſſit
promittit auxilium id eſt paruum interuallum temporis
Spondet opem ſolus. fit mora parua dies
pro quia. id eſt laq̄os. intrat ſupple ſuis
Nam leo rethe ſubit. nec prodeſt viribus vti
querelosa rugitu incommoda conqueri
Sed prodeſt querulo murmure damna loqui
reuertitur leonem vidit conſpexit retia diſſoluit
Mus redit. hunc reperit. vidit loca. vincula rodit
hoc auxilio reddit. auxilium ſecurus recedit.
Hac ope penſat opem. ſic leo tutus abit
valuit deſtrui aſtucia
Rem potuit tantam minui prudentia. dentis
ſup. muri tribuēs. grates id eſt ad nutum muris
Cui leo dans veniam ſe dedit ipſe ſui

Liber Eſopi.

ſup.homo.magna non contemne id eſt pauperem
Tu qui ſumma potes ne deſpice parua potentem
pro qꝛ auxiliari nocere non valet
Nam prodeſſe poteſt.ſi quis obeſſe nequit

¶ Hic auctoꝛ ponit aliā fabulā.cuius documentū eſt ꝙ diuites ꝛ potentes debēt paupibꝫ miſereri.ꝛ ſi in ꝑuo.deliquerūt debēt ipſis indulgere qꝛ poterūt in poſterū paupes diuitibꝫ ꝓdeſſe. Jſtud innuit nobis ꝑ leonē ꝛ murem.qꝛ quodā tpe qdam leo dormiuit in nemore.vbi mures circūcirca curſitabāt ludētes.Accidit aūt a caſu ꝙ quidam mus leonē tetigerit ꝛ ſomnū eius turbauerit. Vn̄ leo turbatus apphēdit murē.cui mus ait.O leo tuam ibi ꝑeat nobilitas.qꝛ non malo aīo ſed caſualr̄ hoc cōtigit. Leo āt miſcdia motus murē dimiſit illeſum.cogitās intra ſe ꝙ eēt ſibi ꝑuus honoꝛ ſi murē deglutiret Accidit aūt poſtea ꝙ cū idem leo ꝑ ſiluā trāſiret in laqueū cecidit.ꝛ ſuis dētibꝫ laqueū diſſoluere nequit.nec ſe a captiuitate liberare.vn̄ et querulոſe cepit rugire.qđ audiēs mus cui leo ꝑus pepcit.vidēſqꝫ leonē laqueatū eū agnouit.ꝛ recoꝛdatus bn̄factoꝝ leonis coꝛroſit et diſſoluit coꝛdas retis ſiue laquei.quibꝫ diſſolutis leo liber abceſſit.¶ Et vt dt auctoꝛ ille leo dās grates muri dedit ſeipm̄ ad nutū muris eo ꝙ liberauit eū a morte¶ Moralr̄ ſic potētes nō debēt ſpernere debiles ꝛ impotētes.qꝛ multotiēs paupes pn̄t ꝓdeſſe diuitibus

pestis grauitate talis auis ſuam rogat
Oꝛbi mole iacet miluus matremqꝫ precatur
id eſt dijs ſacrificia orationes
Vt ſe pro ſuperis det ſacra detqꝫ preces
dixit.id eſt o fili id eſt ſacramenta
Mater ait.mi nate deos ꝛ ſacra deoꝛum
offendiſti.recoꝛdantur.id eſt mala opera tua
Leſiſti.recolunt impia facta dei
delicti.vindicantes.impendunt penalitatem
Criminis vltoꝛes penſant pro crimine penam
pro qn̄.ſcꝫ deoꝛum.offenderes metuenda
Dum ſacra turbares pena timenda fuit
miluum.ſupple moꝛtis.manſuetum ſupple cogit
Te cogit timoꝛ eſſe pium.te pena fidelem
iſte pauoꝛ iſta contritio.cum morte tarde
Hic timoꝛ.hec pietas.cum nece ſera venit
deturbat ſuam.quare.immaculatas inhabitat eccleſias
Qui maculat vitam.cur mundas incolit aras
opera opprimunt.q̄re opa.ſubleuant
Quem ſua facta premunt.cur aliena leuant

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Cū cōmento

¶ Hic au. poīt aliā fabulā. cuiꝰ documētū ē. ꝙ ille q̄ ꝑ totā vitā ſuā
crudelr̄ vixit in fine cū viderit mortē inſtare ſepe fruſtra diuinū iuo/
cat auxiliū Iſtō nobis inuit̄ ꝑ miluū. quodā ei tpe miluꝰ in magnaꝫ
incidit egritudinē. ita ꝙ de vita deſparet. rogauit igit̄ mrē̄ ſuā vt ꝑ
ſua ſaītate deū exoraret Cui mr̄ rndit. fili mi tu offendiſti deos ⁊ ſa
cra deoꝝ. iō dij recolūt iā tua praua opa. q̄re dabūt tibi penam tuis
demeritis ꝯdignā ſꝫ qꝛ īfirmaris iā iploras deoꝝ auxiliū ſed tarde.
qꝛ hec pena timēda fuit qñ peccaſti. vñ timor ⁊ pena mortis cogunt
te nūc eſſe piū ⁊ fidelem. ¶ Moraliter ſic viri criminoſi cū viderint
mortē ſibi imminere inuocant viros ſanctos ⁊ religioſos vt pro ipſis
orent ad dominū deum. ſed eſt nimis tarde.

producat de ſegete. ſupple ſeminatum
Ut linum pariat lini de ſemine ſemen
fouet terra volucres monet talis auis timore
Nutrit humus. ſed aues tangit hyrundo metu
hyrundo iam ſeminatū. ſup̄ auibꝫ magna pericula
Hec ait. hoc ſemen nobis mala damna minatur
eradicate ſata ſeminata. periculis
Vellite pro noſtris ſemina ſparſa malis
ſup̄ auium. contēnit. bona conſilia inutiles curas
Turba fugit ſanos monitus. vanoſqꝫ timores
reprehendit id eſt ex terra ſcꝫ linum vireſcet
Arguit. exit humum ſemen et verba viret
iterum talis auis conſulit. obuiare. futura. derident
Rurſus hyrundo monet inſtare pericula. rident
volucres concordat
Rurſus aues. hominem placat hyrundo ſibi
id eſt cū hoībus. morans. modulatōe. applaudit ſuaui
Cunqꝫ viris habitans cantu blanditur amico
pro quia proſpecta nocere. iacula
Nam prouiſa minus ledere tela ſolent
eradicatur efficiuntur. laquei. ſcꝫ agricola
Iam metitur linum. iam fiunt rhetia. iam vir
capit. volucres recognoſcens. inculpat
Fallit aues. iam ſe conſcia culpat auis
bonum contemnit. ſupple conſilium
Utile conſilium qui ſpernit. inutile ſumit
ſecurus. lapſos. iuſte incidit
Qui nimis eſt tutus retia iure ſubit.

¶ Hic au. ponit aliā fabulā cuius documentū ē. ꝙ nullus debet cō/
temnere cōſiliū alterius. qꝛ accidit multotiēs ꝙ reſpuētes ꝯſiliū alio.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

rum inutiles fiunt. vñ frequenter eis malum euenit. Jſtud declarat nobis per hyꝛũdinem ⁊ alias aues. Quodã eñi tpe hortulanus ſeminauit ſemen lini in agro ad quem hyꝛundo ⁊ alie aues cõſueuerũt venire pꝛo neceſſarijs. hyꝛundo vero pꝛeſciens futurꝫ malum ammonuit alias aues reſiſtere huic ſeminationi dicẽs. hoc ſemen multiplex periculum nobis inferet. ergo euellamus illud ne malum inde venturum nobis eueniat. ſed alie aues hyꝛundinis conſilium ſpꝛeuerunt. quod videns hyꝛundo ſuum genus conuocauit. ⁊ fedus pacis cũ hominibus iniuit. Erat aũt foꝛma pacis iſta. ꝙ neutra ps in damnuꝫ alterutrius cogitaret. ⁊ ſic hyꝛũdines in ſignum federis in domibus nidificauerũt. Tempoꝛe ergo meſſis adueniente hortulanus linũ ſibi colligit. ⁊ retia ⁊ laqueos inde contexit. per quos oĩs alias aues decipiebat. que ſic decepte recognouerũt ꝙ ſtulte hyꝛũdines conſiliũ contempſiſſent. ¶Allegoꝛice per aues intelligere poſſumus pctõꝛes per hyꝛundinem vero ſpũales homines. qui ſepe ammonẽt pctõꝛes vt deſiſtant ⁊ abſtineant a peccatis. ſed peccatoꝛes ammonitionem ⁊ doctrinam ſpiritualium contemnentes tandem per retia diaboli capiuntur. ⁊ eterno igni traduntur.

apta imitari virtutes oꝛnare. ſup. pꝛeſentem
Fabula nata ſequi moꝛes. ⁊ pingere vitam
monet ciuites imiteris viam
Tangit quod fugis. quodqꝫ ſequaris iter
pꝛincipe id eſt domini. indigens id eſt non viuens ſine lege
Rege carens nec regis inops ſine lege nec exlex
ſupple alicuius. tulit illa pars grecie ſeruitutem
Abſqꝫ iugo geſſit atthica terra iugum
ſecuritas voluntarie coegit
Libertas erroꝛe carens ſe ſponte ſubegit
verecundia ſup. acceptam. vigoꝛoſioꝛ. gladio
Et pudoꝛ ob legem foꝛtioꝛ enſe fuit
voluntatem pꝛincipem plebs tuta petit.
Nec libitum faceret regem gens libera poſcit
ſupple gens remouere. pꝛecepta. ſuſtinuit
Et que non potuit pellere iuſſa tulit
incepit. laudare pꝛobos coꝛrigere. ſup. homines
Rex cepit linire bonos. punire nocentes
quecunqꝫ. ſubleuanda. ſubleuans conculcanda ercens
Queqꝫ leuanda leuans. queqꝫ pꝛemenda pꝛemens
aggrauat id eſt in noua lege
Nos onerat nouitas ciues in lege nouella
ſupple ſuſtinere potuerunt
Quod leuiter poterant vix potuere pati

ciuitatem grauem. legem gemebunda. animo. ſuſtinẽtem
Urbem triſte iugum querula ceruice ferentem
iſte liber oſtendit conformia dicens
Eſopus tetigit conſona verba mouens

¶ Hic auctor ponit aliam fabulam que eſt. quondã populus atthi/
cus liberrimus ſuam non potens ferre libertatem elegerũt ſibi regez
qui regali potitus ſceptro cepit eleuare bonos ⁊ opprimere malos di
ctum populum adeo coarcens ꝙ vitam quam prius duxerũt liberri/
mam vix iam in ſeruitute obtinere poterant. Unde poſtea querulo/
ſo animo defleuerunt libertatem amiſſam. Tunc dicit in fine ꝙ per
iſtum populum quamlibet ſignificat ciuitatem grauibus legibus et
actionibus oppreſſam ¶ Allegorice ꝑ iſtum populum intelliguntur
illi qui vitam liberam habent. ⁊ nõ cõtenti in illa ſubdunt ſe vitijs. ⁊
ſic efficiũtur ſerui ⁊ miſeri. q2 qui pctm̃ facit ſeruus eſt peccati ¶ Mo
raliter hic inſtruimur ꝙ nullus liber debet ſe ſubdere ſeruituti. iuxta
illud. Alterius non ſit qui ſuus eſſe poteſt.

quando auſum fuit liberas moleſtare
Um nihil auderet petulantes ledere ranas
rogauerunt illum deum ſine domino eſſent
Supplicuere ioui ne ſine rege forent
ille deus illi petitõi. deriſionẽ. attribuit audax ſecundarias
Juppiter huic voto riſum dedit. auſa ſecundas
orationes inopinatum. audit. in fluuio ſtrepitum
Rana preces ſubitum ſentit in amne ſonum
pro quia. illo deo mittente. pro rege. trunci. impetu. fluuio. quaſſato
Nam ioue dante trabem. trabis ictu flumine moto
demerſit repentinus ſupple ranarum pauor
Immerſit ſubitus guttura rauca timor
mitigato redierunt. timore. videre id eſt trabem
Placato rediere metu ſpectare tigillum
manendo a longe principem. valde timuerunt
Stando procul regem pertimuere ſuum
poſtꝙ̃ nouerunt. truncum non valere
Ut nouere trabem per ſe non poſſe moueri
pro rege dederunt tercias preces illi deo.
Pro duce fecerunt tercia vota ioui
iracundia cõmouit. ſup. aliũ cõtulit cũ demiſit ſerpentẽ aquaticam
Ira iouem mouit. regem dedit. intulit ibim
coluber aperto ore incepit. intrare. amnem
Ibis hiante gula cepit obire lacum

Liber eſopi

clamorem facit fluuius perimus.benigne deus exaudi
Clamitat ecce lacus.morimur.pie iuppiter audi
o deus ſup.nos o deus confer ſolamen
Juppiter exaudi.iuppiter affer opem
ranas deuorat.vterus.ſcʒ hydri cebus regis
Nos ſepelit venter.noſtri ſumus eſca tyranni
remoue ſtragis cladem.tribue.pacis auxilium
Aufer cedis onus.redde quietis opem
iuppiter.dicit.optatum magno deſiderio.ſuſtinete.regem veſtrum
Jlle refert.emptum longa [illegible]rece ferte magiſtrum
vlciſcatur.perpetue.libertates.cōtemptas ſeruitus.
Uindicet eternus ocia ſpreta timor
merces floccipenditur
Omne boni precium nimio vileſcit in vſu
efficitur.amari ſaporis.charius ſupple acquiſitum
Fitq̄ꝫ mali guſtu dulcius omne bonum
poſſidet decens eſt hilaris tenendo
Si quis habet quod habere decet ſit letus habendo
ſup.hominis non fiat id eſt proprie libertatis
Alterius non ſit.qui ſuus eſſe poteſt

¶ Dic auctor po.aliā fabulā cōſilem fabule p̄cedēti.cuiꝰ documētū ē ꝙ hō exiſtēs in q̄eto ſtatu nō dꝫ ſe cito mouere ab illo Jtē oē bonū diu vſitatū nullo amaro p[illegible]ptū neq̄naq̄ꝫ delectabiliter ſapit. Nā hō aſ ſuefactus in delicijs neſcit q̄d eſt delicata vita niſi q̄n patit̄ miſeriam Jſtud nobis innuit̄ p ranas q̄ quondā habuerūt vitā multū liberā. que cū eis nō ſufficeret cōtinuis pulſabāt p̄cibꝫ ipm̄ iouē vt dignaret̄ eis ꝯcedere regē q̄ regeret eas Juppiter audiēs deridebat eas Scd'a/ rio inſtabāt rane p rege Juppiter audiēs rogatōes cōtinuas miſit eis regē cui obedire deberēt.ſcʒ trabē.qui cū de ſupiorībꝫ eēt p̄cipitatus totā quaſſabat aquā.ſtupebāt ergo oēs rane in aduētu magni regis et ab eius cōſpectu fugiētes in antris ſuis ſe occultabāt Poſtea ſono mitigato rane exponere ceperūt capita ſua ex aqua ⁊ venerūt ad ſa/ lutandū regem. Cū aūt vidiſſent ꝙ rex eaꝝ ſcʒ trabs p ſe nō mouere tur dicebāt ꝙ ille rex eēt penitus inutilis.q₂ ſup eū reſidentes viliter cū pedibꝫ cōculcabāt. Tūc iterꝝ rane rogauerūt iouē pro nouo rege dicētes.illū quē miſerat iuppiter lignū eſſe ⁊ oīno ignaꝝ. Juppiter er go cū indignatōe miſit eis colubꝝ mire magnitudinis. Coluber aūt rex ferocitate innata nullū pep̄cit.ſed oēs quas regere deberet eripu/ it ⁊ deuorauit. Tūc inceperūt oēs rane a cōſpectu tyranni fugere nō audentes comparere.ſed occulte mala ſua nunciauerūt ioui vt aufer ret regem oēs vnanimiter rogabāt Quibꝫ r̄n̄dit iuppiter habeatis re

gem veſtrum pro quo diu inſtetiſtis. ⁊ qꝛ fuiſtis in pace ſitis ſemper
in miſeria. ¶ Allegorice rane pñt dici hoĩes cuiuſlibet ſtatus q ſper/
nentes ſeruire mitiſſimo dño nrõ Jeſu chriſto applicant ſe ſeruitio di
aboli qui eos poſtea in inferno crudeliter cruciat.

valconem auis repaciſſimi id eſt luctationes
Accipitrem milui pulſurum bella columbe
capiunt dominum id eſt in damnum laboꝛas
Accipiunt regem. rex magis hoſte nocet
ſcȝ columbe conqueri commodo ſius
Incipiunt de rege queri quod ſanius eſſet
luctationes ſcilicet militi domino
Milui bella pati q̃ȝ ſine marte moꝛi
aliquid facis ſapienter id eſt inſpice
Si quid agas prudenter agas ⁊ reſpice finem
ſuſtinere. pericula. deſidero. ſcȝ picula ſuſtineam
Ferre minoꝛa volo. ne grauioꝛa feram

¶ Hic auctoꝛ ponit documentũ ꝙ in omni tempoꝛe debemus reſpi
cere finem actuũ noſtroꝝ qꝛ actus noſtri nõ reddũtur moꝛaliter bo/
ni niſi ex parte finis. Aliud documentũ eſt ꝙ de duobus malis mi/
nus malum eſt eligendum. quod innuitur nobis per columbas ſic.
Quodam eñi tempoꝛe columbe debebant habere guerras cõtra mil
uum cui volentes reſiſtere elegerũt accipitrem ſperantes ꝑ eum tueri
contra miluum. Sed accipiter poſtq̃ȝ rex factus eſt ꝓſequit̃ eas plus
q̃ȝ miluus eas dilacerando. quapꝛopter columbe dixerunt ad inuicẽ
ꝙ melius eſſet ſuſtinere bella milui q̃ȝ ſic interfici a rege ⁊ moꝛi ſine
bello. ¶ Allegoꝛice qui ſeruit domino peruerſo cauſa defenſionis per
dit auxilium quod queſiuit ¶ Moꝛaliter innuitur ꝙ quilibȝ in ſuo
ſtatu licet patiatur aliquã aduerſitatem. illam debet patienter tole/
rare ne poſtea ſibi contingant grauioꝛes.

et hoc dico clamante pꝛoiecto nutrimenti.
Ure vocante canem pꝛotenſo munere panis
deſpecto talis reſponſiones dicit
Spꝛeto pane. canis talia verba mouet
taceam munera cupiunt ſtudent
Ut ſileam tua dona volunt furtiſq; laboꝛant
aditum nutrimentum ſuſtineo omnia
Eſſe locum panem ſi fero. cuncta feres
poꝛtat domum. nocumenta occultatur laqueus
Fert munus mea damna tuum. latet hamus in eſca
canem nutrimento iſte panis
Depꝛiuare cibo cogitat iſte cibus

non diligo magis nutrimento diurnum
Non amo nocturnum panem plus pane diurno
homo extraneus. cognito. non eſt placidus inimicus ſcȝ domino
Aduena plus noto non placet hoſtis hero
priuabit paruum tempus nocturnum temporum
Non rapiet nox vna mihi bona mille dierum
non volo omni tempore. indigere ſaturatus
Nolo ſemper egens eſſe. ſemel atqȝ ſatur
per latratum. tuas rapinas. id eſt ego canis voluntarie
Latratu tua furta loquar. niſi ſponte recedas
canis tacet ſcȝ fur ſcȝ in domo. canis latrat ſcȝ fur recedit
Hic ſilet. ille manet. hic tonat. ille fugit
aliquid attribuitur inſpice aliquid
Si tibi quid detur. cur detur reſpice ſi des
tribuas o homo refrena
Cui des ipſe nota. teqȝ guloſe doma

¶ Hic ponit documentũ ꝙ nõ oibꝫ fides adhibẽda eſt. ſȝ viris cõſtã tibꝫ ⁊ fidelibꝫ. Nã q̃ cito credũt cito decipiunt. ⁊ q̃nqȝ inde magnã patiunt miſeriã. Vñ fabula iſta vult ꝙ nõ debemꝰ oibꝫ fidem adhibere nobis munera ꝑmittẽtibꝫ aut etiã dantibꝫ. ſȝ debemꝰ videre cãm cur dent ⁊ ad quẽ finẽ hoc det. Qđ nobis declarat ꝑ vnũ furẽ ⁊ canem. Quodã eñi tp̄e fur q̃dam egreſſus de nocte ad aliq̃d furtiue acq̃rendũ a caſu intrauit domũ cuiuſdã viri in qua erat canis ꝑuigil. q̃ laborauit ſuis latratibꝫ furẽ effugare. ſed fur vt irã canis ꝑ̄taret panē ei obtulit. Cui dixit canis. Panẽ tuũ minime curo. quẽ ad me decipiendũ mihi dari cognoſco. ſcio eñi ꝙ cauſa furãdi huc veniſti. ⁊ iđo mihi ꝓ̄bes panẽ vt taceã vt ſic tutius furari poſſes. qđ nolo permittere. q꞉ niſus es me ꝑuare cibo domeſticoꝝ ergo niſi ſpõte recedas tua furta meis latratibꝫ corã oibꝫ manifeſtabo. ¶ Sic moraliter ſaluatum eſt quicq̃d hoi ⁊ fideli impẽdit. qui accepti bñficij nunq̃ obliuiſcit ad hoc ſꝫ intendẽs vt vicem ſimilem benefactori reddere poſſit

petit. producat id eſt ſus prolem
Vult lupus vt pareat maturum ſuccula fetum
ſollicitudinem promittit
Seqȝ noui curam ſpondet habere gregis
dixit ſollicitudine. ſup. o lupe ego ſus ſeruicies
Sus ait hac cura careas. mihi nolo miniſtres
timent ſeruitium pueri noſtri
Horrent obſequium viſcera noſtra tuum
id eſt abi hinc. perfectum id eſt gignere id eſt prolem
I procul vt totos liceat mihi fundere fetus.

vabe remote parere id eſt proles
Jprocul hec pietas non erat apta mihi
pro filijs precepit.timorem habuiſſe
Pro natis natura iubet timuiſſe parentem
termino conceſſo lupus.recedit.ſcʒ ſus producat
Fine dato verbis hic abit.illa parit
id eſt hora hominibus verba
Tempore non omni non omnibus omnia credas
ſcʒ ille.homi fallaci reputatur fallax
Qui miſero credit.creditur eſſe miſer.

¶ Hic po.aliã fabulã cuius documentũ eſt.q̃ nõ oĩbꝫ fides ẽ adhibẽda.nã q̃ credũt miſeris deceptoribꝫ ſepe ꝯſequũtur inde miſeriã Qð nobis declarat per lupũ ⁊ ſucculã ſic.Quodã eñ tp̄e lupus q̃dam ſu peruenit vbi parere ſus deberet.⁊ lupus accedẽs iuxta eã obtulit ſuum ſeruitiũ dicẽs.Audiui te in ptu laborare ⁊ ergo veni cupiẽs tibi aſſiſtere ⁊ in tãta ncc̃itate obſequiũ fidele p̄ſtare.vr̃ãs tenẽdo ꝑles ⁊ modeſte tractãdo.Cui ſus rñdit.ſi mihi auxiliũ ferre veniſti nũq̃ꝫ h̄ melius facere potes q̃ꝫ ſi feſtinãter ꝑcul recedas.q̄ꝛ q̃ꝫto remotior es tãto charior mihi eris ⁊ vtilior.eſt eñ turpe viris talibꝫ intereſſe negocijs.Nã cũ aliq̃ mater parit ipſe pater excludit ⁊ abeſſe iubet.q̃ꝫto magis ergo aliq̃s extraneus debet excludi a talibꝫ ¶ Moral'r.ſic ꝑuerſis ⁊ falſis minime credendũ eſt.q̃ malũ bono palleãt.dulcia eñ ꝓferũt ſed vulnera tradũt.De q̃bꝫ dr̄ in euãgelio.Veniũt ad vos in veſtimẽtis ouium.intrinſecus aũt ſunt lupi rapaces.

tale elementum illa inflatio ſcʒ interius.dolores
Terra tumet.tumor ille gemit.gemituſq̃ꝫ fatetur
quaſi annihilatur.ſcʒ tam vir q̃ꝫ mulier ꝓpter timorem.
Partum.pene perit ſexus vterq̃ꝫ metu
inflata eſt terra id eſt oſtendit parituram
Cum tumeat tellus monſtrat ſe monſtra daturum
de hoc timent ſcʒ hoc damnum abhorrent
Hinc homines trepidant.⁊ prope ſtare timent
leticiam illa inflatio reuertitur inflat.i.tale vile animal
In riſum tumor ille redit nam turgida murem
tellus producit.riſus pauor
Terra parit iocus eſt quod timor ante fuit
efficiunt ſup.facienda dicunt
Sepe minus faciunt homines qui magna loquuntur
producit.magnos parua timores.
Sepe gerit nimios cauſa puſilla metus

¶ Hic ponit documẽtũ q̃ ſ̄boſi ⁊ p̄ſumptuoſi ſepe minus faciũt q̃ꝫ

Liber eſopi

homines taciti. Concludit etiã q̄ ex minima re ſepe euenit magnus timoꝛ quod declarat nobis ꝑ terrã. Quodã eni tpe terra emiſit magnũ ſonũ et tumebat ⁊ tremebat ꝓpter qđ quaſi oēs hoīes pꝛe timoꝛe perirent. Et cũ terra ſic tumeret aſſerebat ſe pariturã vnũ monſtrũ magnũ et hoꝛribile quale ante nõ fuit viſum. Et ergo hoīes ⁊ cetera animãtia tremẽtes nõ audebãt ꝓpe ſtare vbi terra ſic tumebat. Poſtea ſcʒ terra turgida peperit murẽ. ⁊ hoīes hoc audiẽtes qui pꝛiꝰ timuerũt ridebant ⁊ inuicẽ iocabãtur. Eſt ergo documentũ q̄ hoīes qui multa loquũtur ſepe minus faciunt q̄ꝫ qui ſunt taciti ⁊ pauca loquentes

id eſt capꝛa pro quãdo gaudet iuuenis.
Um grege barbato dum ludit iunioꝛ agnus
ſcʒ agnum animo diſcoꝛdantia
Tendit in hunc menti diſſona verba lupus
quare fetidam tu pura. imitaris. magis
Cur olidam munda ſequeris plus matre capellam
tale nutrimentũ. donaret. ſuauius. mater tua.
Lac tibi pꝛeberet dulcius ipſa parens
ſup. mater accelera tuam poſtula dona ſupple tue
Eſt pꝛope feſtina. matrem pene. munera matris
pro quia tenet. mammas ſcʒ agno
Lac bibe. nam ſeruat vbera plena tibi
ſup. dicit benigna agno pꝛebet.
Agnus ad hec. pia capꝛa mihi lac dulce pꝛopinat
agnum. loco mee nutrit genitricis
Me vice matris alit. me vice matris amat
ſcʒ oui ſup. meo uitam habere. ſup. ego agnus
Non mihi ſed domino pꝛodeſt me viuere viuꝰ
ſup. dominus. id eſt doꝛſo multas lanas
Ut metat in tergo vellere multa meo
oui conuenit foueri fomento. capꝛe
Ergo mihi pꝛeſtat nutriri lacte capꝛino
mee ſugens deuoꝛat ſcʒ lupino
Quam lac matris habens mergar in oꝛe tuo
ſuperat. diuitias tutam habere
Omnes vincit opes ſecuram ducere vitam
miſerius nullum ens miſera fruitio diuitiarum
Pauperius nihil eſt q̄ꝫ miſer vſus opum
ſupple eſt. bono conſilio vilius ſup. conſilio
Nil melius ſano monitu. nil peiꝰ iniquo
documentum imitatur iniqum
Conſilium ſequitur certa ruina malum.

Cũ cõmento

¶ Hic ponit documentum ꝙ nihil eſt melius bono conſilio immo ꝙ libet prudens debet ſequi bonũ cõſiliũ. Etiaȝ includitur ꝙ illis qui loquuntur deceptorie non eſt credendum. Quod declarat nobis per lupum ⁊ agnum ſic. Quodam enim tempore ouis quedam commi ſit cuidam capre agniculum ſuum nutriendum. qui vberibus capre conſuetus cum grege caprarum ſiluas ⁊ paſcua frequentauit. Lu/ pus autem videns hunc agnum in campo. nec audens eum inuade/ re propter hircum dixit doloſe ad eum talia verba. o tu agne cur am bulas cum iſta fetida capra matre tua dimiſſa tranſi ad matrem tu am que ſeruat tibi plena vbera. Agnus ad hoc ſapienter reſpondit. O lupe non ſum meiipſius. ſed domino alteri ſubiectus ſum qui me precepit ire cum grege caprino. cuius preceptis parere teneor. Me lius enim mihi eſt ꝙ nutriar lacte caprino ꝙ̃ ꝙ habeam lac matris mee ⁊ mergar finaliter in ore tuo. ¶ Cõcluditur ergo ꝙ quilibet ſapi ens debet vti ſano cõſilio ⁊ fugere inſanum ⁊ cetera.

roborauit ſupple venaticum velocitate. mordacitate. iuuentute
Armauit natura canem pede dente iuuenta
agilis atrox roboratus
Hinc leuis. hinc mordax. fortis ⁊ inde fuit
tanta dona capit ſenectus fortitudine
Tot bona furatur ſenium nam robore priuat
ſupple canis maxillas velocitate
Corpus dente genas. ⁊ leuitate pedes
canis ſenex capit maxillas exilit debiles
Hic leporem prendit. fauces lepus exit inermes
debilem ſui corrigit ſeueritas
Elumbem domini corripit ira canem
dat loquelam canem exaltauit ſcȝ iuuentutis
Reddit verba canis. dum me pia protulit etas
valuit euolare fera meam voluntatem
Nulla meum potuit fallere preda pedem
protegit pigriciam ſenectutis magnus honor
Defendit culpam ſeniȷ̃ laus ampla iuuente
pro antiquo ſcȝ debilitate operationes iuuentutis
Pro ſene (qui cecidit) facta priora vigent
nulla delectatio. perſeuerat vtilitas. dilectionem
Nullus amor durat. niſi fructus ſeruat amorem
ſup. homo. id eſt tante dilectionis. cõmoda oſtendit.
Quilibet eſt tanti. munera quanta fecit
in cõſpectu dñi. ſup. canis ſup. ſpolia portaui. id eſt antiquus
Magnus eram dum magna dedi. iam marcidus annis

Liber Eſopi

floccipendoꝛ.pꝛeterito.recoꝛdatio ſupple exhibiti
Uileo.de veteri mentio nulla boni eſt
approbas.ſup.tpe iuuētutis.ſupple tempoꝛe ſenꝫ id eſt ſuperbum
Si laudas quod eram quod ſum culpare pꝛoteruum eſt
id eſt tibi vtilem expellere.vitium ſupple eſt
Si iuuenem recipis.pellere turpe ſenem
lamentabiliter famulari famulatur homini ingrato.
Se miſere ſeruire ſciat.ſui ſeruit iniquo
miſereri famulis prauus
Parcere ſubiectis neſcit iniquus homo

¶ Hic ponit documentum ꝙ homo neceſſitatus qui ſeruire alteri de
beat caueat ne ſeruiat miſero ⁊ ingrato.qꝛ ſeruientibꝫ ingratis ſepe
fruſtratꝛ ſpes mercedis. Cōcludit etiā ꝙ ꝗlibet tpe iuuentutis debet
ſe exercere in bonis opibꝫ.vt tandē illa pꝛoueniāt ad augmentum re
munerationis. Quod declaratur fabuloſe ſic. Quodā eñ tpe erat ꝗ
dam canis multū habilis ad venandum quare dilectus fuit a domi
no ſuo.ſed ſucceſſu tpis cōtigit illū canē adueniēte ſenio illā venatio
nis habilitate ꝑuari.tamen cōtigit vno tpe ꝙ iſte canis ſenex curreret
poſt leporē quē tandem capiebat.ſed lepus a dentibꝫ canis euaſit.qꝛ
canis iam pꝛe ſenio edētatus leporē illū tenere nō potuit. qđ videns
dñs multis verberibꝫ canē trucidauit. Canis vero turbatus dixit.o
dñe cū eram iuuenis nulla pꝛeda potuit me euolare dentibꝫ.ſed iā
ſenio obſtante nō valeo tam foꝛtiter pꝛedas capere.quare bona facta
tempoꝛe iuuētutis debēt intercedere pꝛo me antiquo vt habeas me
excuſatum. Sed pꝛochdoloꝛ ꝙdiu potui vtiliter vobis ſeruiui ⁊ tūc
a vobis diligebar.ſed nūc ex quo viribꝫ deficiētibꝫ vobis ꝓficere neq̄o
totā veſtrā a me auertiſtis dilectōem. Et iſte eſt modus hodierni tē
poꝛis ꝙdiu homines ab alijs cōſequūtur lucrū ⁊ vtilitatem tā diu
eos beniuole tractant.ſed lucro ceſſante tepeſcit amoꝛ ⁊ dilectio. Et
ergo bene dicit canis. Magnus eram cum magna dedi ſed iam vi-
lis eſt antiquitas mea.nulla mentio habetur de bonis pꝛeteritis qđ
tamen eſt contra veram iuſticiam.¶ Cōcluditur ergo ꝙ ille male ſer
uit qui ſeruit homini malicioſo ⁊ ingrato.

nemus.ſonum facit talia aīalia.terra aquatica ſtant
Silua ſonat.fugiunt lepoꝛes.palus obuiat.herent
tardatio circumſpiciunt pauent
Fit moꝛa reſpiciunt.ante retroq; timent
in animo timoris concoꝛdati
Dum libꝛant in mente metus.ſe mergere pacti
quando.timent aquas ſubtus ire.cernunt
Cum metuunt.ranas ſtagna ſubire vident

leporum. dixit ſpem hrē. licitum eſt formidinis
Unus ait ſperare licet. non ſola timoris
collectio inutili
Turba ſumus. vano rana timore placet
bonam decens habere primum principium ſaluationis.
Spem decet amplecti. ſpes eſt via prima ſalutis
multotiens timeri non timenda timor.
Sepe facit metui non metuenda metus
ſcʒ noſtri velocitas cordis ſtulticia leporis
Corporis eſt leuitas ⁊ mentis inertia nobis
leuitas occaſionem portat inertia timorem.
Iſta fuge cauſam ſuggerit. illa metum
timorem habeat metuit grauedine. anxietatis.
Sic timeat quicunqꝫ timet. ne mole timoris
deficiat. intolerabilis recedente pauor
Spe careat grauis eſt (ſpe fugiente) timor
ſpem habeat timuit. qui deberent mori. in vita permanente
Speret qui metuit. morituros viuere vidi
ſup. bona. ducēte. ſup. vidi recedente obire
Spe duce victuros. ſpe fugiente mori

¶ Hic auctor ponit documentū. ꝙ nihil melius eſt bona ſpe. Iſtd nobis declaratur fabuloſe per lepores. Quodā cū tpe vento multū impetuoſe flante arbores cuiuſdam nemoris ꝑ flatum venti magnū ſonū fecerūt. vñ lepores iſtius ſilue territi ceperūt fugere. ⁊ ſic fugiēdo venerūt ad quādam paludem quā pertrāſire nō poterāt. ipſi vero ſic ſtantes viderūt ranas in palude ſe ſubmergere. quare ipſi ducti erāt ad maiorem terrorem dubitantes an vellent ſe ſubmergere ſicut rane. Ipſis vero ſic dubitātibus dixit vnus eorum. vere nos nō ſumus ſoli qui vano timore timent. quia videmus ꝙ pre timore inutili rane iſte ſubmerſerunt ſe. quaſi diceret vane timemus. cōſolemur ergo et habeamus ſpem bonam. nam ſpes eſt firma via ſalutis. leues enī ſumus ad currendū viam aſperam. licet graues ſumus mente. Concluditur ergo ꝙ nullus debet ita timere ꝙ careat bona ſpe. Et dicit auctor hoīes morituri habētes bonā ſpem de vita ſepe diutius viuūt et ecōtra aliqui victuri ꝑ longa tpa deſperātes de vita citius ſepe moriuntur. nihil ergo eſt melius bona ſpe. ⁊ nil peius deſperatōe. ¶ Moraliter. oīs homo patrie leges ⁊ cōſuetudines libēter ferre debet. qꝛ vanū eſt loca mut..re. qꝛ vbicunqꝫ fueris aut ad quecunqꝫ loca fugias ſemper inuenies tuum ſuperiorem.

tale animal agnellum. committit. caule ouium
Apta cibum querens hedum commendat ouili

Liber Eſopi.

hedum. capre firme cuſtodit. caula clauſura
Huncilli ſolida ſeruat ouile ſera
hedum ſapiens capra ſuaſione preauiſat
Natum cauta parens monitu premunit amico
maneat intus nocumenta vagabundus
Ut lateat. nec ſit in ſua damna vagus
hedus abſcondit ſe tangit ianuas balatu.
Hic latet. ecce lupus mouet oſtia voce capellam
dicit aperiantur ianue peſſulate
Exprimit. vt pateant oſtia clauſa petit
maneas foris agnellus dicit falſa voce
Sta procul hedus ait. capriſas gutture falſo
indebite lupum foras.
Cum male capriſes te procul eſſe volo
genitrix falſe figurat modus
Ex mea ſis mater mentitur imago loquendi
foramen ꝑ quā cerno oſtendit
Rimula (qua video) te docet eſſe lupum
impreſſia filiorum mentis. inſtructio
Inſita natorum cordi doctrina parentum
facit honorem. ſupple doctrina parentum
Sepe parit fructum. ſpreta nocere ſolet

¶ Hic ponit documentū. ꝙ pueri obedientes parētibꝫ ſepe cōſequū-tur cōmodū ꝛ honorē de hoc. Et ꝑ oppoſitū pueri ſꝑnētes pcepta parentū ſepe cōſequunt damna ꝛ vitia. Uñ allegorice dꝛ Audiet hic vitricū patrē qui ſpernit amicū. Iſtud declaratur fabuloſe ſic. Quodā eñ tpe dum capra quedā ad paſcua iret reliquit paruulū hedum in domo. cui pcepit domū obſeratā cuſtodire ne qs intraret donec ipſa rediret. Dum aūt iſta ad hedum capra dixiſſet. lupus ſecrete aſtitit ante fores audiens quid mater pcepit filio ſuo. ſed capra abeunte lupus doloſe venit ꝛ pulſat ante oſtium incipiēs loqui voce caprina. vt cum paruulus maternam vocē audiret ſubito clauſas ianuas apiret ſed hedus ꝑ rimulam conſpiciens ꝛ lupum vidēs ſic ait. vocem qdaꝫ maternam audio. ſed neqꝫ caput neqꝫ pedes eius video. immo imago quā per rimulam video docet te eſſe lupum quare ad me non intrabis. ¶ Cōcludit ergo ꝙ pueri ſuis parētibus obediētes prudēter agūt. ſed nō obediētes ſepiſſime malo claudūtur fine. Etiam poſſet moraliter concludi ꝙ obedientes deo vitaꝫ eternam conſequuntur. ſed qui diabolo obediunt damnantur.

tale aīal. agno. aſtante dicit magnum
Ceruus oui preſente lupo ſic intonat. amplum

Cū cōmento

illius frumēti teneris ſoluere.reſtitue ceruo
Uas tritici debes reddere.redde mihi
precipit hoc animal obedit ouis ſcȝ lupi
Sic iubet eſſe lupus.paret iſta timore iubentis
quia termino ſtatuto ꝓmittit.ſup.ſoluere
Namqȝ die fixo debita ſpondet ouis
prolongatur agnellum.infeſtat promiſſo
Fit mora.ceruus ouem vexat de federe ceruo
ait agnus:non obligant pacta id eſt pre timore
Inſtat ouis.non ſtant federa facta metu
ſup ouē.oportuit.precipiente omnia promittere
Dedecuit cogente lupo quecunqȝ fateri
ſup.ouē oportuit.dolum.remouere ſimili dolo
Dedecuit fraudem pellere fraude pari
anxietas in preſentia adeſt vota anxietatis
Cum timor in promptu reſidet.promiſſa timoris
non tenent metus tenent.
Arent.nil fidei verba timoris habent

¶ Hic au.po.aliā fabulā cuius documentū eſt.ꝙ ꝓmiſſiones facte ꝓ
pter metū corporis nō obligāt ꝓmittentē.Cōcludit etiā ꝙ homo cum
fraude poteſt ſe etiā defendere cōtra malos ⁊ fraudulētos Iſtō decla
ratur nobis ſic.Quodā eñi tpe ceruus impetebat ouē lupo pñte di-
cēs ꝙ ſibi vas tritici deberet.qre ceruus reqſiuit ouē vt ſibi ſatiſface
ret.⁊ lupꝰ hoc audiēs ꝑcepit oui vt ſatiſfaceret.qđ audiēs ouis cū ma
gno tiore rñdit ꝙ ſi libēter facere vellet.⁊ aſſignatꝰ ē terminꝰ ſolutōis
termino aūt ſolutōis adueniēte acceſſit ceruus ad ouē exigens qđ ſi-
bi ꝓmiſſum fuerat.ouis aūt reſpōdit ſe nihil ceruo debere dicēs.etſi
triticū tibi ſoluere ꝓmiſerim.nō tamē ſoluā.qꝛ ſoluȝ ex timore pñtis
lupi ꝓmiſi.ſi eñi lupus nō affuiſſet nihil tibi ꝓmiſiſſem.quare nihil
tibi dabo ¶ Concluditur ergo ꝙ promiſſiones timore mortis facte
non obligant promittentem ad ſatiſfaciendum.

ruſtici longe alitum nutrierat ſerpentem
Uſtica menſa diu nutritum fouerat anguem
id eſt hominis ſerpens diligere pietatem
Humanam potuit anguis amare manum
pietas magna ruſtici variatur.id eſt in ingratitudinem
Gratia longa viri ſubitam mutatur in iram
ſerpentis mittit ſcȝ ſecuri.
Ira per anguineum dirigit arma caput
leſionis ſcȝ ruſticus.paup efficitur.i.per vulnus.depauperatum
Uulneris actor eget.ſe vulnere credit egenum

Liber Eſopi

ſerpenti rogitat ſerpens dixit
Angui pro venia ſupplicat. anguis ait
tutus ruſtico tam magna aſcia
Non ero ſecurus. cum ſit tibi tanta ſecuris
pellis. iſtas recordatur. ſciſſuras cuti
Dum cutis hec memorat vulnera facta ſibi
ſupple anguem. iterum
Qui me leſit item ledet ſi ledere poſſet
vtile eſt perfido nō adhibere fiduciam
Expedit infido non iterare fidem
peniteat delicti peccatum indulgeo
Sed ſi te pigeat ſceleris. ſcelus omne remitto
pro quia fletus remiſſionē. id ē contritōe mentis promeretur
Nam gemitus veniam vulnere cordis emit
leſit ledere alia vice
Qui primo nocuit vult poſſe nocere ſecundo
miſcuit. perfidus dulcia aconita eſtimo
Que dedit infidus mella venena puto

¶ Hic au. po. aliā fabulā cuius documentū eſt ꝙ hō ſemel inuētus in dolo ſp̄ habet̄ ſuſpectꝰ. q2 ſm̄ iura Qui ſemel ē malꝰ ſp̄ p̄ſumit̄ malus in eodē gn̄e mali. vt p3 de re. iu. li vi. Includit̄ etia3 ꝙ forefcōr ex contritōe veniā petēs debet merito veniā ꝯſeq̄. Iſtud declarat̄ fabuloſe p̄ ruſticū ⁊ anguē. Quodā em̄ tp̄e ruſticꝰ i domo ſua ſerpentē nutriuit. ꝗꝑpter anguis merito tenebat̄ diligere illū. q2 ab eo ſuū recepit nutrimentū. nec ſciuit ꝙ ruſticꝰ ei nutrimentū ad malū finē miniſtrabat. Succeſſu ſ͛o tp̄is ruſticꝰ iratus intēdebat exeq̄ finē ſui mali anguē ſecuri p̄cuſſit ⁊ vulnerauit eū. poſtmodū ꝯtigit ruſticū depauperari. depaupatus ergo ruſticꝰ cogitauit ſibi paupt̄atē accidiſſe eo ꝙ anguē p̄cuſſiſſet. quare ruſticꝰ rogauit anguē vt ſibi ignoſceret. Anguis āt r̄n̄dit ruſtico dicēs. ex hoc ꝙ volebas me interficere tibi nō credam amplius. etiā nō ſum ſecurꝰ cū in manu tua tantā habeas ſecurim. nā ex quo me ſemel leſiſti timeo iteꝝ a te ledi. tamē q2 penitet te delicti. ideo forefactū tibi dimitto. q2 gemitus ⁊ cordis cōtritio veniam promeret̄ ¶ Cōcludit̄ hic etiā ꝙ dulcia ⁊ delectabilia ꝑpter malū finē alicui exhibita nō ſunt vera dulcia. ſed potius venena

culex pūgit. ſupple hominem percutere.
Muſca premit caluum. caluus vult ledere muſcam.
percutiat ſeip̄m muſca
Ut muſcam feriat ſe ferit. illa ridet
ſup. hō dicit id eſt mors propinquo
Caluus ait. te parca iubet vicina iocari

percutior percutiaris morieris.
Si ferior rides. ſi feriare cades
ſanus percuſſus vna vice morieris.
Soſpes ero decies ictus. ſemel icta peribis
parata ſup. caluo fauor ſupple muſce
Eſt mea prompta mihi gratia. ſurda tibi
merito offendi offendat
Jure poteſt ledi leſor. ſi ledit in illum
a quo parua incepit leſura
Unde breuis cepit leſio. magna redit

¶ Hic auctor ponit aliā fabulā. cuius documentū eſt. ꝙ hoīes debiles potentioribꝫ volētes nocere ſepe decipiunt. Cōcludit etiam ꝙ ex modica re frequēter magna lis orit. Iſtud declarat fabuloſe ſic Quodam em̄ tꝑe ſedit muſca ſuper caput hominis calui vt ipꝫ morderet caluus vero ſentiens muſcam extendit manū ſuam vt muſcā ꝑcuteret. ſed ſeipm̄ percuſſit. quod videns muſca ridebat. Ait ergo caluus tu muſca rides quoniā ego percutior. ſed ſi tu ſemel percutiaris mox morieris. ⁊ licet ego decies ꝑcutiar ſanus tamen permanebo. ¶ Allegorice per iſtum caluum intelligi poſſunt religioſi. per muſcam homines ſeculares qui religioſes infeſtant ⁊ derident. ſed ipſi ſententia diuine iuſticie contra eos lata eternaliter peribunt.

illo aīali. inuitante talis auis ſupple habere
ulpe vocante venit ſperatqꝫ cyconia cenam
decipit. cyconiā humidis irridente
Fallit auem liquidis vulpe iocante cibis
quādo lambit. ſup. vulpes ſorbit ſupple cyconia. triſticiam
Cum bibit iſta cibos. ſolum bibit illa dolorem
iſta deceptio. cōtra vulpem machinatur. id eſt deceptiones
Hic dolor in vulpem fabricat arma doli
modici tempus breue cyconia. dixit
Sunt pauci mora pauca dies. auis inquit habemus
cibaria valent ſup. tu vulpes ſupple ad nos
Fercula. que ſapiunt. dulcis amica veni
vulpes cyconia cibaria fundit
Hec venit. hec vaſe vitreo bona fercula condit
admittit ſcꝫ ſtricti. id eſt cyconiam
Hec ſolam recipit formula vaſis auem
cōmendat cibos viſu ſplendor. dapes denegat
Laudat opes oculo vaſis nitor. has negat ori
ſupple vaſis duplicat ſcꝫ ciborum. ſup. vulpis.
Formula. ſic geminat viſus odorqꝫ famem

Liber Eſopi.

eſuriēs. reuertitur decipitur
Sic vulpes ieiuna redit. ſic fallitur audens
decipere dolo decipitur. ſupple vulpes
Fallere. ſic telo leditur ipſa ſuo
id eſt non vis fieri ſupple hominibus
Que tibi non faceres. aliꝭs feciſſe caueto
tormenta non vales ſuſtinere
Vulnera ne facias. que nequis ipſe pati

¶ Hic au. po. aliā fa. cuiꝰ documētū ē. ꝙ nemo faciat alteri qꝺ ſibi nō veller fieri. Etiā īcludit ꝙ nemo aliū decipiet ne ſibi mō decipiat. Hoc innuit nob ꝑ vulpē ⁊ cyconiā. Quodā eī tꝑe vulpes iuitauit cyconiā ad cenā doloſo tñ aīo. ⁊ parauit vulpes bona ⁊ liqda cibaria. ⁊ effu⸗dit ea late ſup mēſam. vñ cyconia roſtro ſuo lōgo cibaria illa ſumere nō potuit. vulpes āt ligua ſua lingēdo ſola oīa cibaria ſumpſit. Lyco nia āt vidēs ſe ſic deluſam cogitās de vindicta volēs vulpi reddere ta lionē inuitauit eā poſt paucos dies ī domū ſuā. ⁊ bona fercula ꝑpa⸗uit q̄ ī vaſe vitreo ſtrictū hñte orificiū erāt. Vulpes āt ad cenā veiēs ci baria nec ligua nec ore attingere potuit ꝓpter vaſis artitudinē. Lyco nia ſꝫo roſtro ſuo lōgo ī vas imiſſio oīa illa cibaria ſola comedit. Sꝫ vulpes vidēs ſe ea q ꝑus decepat arte deluſā triſtis ⁊ famelica rceſſit

p qñ pertranſit inuenit ſcia. elatum
Vm legit arua lupus reperit caput arte ſuperbum
caput decorat magna ſcientia maxillis
Hoc ornat humanis ars precioſa genis
caput vtroqꝫ vertit ſcꝫ ſequentia. dicens
Hoc lupus alterno voluit pede verba reſoluens
ſine loq̄la maxille id eſt ſine corde
O ſine voce gene. o ſine mente caput
obtenebrat delet mentis obtuſitas decorem.
Fuſcat ⁊ extinguit cordis caligo nitorem
id eſt mentis in mundo. ſplendor
Corporis eſt animi ſolus in orbe nitor

¶ Hic auctor ponit aliā fabulā cuius documētū eſt. ꝙ bona natura lia multa p̄ſtantiora ſunt fortuitis cuiuſmōi ſunt diuitie pulcritudo et alia ſimilia. Includit etiā ꝙ bona aīe ſicut boni mores virtutes et ſciētie p̄ualēt bonis corpis. vt ſunt pulcritudo fortitudo ſanitas. ⁊c. Iſtud innuit nobis ꝑ qꝺdā caput humani capitis formaꝫ habens. Quodā eñ tꝑe lupus ꝑtranſiēs campos inuenit qꝺdā caput artifi cialiter factū habēs formā humani capitis. qꝺ ſub pedibꝫ ſuis volue bat dicēs. Tu quidē habes formā ⁊ diſpōnē hoīs ſenſitiui ⁊ carens ratione. ſi aūt rōem haberes nō ſuſtineres illud qꝺ tibi facio

talis auis ornato.talis auis veſtitu
Graculus inuento picti pauonis amictu
ſeipm ornat ſuſtinere ſpernit.ſcȝ eiuſdem generis.
Se polit et ſocias ferre ſuperbit aues
ſupple graculum eſſe pluma oſtendit.
Quem fore pauonem pauonis penna fatetur
nature.ſup.graculus ſocius
Pauonum generi non timet eſſe comes
fraudem percipit fieri. id eſt laudem
Pauo dolum ſentit.falſi pauonis honorem
arguit coartatam.i.ictibus graculum
Increpat ⁊ domitam verbere nudat auem
ſupple graculus vitat id eſt magnam verecundiam
Nuda latet.ſocioſq̃ fugit nimiumq̃ pudorem
ſuſtinuit aſpero.ſup.graculum roſtro ſcȝ pauo
Suſtulit hunc duro vulneratore comes
exaltans ſe.nimium cadit in infimis
Aſcenſor nimius.nimium ruit aptus in imis
ſupple ad ruinam magna
Eſt locus eſt leuis hic.illa ruina grauis
magis.eſtimat virtus naturalis. concedit.
Qui plus poſſe putat ſua q̃ȝ natura miniſtrat
ſuam poteſtatẽ.excedens ſeipſo.ſcȝ ad poteſtatem
Poſſe ſuum ſuperans ſe minus ipſe minus
gracule aperta.virtus naturalis
Si tibi nota ſatis nature meta fuiſſet
ſup.in corpore pauper id eſt ſine plumis eſſes
Nec vilis nec inops nec ſine veſte fores
ſcȝ bona non placent continuus raptor
Cui ſua non ſapiunt.alieni ſedulus auceps
illud capiens.ſcȝ ille deficit
Quod non eſt rapiens deſinit eſſe quod eſt

¶ Hic au.ponit documentũ ꝙ quilibet caueat petere illa que ſtatui ſuo nõ cõgruũt.Etiã includit ꝙ q̃libet caueat ſe vſurpare res alienas nã quicũq̃ appetit iniuſte bona aliena ſepe ꝑuatur tam illis q̃ȝ ꝓprijs qđ declarat nobis ſic.Quodã eñ tpe graculus pulcrã pellẽ pauonis inuenit quã induebat ⁊ ſe in tm̃ exaltabit ſupbiendo de ſua pulcritudine ꝙ alioꝝ graculoꝝ ſocietate ſpreta pauonibꝫ ſe adiũxit inter q̃s cõuerſabat fingens ſe eſſe pauonẽ.Tandẽ quidam pauo ꝑcipiẽs eũ nõ eſſe verum pauonem ſed fictum pellem pauonis ſibi abſtraxit denudans ipſuȝ omnibus plumis proprijs.multiſq̃ plagis impoſitis

extra pauonū ſocietatē ipm ꝓiecit. Cū āt ſic erat electꝰ nō audebat ve
nire inter alios graculos. ſȝ ſolus in ſecreto loco latebat Quē aliꝰ gra
culus increpauit dicēs. ſocie mi qꝛ petebas qđ tibi nō cōgruebat. idō
magnū malū paſſus es. qꝛ cupiēs plumas pauonis ab honore ꝓprio
priuatus es. ¶ Concluditur ergo vt prius dictum eſt.

tale animal impetum. pro cur... id eſt ductor
Mula capit curſum. nam n...uam mulio cogit
vermis leſione.
Mule muſca nocet verbere ſiue minis
quare feſſo aurigam tardatis
Cur pede ſopito currum tempuſqȝ moraris
mulam verbero trudo mula
Te premo. te pu..go peſſima curre leuis
id eſt dicit dicis id eſt apparere
Mula refert. quia magna tonas v... ...agna videri
tue mine opera mula.
Nec tua verba nocent. nec tua facta mihi
mulam patior illa pars aurige
Nec te ſuſtineo. ſed eum quem ſuſtinet axis
ſupple aurigam. retinet deorſum percutit.
Qui mea frena tenet. qui mea terga ferit
id eſt pauens. robuſto
Audet in audacem timidus fortiqȝ minatur
infirmus quando cernit
Debilis audendi dum videt eſſe locum

¶ Hic ponit documentū. ꝙ hoīes naturaliter timidi vidētes aliorū
miſeriam nocendo ſepe ſunt peiores his q̄ȝ qui ex natura ſunt auda/
ces. Qđ declaratur nobis ſic. Quodam enī tempore mula trahens
currū patiebatur duris verberibꝰ ab auriga. eo ꝙ veloci motu cur
rum nō trahebat. quod videns muſca cepit morſibus torquere mu/
lam dicens. o mula curre velociter quia ego pungo te. Audiens hoc
mula reſpondit. o muſca quia vides me caſtigari dicis mihi obpro/
brioſa verba ⁊ tamen nec verba nec facta tua nocent mihi. ſed ſolum
auriga qui verberibus me premit. ¶ Concludit ergo ꝙ homines ti/
midi quando vident alios diſſortunatos pati miſeriā magis eis no
cent q̄ȝ potentes. Includitur etiam ꝙ timidi audent inuadere auda
ces dum viderint auxilium alias non

talis auis iurgia tale animal loquela vexat
Muſca mouens lites formicam voce fatigat
ſuperſcriptionibus viliter muſca
Se titulis ornat turpiter ipſa ſuis

angues infuſa cauernis muſce.inueſtigatur.velocibus
Torpes merſa cauis.leuitas mihi queritur alis
cauerna manſionem muſce
Dat tibi foſſa domum.nobilis aula mihi
delicata cibaria.frumenta.muſcã.regal' mẽſa.fouet
Delicie ſint grana tue me regia nutrit
potas potum turbidum bonum vinum
Menſa.bibas fecem.ſed bibo dulce merum
ſcʒ terre preſtat vas aureum
Quod bibis a limo ſugis.mihi ſuggerit aurum
lapides ſcʒ ſedendo ſedes regales
Quod bibo ſaxa premis.regia ſtrata premo
loco nutrimento dormitorũ dominis
Sede cibis potu thalamis cum regibus vtor
domicelle ſ.rmo maxillis
Regine teneris oſcula figo genis
nocentia attribuit tale aĩal damna
Non minus vrentes reddit formica ſagittas
id eſt modicum.
Et ſua non modicum ſpicula fellis habent
congratulor incluſa.cauernis ala
Ludo merſa cauis.neſcit tua penna quietem
formice.modica.ſufficiunt muſce magna
Sunt mihi pauca ſatis.ſunt tibi multa parum
formicã iocũdã.ꝑcepit.ſpicula.muſcam ſcʒ menſa
Meſtam iubet eſſe cauus.te regia triſtem
formice frumenta ſcʒ muſce diuitie
Plus mihi grana placent.ꝙ tibi regis opes
producit formice muſce
Venatur mihi farra labor.tibi fercula furtum
fercula formice dulcificat ſcʒ regia cibaria
Hec mihi pax mellit.toxicat ille timor
pura farina vtor.muſca.maculas.quecunqʒ tangis
Mundo farre fruor.tu fedas omnia tactu
pro quia ſup.ego formica oĩbus tu muſca
Cum nulli noceam.cuilibet ipſa noces
formice non nocendi exemplum.muſce.vitalis operatio
Eſt mea parcendi ſpeculum.tua vita nocendi
accipio muſca ſpolia deglutiris
Sunt mea que carpo.tu niſi rapta voras

Liber eſopi.

edas ſcʒ tu eſca ſup. ego formica deficiam
Ut comedas viuis. comedo ne viuere ceſſem
formicam moleſtat muſcam expellit
Me nihil infeſtat. te fugit omnis homo
a quibus accipitur. ab illo naturali inſtrumento
Unde petis vitam. rapitur tua vita palato
melliflua amaritudinem ſtrennue
Dulcia vina bibens. fel necis atre bibis
interficit muſce fugata flatu
Se necat illa ſibi ventoſa victa flabello
necem ſuſtineris id eſt quaſi mortua
Aut mortem pateris. aut ſemiuiua iaces
vales eſtatis perſeuerare
Si potes eſtiui dono durare caloris
omnia alia ſcʒ muſce
Cetera ſi parcant non tibi parcit hyems
iocunda ſup. verbo vili vilia tribui
Dulcia pro dulci. pro turpi turpia reddi
conſuetum eſt. illud inſtrumentum preparat
Verba ſolent. odium lingua fidemqʒ parit

¶ Hic ponit documentū ꝙ ꝓpl's nō debet vnū approbare ꝛ aliū vitu/
perare ꝓpter laudes ꝓprias. Includitur etiā ꝙ hō debet tꝑate viuere
et nō preſumptuoſe. Includitur etiā ꝙ honeſta allocutio honeſtā me
retur reſponſionem. ꝛ allocutio ꝑuerſa generat odiū. Iſtud declarat
nobis per formicā ꝛ muſcā. Quodā em̄ tꝑe muſca vituꝑauit formi/
cam dicens ſe eſſe nobilem. formicā aūt ignobilē. qꝛ formica eſſet tar
da morans in cauernis terre. ipſa aūt muſca eēt leuis potēs volare ꝑ
alta. Etiā dixit ꝙ formica viueret de granis ꝛ biberet fecem ſugens
potū ſuū ex limo terre. muſca aūt viueret de menſa regia ꝛ biberet ex
vaſis aureis. ꝛ ſic in multis alijs muſca vituꝑauit formicā. vt ꝑʒ in
textu His auditis rn̄dit formica muſce increpādo eā dicēs. o muſca
q̄uis ſic epularis. tn̄ nō es laude digna q̄uis etiā te laudaſti. licet il
la q̄ dixiſti ſint vera. habes tn̄ alios defectus maiores. ꝛ rn̄debo ti/
bi ꝑ ordinē ad obiecta tua. Primo licet moror in cauernis terre. tam̄
ibi habeo vitā q̄etā. tu licet ꝑ alta volas. cares tn̄ tua q̄ete ꝛ licʒ etiā
comedis de mēſa regali. ꝛ ego de granis cāpi. tn̄ iſta modica mihi ſuf
ficiūt ſʒ tua multa nō ſufficiūt tibi. ꝛ ſic formica ad oīa rn̄debat vt ꝑʒ
in textu ¶ Moralr̄ ꝑ formicā pn̄t intelligi hoīes boni ꝛ iuſti q̄ de la/
boribꝰ ꝓprijs viuūt ꝛ modico cōtētāt. Per muſcā intelligūtur homi/
nes q̄ curias dn̄oꝝ ſequūtur. multa ſibi accumulantes iniuſte ꝛ vo/
lentes alijs preeſſe dicētes ſe nobiliores eſſe ꝛ vituꝑantes pauperes

Cũ cõmento

Quibus pauperes poſſunt reſpondere melius eſt modicum habere iuſte cꝫ magnas diuitias iniuſte. Pauperes eñi de laboribus viuũt ſobrie ⁊ caſte. ⁊ iuſta poſſidẽt bona. auari eciã gulosi bona ſua interdũ iniuſte acquirunt de quibus guloſe viuunt

tale animali   id eſt crimine cogitat
Eſpondere lupo de furti labe tenetur
ſcʒ vulpem   ſcʒ lupus. ſcʒ furtum. ſcʒ vulpes
Uulpes. eam vocat. hic petit. illa negat
hoc anim:l   ſubtilitas
Simeus eſt iudex docti non errat acumen
id eſt ſecretum. cordis   portat.
Judicis. arcanum mentis in ore gerit
ſup. ſimeus. cogitat   deſideras   dolus
Judicium fugit. poſcis quod poſcere frau eſt
petis   fiduciam. ſcʒ aliqua   fidelitas
Uiſcꝫ fidem de re. quam negat ipſa fides
vulpes   rapinas   lupum   conſuetudo
Tu bene furta negas. te vite purior vſus
excuſat   diſcordiam   temperat   odium
Liberat. hanc litem pax domat. ira cadet
vnitas   deceptio   productrix.
Simplicitas veri fraus eſtꝫ puerpera falſi
concors. opera.
Eſſe ſolent vite conſona verba ſue
malis operibus· inſtructi. non valent   ſcʒ peccata
Sordibus imbuti nequiunt dimittere ſordes
decipere   decipere   deſiderat
Fallere (qui didicit) fallere ſemper amat

¶ Hic auctor ponit documentũ ꝙ homines cõſueti malefacere diffi culter poſſunt cõſueta relinquere. quia conſuetudo eſt altera natura vnde contingit ꝙ homo conſuetus malefacere vix poteſt bene facere Quod declaratur nobis per vulpem ⁊ lupum. Quodam eñi tempore lupus accuſabat vulpem de furto. ⁊ traxit vulpem in cauſam coram iudice qui erat ſimeus Simeus autem diſcretus iudex dixit ad lupum. o lupe quare vulpi furtum imponis credo ꝙ vulpi iniuriam facias cum vulpes ſit iuſta ⁊ recta in omnibus ſuis factis ſine dolo ⁊ fraude. quare ammiror ꝙ a vulpe queris hanc rem quã vulpes tibi non abſtraxit. ꝙ aũt vulpes ſit iuſta ⁊ recta oſtendit ſuus modus viuendi honeſtus. Hoc aũt deriſorie dixit. quia vulpes minime ſimplices ſunt. ¶ Unde concluditur. ꝙ qui conſueti ſunt mala facere difficulter poſſunt illa relinquere ⁊ bene facere ſicut vulpes cõſuete ſunt fraudulenter viuere.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Liber Eſopi

rapina raptor tale animal. rogat
Reda viri predo murum muſtela precatur.
indulgentiam miſereri ſupple muſtele
Da veniam debes parcere. parce mihi
mundat. ſcȝ mure ab immundicia
Qꝫ caret hoſte domus ꝙ abeſt a ſorde fatetur
ſupple ſeruitium ſupplicat id eſt parce
Eſſe meum pro me te rogat. ergo faue
miniſtrio ſupple muſtele operum
Seruitio me redde tuo. mihi redde laborum
munera ſupple ſalua.
Premia pro dono ſit mea vita mihi
ſup. vir dicit laborum venia intentioni.
Ille refert. operum debetur grātia menti
labori acceptū voluntas
Non operi gratum mens bona reddit opus
actualiter ſcȝ in animo
Nemo licet proſit niſi vult prodeſſe meretur
vtilis eſſe inimicus. nocere
Nam prodeſſe poteſt hoſtis obeſſe volens
ſcȝ viro vtilis eſſes intendebas
Cum mihi prodeſſes mihi non prodeſſe volebas
ſcȝ muribus. ſup. muſtela inimicus
Hoſtibus ipſa meis ⁊ meus hoſtis eras
ſcȝ viro. ſcȝ mures. interficiens ſup. muſtele vtilis
Non mihi monſtra necans. ſed eras tibi prouida ſoli
valebas. comedere
Sic panem poteras rodere ſola meum
ſupple tu muſtela ſup. tue tributum
Pane meo pinguis mihi da pinguedinis vſum
ſup. meis reddo mortem rea mori moriaris
Damnis penſo necem. digna perire peri
opus animi id eſt ſola intentio
Nil ornat factum niſi mentis ſola voluntas
conſidero animi intentionem.
Non operis factum. ſed noto mentis opus.

¶ Hic auctor ponit aliā fabulam. cuius documē[n]tū eſt. ꝙ nihil or/nat opus aliquod quantum bona voluntas ⁊ recta intentio. Indu/ditur etiā ꝙ non ſemper merces tribuenda eſt homini benefacienti: qꝛ aliquis interdū benefacit alicui tamen ille intēdit nocere ei. Iſtud

declaratur fabuloſe ſic. Quodã em̃ tp̃e muſtela morabatur in domo cuiuſdam viri omnes mures illius domus deuorãs. Cõtigit aũt muſtelam illam capi a viro illo. que capta rogabat veniã dicẽs O bone vir parce mihi ⁊ da veniã mihi. qꝛ tota domus tua ꝑ me a muribꝫ liberata eſt. faue ergo ⁊ redde mihi premia laboris mei ⁊ ſit mihi vita mea pro mercede. Cui vir ait. gratiaꝝ actões debẽtur menti ⁊ nõ operi. quaſi diceret. bona opa debent attendi ex bona volũtate operantis. Vñ licet quis benefecerit alteri ſi tamẽ non intẽdat non meretur ex hoc. ſic licet tu mihi profuiſſes nõ tamẽ intẽdebas. qꝛ hoſtis mihi eras ⁊ etiã hoſtibꝫ meis ſcꝫ muribꝫ. quos nõ interfeciſti cauſa mei ſꝫ tuiipſius lucro vt ſcꝫ ſola meũ poſſis rodere panẽ. vñ ⁊ tu impinguata es. redde ergo tributũ de pinguedine tua. ⁊ ꝓ damnis mihi illatis mortem habebis. Cõcluditur ergo ꝙ ſola bona volũtas reddit op⁹ meritorium ⁊ laudabile. ⁊ nõ ipm̃ opus ¶ Allegorice per muſtelam poſſunt intelligi hypocrite qui ꝓpter humanã laudẽ faciũt multa genera bonoꝝ opeꝝ. vt appareãt boni ⁊ iuſti in cõſpectu hominum. q̃ tandẽ in agone mortis cõſtituti eterno igni cõdemnãtur. licet tũc excuſent ſe dicẽtes. Nõne dñe opa bona fecimus. Dñs aũt r̃ndit eis. neſcio vos. qꝛ nõ ꝓpter me. ſed ꝓpter gloriã tp̃alem feciſtis illa

ſimilari thauro. inflatur ſupple rane.
Quari vult rana boui. tumet ergo. tumenti
iuuenis deſine. in comparatione ad bouem
Natus ait ceſſa. pre boue tota nihil
triſtatur magis inflatur increpat ſupple ranam
Rana dolet. meliuſq̧ tumet. premit ille tumentem
ſuperare non valebis. ſuperata. rumpi
Vincere non poteris. victa crepare potes
tercia vice. ſup. ranam. infeſtat. inflatio inflationis
Tercius iratã vexat tumor. illa tumoris
rumpit. ranam. inteſtina effluunt
Copia fundit eam. viſcera rupta patent
id eſt cum ſuperiore. inferior. litigare. poſtponat. id eſt ſeipſum
Cum maiore minor contendere deſinat et ſe
virtutes moderet
Conſulat. vt vires temperet ipſe ſuas

¶ Hic au. ponit aliã fabulã cuius documentũ eſt. ꝙ mĩor nõ debꝫ ſe compare maiori qꝛ cõpatões ſunt odioſe. Cõcluditur etiã ꝙ ſupbia paupeꝝ eſt multũ vitupanda Iſtud declaratur fabuloſe ſic. Quodã em̃ tp̃e rana ex palude egreſſa vidit magnũ bouẽ in paſcuis. cui volens ẽẽ ſimilis incepit ſufflare dicẽs filijs ſuis. inſpiciate me an ſim eq̃lis boui. Qui dixerũt. nequaq̃. qꝛ reſpcũ bouis nihil es. Et tũc rana ſcd̃o magis inflauit ſe dicẽs. qd̃ mõ vobis videt̃. At illi dixerunt. tu

Liber Eſopi.

nullo mō potes eſſe boui equalis. ſed potius creperes ꝑ medīū. Tū rana irata tercio inflauit ſe adeo ꝙ crepuit per medium

intendens. rapine ſentis
Ollicitus prede currit leo. ſpina leonem
ledit offendit. ſup. leonis. infixa
Uulnerat. offendit in pede merſa pedem
pauſa agilitas improuiſa
Fit mora de curſu. leuitas improuida tardum
frequenter offenſo ſcꝫ quattuor
Sepe facit. leſo ſtat pede turba pedum
ſup. leonē. permittit leſio id eſt putredinē. cōqueritur
Uix egrum ſinit ire dolor. ſaniemqꝫ fatetur
leſio. id eſt hoc ipm. oſtendit id ē plage leſura
Uulnus idem loquitur. vulneris ipſe dolor.
pro q̄ñ vulnerauit euentus. medelā dat. ſup. miſeris
Cum leſit miſeros fortuna. medetur eiſdem
id eſt ergo quare. curatorem. vulnus.
Hinc eſt cur medicum cura leonis habet
pro quia opilionem. inuenit
Nam leo paſtorem reperit. paſtorqꝫ leoni
pro cibo prebet agnum. ſpernit. ſup. leo. ſcꝫ agnum
Pro dape tendit ouem. reſpuit ille dapem
ſupple leo vulnus extenſo oſtendit ſup. paſtori
Supplicat. ꝛ plagam tenſo pede monſtrat. ꝛ illi
roga. auxiliū. opilio plagas lenit ſpintre
Orat opem. paſtor vulnera ſoluit acu
recedit cum putredine ſup. ex̄ñs. leſionis
Exit cum ſanie dolor hic. ꝛ cauſa doloris
ſupple leo ſanantem. ſ. ꝑtingendo. ſup. paſtoris
Hic blando medicam circuit ore manum
ſanus recedit beneficij memorias retinet
Soſpes abit. meritiqꝫ notas in corde ſigillat
duratōe tp̄is. obliuiſci. i. bn̄ficiū illatū. nō poteſt
Tempore deleri gratia firma nequit
poſt hoc retia incidit vrbis rome capture
Hinc leo vincla ſubit. romana gloria prede
ſup. leonē. tenet aſſociatur. leo. beſtijs feris
Hunc habet. ꝛ multis additur ille feris
mortis occaſionē opilionis delictum. dedit
Ecce necis cauſam paſtoris culpa propinat

includitur .i. in medio aĩalium cibus leonibus
Clauditur in medijs. et datur eſca feris
paſtorẽ. leo. cognoſcit accedit. paſtorem. paſtor. ſupple paſtori
Hunc fera preſentit. petit hunc. timet ille. timenti
paſtori. leo applaudit. ſup. paſtor. recedit anxietas.
Huic fera blanditur. ſperat. abitq; timor
crudelitatis. ſup. leo leo applaudit
Nil feritatis habens. ludit fera. cauda reſultat
leo mãſuetus fit nõ oſtẽdit. crudelem beſtiam
Dum fera manſueſcit ſe negat eſſe feram
ſup. paſtorẽ. ſeruat reddit. cũ beneficio. ſibi factam
Hunc tenet. hunc lingit. penſatq; ſalute ſalutem
permittit plag ſupple vulnera
Nulla ſinit fieri vulnera. nulla facit
id eſt romani mirantur paſtori fere
Roma ſtupet. parcitq; viro. parcitq; leoni
ſup. leo. reuertitur. nemora. reuertitur. paſtor. id eſt in domum ſuam
Hic redit in ſiluas. et redit ille domum
beneficium obliuiſci longeuitas
Non debet meritum turpis delere vetuſtas
id eſt recepti. recordantes. homines beneficij
Accepti memores nos decet eſſe boni

¶ Hic auctor ponit aliã fabulã. cuius documentũ eſt. ꝙ tp̃is longe/uitas nõ debet delere bñficium acceptum. ſed omni tp̃e qui benefici/um accipit tenetur eſſe memor illius Juxta dcm̃ Senece dicẽtis in li/bro de bñficijs. Obliuiſci bñficij accepti eſt animi malignãtis Jſtud declaratur nobis ꝑ quendã opilionẽ ⁊ leonẽ. Quodã ei tp̃e leo prẽ/de cupidus ꝑcurrens ſiluã ꝑ loca ſpinoſa pedem ſuum in ſpinis adeo vulnerauit. ꝙ vlterius ꝓcedere nõ potuit. Leo ꝰo ſic vulneratꝰ huc ⁊ illuc circumiens remediũ ſui doloris q̃ſiuit Tandẽ ãt quendã vidit oniũ paſtorẽ curam ſui gregis in vicino nemore agentẽ. hũc leo ag/grediẽs medelã ab ipſo ſperãs pedẽ ſibi porrexit. Paſtor aũt cogni/ta doloris cauſa pedẽ a ꝓprehendẽs ſpinã cũ ſanie extraxit Leo ꝰo ſic curatus grates quas natura cõceſſit ſubmiſſo capite ⁊ amicabili ſue cauda blanditõe medico ſuo dedit ⁊ ſic paſtorẽ valefaciẽs receſſit. ſ; acceptũ bñficium in corde ſuo retinuit Contigit aũt poſtea ꝙ iſte leo fuit captꝰ a romanis. ⁊ icluſus in q̃dã caſtello cũ multis alijs feris ⁊ leonibus. in quod ⁊ malefactores a feris deuorandi intrudebantur. Porro contigit ꝙ idem paſtor coram rege ſuper quodam crimine ac/cuſaretur. qui iudicio regis in locum damnatorum miſſus eſt a leo/nibus deuorandus. Leo aũt medicum ſuum cognoſcens digno quo

liber eſopi

potuit veneratur obſecꝫo aliosqꝫ leones in ipm ſeuire volẽtes coercu/
it ⁊ ſic paſtorẽ illũ a dẽtib⁹ leonũ ⁊ ferarꝫ defendit Qđ videntes roma
ni mirabanꝭ valde. vñ ãmiratõe ⁊ pietate cõmoti ambos ſcꝫ leonẽ et
paſtorẽ dimiſerũt. quo fcõ leo redit ad ſiluã ⁊ paſtor ad domũ ſuam
¶ Cõcludiꝭ ergo ꝙ ſp bonũ eſt bñfacere ⁊ bñficiũ remiſci. qꝛ mutuis
bñficijs creſcit amicitia. ⁊ mutuis maleficijs diſcordia creſcit ¶ Notã
dum etiã. ꝙ ſm quoſdã pñs textus nõ intẽdit fabulã. ſꝫ verã hyſtori
am. qꝛ hic nihil poniꝭ qđ includat impoſſibilitatẽ credẽdi. Vñ dicũt
quidam iſtã hyſtoriã reperiri in cronicis romanorum

rodit pafcuam aſpicit equum ars medicinalis.
Rodit equus pratum. videt hunc leo. cura leonam
commouet abus
Hec mouet. vt fiat eſca leonis equus
ſuppleleo ſalue. vtor
Inquit equo. mi frater aue. fruor arte medendi
ſocius ſupple equo annuit
Et comes. ⁊ medicus ſim tibi. fauet equus
percepit dolos deceptioni cum dolo. obuiat.
Sentit equus fraudes. ⁊ fraudi fraude reſiſtit
id eſt in animo cogitans. dolos dixit
Mente prius texens retia fraudis ait
inquiſitus optatus ſuppleleonem preſentat
Queſitus placidusqꝫ venis. te temporis offert
oportunitas cogat ſuppleequo id eſt ſpina leſus
Gratia. te rogitat pes mihi ſente grauis
ſup. leo. annuit. appropinquat demiſſo. capite. pedem
Hic fauet. inſtat equo. ſubmiſſo vertice calcem
incuſſit extinguit id eſt vitam.
Imprimit. ⁊ ſopit membra leonis equus
receſſit illa extaſis poteſt redire.
Vix fugit ille ſopor. vix audet vita reuerti
ſupple ſua erigens ſuſpicit. i. equus receſſit
Vix leo colla mouens reſpicit. hoſtis abeſt
inculpat. ſup. iuſte pro fraude ſupple condignam
Sic leo ſe damnat. patior pro crimine penam
pro quia. finxi. modum amicicie inimicus
Nam geſſi ſpeciem pacis. et hoſtis eram
tu homo confitearis
Quod non es non eſſe velis. quod es eſſe fateris
ſup. aliquis ſcꝫ ſcdm veritatem non fatetur
Eſt male quod non eſt. qui negat eſſe quod eſt

Cum cōmento

¶ Hic ponit aliā fabulā cuiꝰ documentū ē. ꝙ nullus debet ſe fingere
talē qualis nō ē nec ſilr̄ dꝫ ſe negare talē q̄lis ē Includit̄ etiā ꝙ bn̄ lo/
quēs ꝛ malū intēdēs ſepe ſuffert malū qd̄ intēdebat Iſtud oſtēditur
nobis ꝑ leonē ꝛ equū. Quodaꝫ em̄ tpe ſtetit equus in paſcuis ꝛ ecce
leo prede cupidus ex improuiſo ſuꝑuenit quē vt vidit equus graui
metu perplexus eſt. ꝛ ait intra ſe. Anguſtie mihi vndiqꝫ. quo fugien
dum ſit ignoro. leoni em̄ reſiſtere tutū non eſt. tergum etiā ꝑbere vi/
tium eſt. Sed cogitās leonē eē piū ꝛ miſericordē ſimulato languore
hinnire cepit claudicās in poſteriori pede. qd̄ vt vidit leo equū acceſ
ſit ꝛ medicū ſe finxit. Qd̄ audiēs equꝰ leonē ſe diu inq̄ſiuiſſe dixit. et
iā oportuno tpe aduenisſe. dextrū ſibi oſtendēs pedē poſteriorē in q̄
ſpinā ſe habere dixit Leone āt appropinquāte vt doloris cām inq̄re
ret eleuato pede cōcuſſit frontē eius calce ſigillādo adeo ꝙ ad terraꝫ
ſemiuiuus cecidit ꝛ leone ſic proſtrato equus velociter aufugit. Leo
vero ſic extinctus cum poſt longā morā caput ſuū vix exiſſet. ꝛ circū/
ſpiciēs equū nō vidiſſet. ait intra ſe. merito hec patior. qꝛ mentiebar
eſſe amicum cū tamen inimicus eſſem. Caueat ergo ſibi q̄ſqꝫ ne alte
ri oſtendat verbo vel facto quod corde non intendat. nec oſtendat ſe
amicum cum ſit inimicus ne ſibi cōtingat ſicut leoni cōtigit ¶ Mo/
raliter nullus debet ꝑuerſis miſereri. nec iniquos fouere. qꝛ quanto
plus fouentur tanto nociuiores efficiuntur

gloriatur — id eſt ornamentis — exaltat ſe
Audet equus phaleris. freno ſellaqꝫ ſuperibit
pro certo — ornat — ornamenta
Iſta quidem veſtit aureus arma color
obuiat — aſinus — platea — coartat
Obſtat aſellus equo. vicus premit artus aſellum
id eſt aggrauat. pondus. i. renatꝰ ſup. leonem
Vexat onus. tardat natus eundo labor
ſupple equo. impediuit — equus — proclamat
Qꝛ ſibi clauſit iter ſonipes inclamat aſellum
id eſt obuias — id eſt tu miſer aſine
Occurris domino vilis aſelle tuo
ſupple aſino — id eſt gratiam — delicto — ſuperbie
Vix tibi do veniam de tanti crimine faſtus
prebenda — eſſet — ſup. ego equus
Cui via danda foret libera dignus eram
id eſt tacet — ſup. aſinus — ſe ex verecundia tacendo
Subticet ille timens. mutuiſqꝫ pudore ſilendo.
ſecurior — non aduertit
Tutior. ꝛ ſurda preterit aure minas

174

Liber eſopi

magna dignitas decreſcit pro qm̄ ſuperare preſumit.
Summus honoꝛ declinat equi. dum vincere temptat
ſuperatur inteſtina fracta non permittunt
Uincitur. ꝛ curſum viſcera rupta negant
ſupple equus oꝛnamentis ſpoliatur deaurato
Priuatur phaleris. freno priuatur honeſto
ſup. equum. vexat continuo currus onerosus
Hunc pꝛemit aſſiduo reda cruenta iugo
equo doꝛſum aſperat ledit id eſt humerum
Huic tergum macies acuit. laboꝛ vlcerat armum
ſcꝫ equū. ſup. aſinus in deriſionem groſſus
Hunc videt. inqꝫ iocos audet aſellus iners
o ſtulte ſplendens id eſt aureum capiſtrum
Dic ſodes vbi ſella nitens. vbi nobile frenum
id eſt quare id eſt iſta macilentia. receſſit ſplendoꝛ
Cur eſt hec macies. cur fugit ille nitoꝛ
iſta miſeria pompa receſſit
Cur manet hic gemitus. cur illa ſuperbia fugit
id eſt humiliat ſuperbos ſtatus
Uindicat elatos digna ruina gradus
id eſt quieſcere .i. poteſtas .i. dignitas .i. pulcritudo id ē annoſitas
Stare diu nec vis nec honoꝛ nec foꝛma nec etas
in oꝛbe magis ſupple predicta
Sufficit. in mundo plus tamen iſta placent
id eſt longo tempoꝛe id eſt pauper
Uiue diu. ſed viue miſer. ſocioſqꝫ minoꝛes
ſuſtinere. gaudium t ua miſeria ſupple aſino
Diſce pati. riſum dat tua vita mihi
id eſt tranſitoꝛijs. fidem adhibe id eſt potentia
Pennatis ne crede bonis. te nulla poteſtas
contra pauperes iactet pauper fieri vales
In miſeros armet. tu miſer eſſe potes.

¶ Hic po. aliā fabulā. cuiꝰ documētū eſt. ꝙ nemo debꝫ deſpicere pauperes. qꝛ foꝛtuna poteſt mutari. q̄ eīn nūc eſt pauper pt̄ eſſe diues In cluditur etiā ꝙ nullus debet ſupbire ꝑter abundantiā bonoꝛū tꝑalium. breui eīn hoꝛa illis ꝑuari poteſt. Iſtud innuitur nobis fabuloſe per aſinū ꝛ equū. Quodā eīn tꝑe quidam aſinus vilis ꝛ tardus grauē poꝛtās onus in doꝛſo obuiauit cuidam equo nobili ꝛ phalerato oꝛnamentis deauratis in quodā vico ſtricto adeo ꝙ aſinus vix poterat equo cedere. vñ equꝰ indignatꝰ cepit exꝓbꝛare aſinum ſic dicēs. O miſer aſine quō audes obuiare mihi dño tuo. cū deberes mihi ce-

dere. Aſinus āt timēs ꝛ verecūdus receſſit. Poſtea autē cōtigit illū
equuȝ ad quoddā torneamentū ire. in quo dū fortiter curreret rūpe
bat viſcera ſua quare āplius dn̄o ſuo vtilis nō erat. ꝛ iō vendidit ipȝ
cuidā carrucario ad trahendū bigas. vn̄ ꝛ equus ille iugo maceratꝰ
omnē priſtinū decorē amiſit. Porro accidit ꝙ ꝓdictus aſinus huic
equo bigā trahēti obuiaret. quē vt vidit aſinꝰ deridebat ipm̄ dicens.
O chare frater dic mihi vbi iā eſt tua pulcra ſella. vbi tuum frenum
deauratum. vbi mō eſt tua gloria qua ſuꝑbiebas. De iure ei iſta pa/
teris. qꝛ tp̄e proſpero nimia inflatus eras ſuperbia. quare iuſta rui/
na vindicat viles gradus ſuperbie ꝛ pompoſitatis

i. aīalia quadrupedia. bellant. i. volatilibus. palma vacillat
Quadrupedes pugnant. auibus victoria nutat
mixta timore turbat id eſt tam aues ꝙ̄ quadrupedes
Spes onerata metu vexat vtrunqȝ gregem
deſerit volucres ſcȝ veſpertilio
Linquit aues que ſumit auis de veſpere nomen
non veretur aduerſi tentoria accedere exercitus
Nec timet oppoſiti caſtra ſubire chori
confortat ſup. alias fortitudo complet
Armat aues aquile virtus. ꝛ viribus implet
monitione timet. id eſt quadrupedes. timore.
Et monitu torpet altera turba metu
circundat volucres. pennis palma
Amplexatur aues plumis victoria letis
pro laude. damnum recipit. ſcȝ veſpertilio
Pro titulo penam tranſfuga ſumit auis
denudata pro pennis plagas accipit
Vellere nuda ſuo pro plumis vulnera ſumit
id eſt mandatū. recipit id eſt nocturno tempoſe.
Edictumqȝ ſubit. vt niſi nocte volet
id eſt non probus incola preponit amicis inimicum
Non bonus eſt ciuis qui prefert ciuibus hoſtem
id eſt commode nullus homo id eſt dn̄s ſup. cōtrarijs
Utiliter ſeruit nemo duobus heris

¶ Hic au. po. aliā fabulā cuiꝰ documētū ē. ꝙ bonꝰ ciuis nō debȝ extra
neos ſuis ꝑferre vicinis. qꝛ ſepe cōtingit hoīes alienis adherētes ꝛ ſu
os deferētes dāna pati ꝛ ꝑicula. Includit̄ etiā ꝙ valde difficile ē ſer/
uire duob9 dn̄is cōtrarijs. iuxta illud euāgelij Nemo pt̄ duob9 dn̄is
ſeruire Iſtō declarat̄ nobis fabuloſe ſic. qꝛ quodā tp̄e aīalia ꝗdrupe/
dia ꝛ volatilia ſuꝑ dignitate ſua diſceptātes bellū ſibi mutuo. indixe
rūt Cūqȝ aliqādiu bellatū eēt icepit exercitus auiū timere qȝ vidēs

liber eſopi

veſpertilio caſtra aduerſa petijt ſua deferendo. Hoc videns aquila rex auium exercitum ſuum confortauit adeo ꝙ aues tandem victoriam obtinuerunt. Bello autem ſedato veſpertilio de perfidia ſua fuit coram rege accuſata. Unde ⁊ ſententia contra eam lata eſt ꝙ pennis ſuis ſpoliaretur. ⁊ in perpetuū a conſortio beſtiarum ⁊ volatilium ſequeſtretur. ⁊ ꝙ nunq̃ niſi nocturno tempore volaret. ¶ Allegorice per volatilia boni angeli intelligi poſſunt. per beſtias mali angeli. quia boni angeli obtinuerunt victoriaȝ in celo malis eiectis. ¶ Moraliter hec fabula tangit perfidos ⁊ leues homines qui veſpertilioni ſimilantur vtranq̃ partem ſectando.

pro q̄n talis auis. ſup. in arbore exercet. delectabile
Um philomena ſedet. ſtudium mouet oris amenū
ſibiipſi id eſt pullis placida eſſe
Sic ſibi ſic nido viſa placere ſuo
.i. inuadit talis auis. i. pullos pro pullis. ſcȝ philomena.
Impetit accipiter nidum. pro pignore mater
id eſt rogat. ſcȝ accipiter. dicit. i. q̄z preces. cantum diligo
Supplicat. alter ait. plus prece carmen amo
rogatu munere ſuaui placare melodia
Non prece nec precio. ſed dulci flectere cantu
accipitrem accipiter ſuauius philomena.
Ne potes. ille tacet dulcius illa canit
corde ſuſpirat q̄uis cantat ſupple philomena.
Mente gemit. licet ore canat. cor eius anhelat
dulce fluit id eſt carmen
Cuius mellifluum manat ab ore melos
crudelis dicit. accipiter. fetet id eſt cantus.
Impia fatur auis. ſordet modus ille canoris
lacerat pullos ſcȝ philomena
Et laniat natos matre vidente ſua
philomena. languet. mori valet
Mater obit nec obire poteſt. ſic viuit vt ipſam
vindicet id eſt mortem morte peſtis
Uincat vita necem. plus nece cladis habens
philomene pulli ſupple ſuum
Cor matris patitur. plus nati corpore corpus
lacerat philomena perforat gladio triſticie
Rodit auis roſtro. cor fodit enſe dolor
inquirit id eſt crimen id eſt dolis
Ueſtigat ſua pena ſcelus. nam fraudibus vſo
auium captore. id eſt doloſam. limus. illaquear ſcȝ accipitrem.
Aucupe fraudoſam viſcus ineſcat auem

id eſt termino finiri demeretur ſupple homis
Fine malo claudi mala vita meretur iniqui
ſup. arte. ſup. homo. innocētes timet dolo decipi
Qua capit inſontes ſe dolet arte capi

¶ Hic ponit documentū ꝙ hoīes ꝑuerſe viuentes ſepe mala morte moriuntur. ꝛ in plurimum talis eſt finis hominum qualis eorū vita fuit. Qđ declaratur nobis per philomenam ꝛ accipitrē. Quodā eñ tpe philomena ſedens in arbore dulciter cātauit ad cōplacendū ſibi ipſi ꝛ pullis ſuis. qđ videns accipiter inuaſit pullos philomene. Vñ ipſa rogauit humiliter accipitrem vt pullis ſuis parceret. Cui accipiter rñdit. nec prece nec p̄cio me flectere poteris ſed tātuꝫ dulci cantu. quo audito philomena dulciter cantare incepit mente tñ dolebat. Accipiter aūt nō cōtentus de cantu eius dixit. cantus tuus ſordet in auribꝫ meis. ꝛ mox pullos philomene lacerauit ipſa vidente. Poſtea auceps iſtum accipitrem cepit ꝛ ſibi dignam pro delicto reddidit penā.
¶ Moraliter per philomenam intelliguntur boni viri. per accipitrē vero mali ꝛ peruerſi qui ſepe bonos inuadūt ipſos tribulando. tandem venit auceps id eſt diabolus qui laqueis ſuis homines malos capit ꝛ ſecum ad eterna ducit ſupplicia

locupletat. rapina id eſt vitam delicatam.
Ítat preda lupum ducit lupus ocia longa
ſcꝫ de cibo odit ſupple verba profert.
Facta cibo. vulpes inuidet. iſta mouet
ſup. o lupe ſaluē id eſt quare id eſt tam longo tempore.
Frater aue. miro cur tanto tempore mecum
non poſſum id eſt immemor
Non fueris. nequeo non memor eſſe tui
ſup. ille lupus. dicit ſtudeat ſollicitudo rogare
Ille refert. pro me vigilat tua cura precari
id eſt deos non deſinas id eſt cadat
Numina non ceſſas. ne mea vita ruat
deceptione preintenta ad me deceptionem
Fraude tamen munita venis. falſumqꝫ venenum
dulcedine triſticia abundantia
Melle tegis dolor eſt copia noſtra tibi
elicere queris intendis.
Extorquere paras aliquid. furtumqꝫ minaris
contemnit cibus crapulam
Sed mea furtiuam reſpuit eſca gulam
contempta reuertitur contemptā. pungit. triſticia fraudi.
Spreta redit ſpretam ſtimulat dolor apta dolori

Liber eſopi

deceptio ſequitur ouium tendit vulpes.ꝰpaſtorem
Fraus ſubit.ad pecorum,tranſmeat illa ducem
paſtorem alloquitur amicicia dei
Hunc mouet his verbis tua gratia,numinis inſtar
detur vulpi.pro quia tradit diligentia paſtori.
Sit mihi namqꝫ lupum dat mea cura tibi
inimicum interfice ſecuro.latet.lupus ſpelunca
Hoſtem perde tuum.tuto iacet hoſtis in antro
paſtor.ꝯſentit.foueā.intrat.vir.interficit gladio.
Vir fauet.antra,petit.hic necat enſe lupum
vulpes deuorat diuitias viget
Iſta lupi conſumit opes.ſed floret ad horam
ipſius vulpis nociua rethe capta ſuſpirat
Vita nocens.vulpes caſſe retenta gemit
damnum intuli obeſt vulpi incuſaſſe lupo
Cur nocui.nocet ecce mihi nocuiſſe nociuo
merito.morior interfectus fuit fraude
Iure cado.cuius decidit arte lupus
rapinis tꝑalem accipit ſup.hō inſudans
Viuere de rapto vitam rapit.inuidus inſtans
hominis nocumentis ſuppleꝫ ꝓpria cadit
Alterius damnis in ſua damna ruit

¶ Hic ponit documentū ꝙ homines viuentes de rapina ſepe,de vita tolluntur añ tempus.Quod nobis declaratur per lupum ⁊ vulpem. Quodam eñ tꝑe fuit quidam lupus ꝗ multas predas in ſuo antro cōgregauit,ꝓpter qđ duxit longā vitam ocioſam.Cōtigit aūt ꝙ quedam vulpes famelica predis lupi ſaturari cupiēs ad lupum cucurrit ſub amoris ſpecie ipſum ſalutando dicens O frater mi lupe ſalue ego multū miror ꝙ ī tāto tꝑe ñ veniſti ad me ego tāti amoris incēdio te diligo ꝙ tui obliuiſci nequeo.Cui lupus reſpōdebat.o vulpes conſtanter confido ꝙ tu habes curam de me ⁊ quotidie intercedis pro me ad ipſos deos.vt vita longa mihi concedatur.⁊ licet ita ſit tamē doloſe ad me venis cupiens aliquid habere de predis meis Vulpes ergo a lupo ſic ſpreta cogitauit aliam fraudem per quam poſſet aliquid acquirere de predis lupi.quare currēs ad paſtorē ouiū vulpes dixit ei ꝙ ſciret lupū incluſum in quodā antro.⁊ paſtore ſic inſtructo acceſſit paſtor ad antrū ⁊ lupū interfecit.quo interfecto vulpes oīs predas lupi deuorabat.Cōtigit aūt poſtea ꝙ iſta vulpes capta fuit a venatoribus.que capta protulit hec verba.vere qꝛ nocui lupo hec merito patior.¶ Allegorice per lupum intelliguntur potentes ⁊ diuites huius ſeculi.ꝑ vulpē vero intelligūtur īuidi ꝗ a līis inuidēt et

ad aliorum damna laborant quos diabolus rapiens ad tartara du
cit, ⁊ tunc recognoſcunt ſe male egiſſe

aqua fontalis equalis magna ſitis
Ons nitet argento ſimilis. ſitis arida ceruum
torquet bibit fontis videt ſcȝ fontibus
Hunc rapit haurit aquas. ſe ſpeculatur aquis
ceruum letificat mitigat cornuoſe capitis
Hunc beat hunc mulcet ramoſe gloria frontis
ceruum comprimit macrum crus
Hunc premit hunc ledit tibia macra pedum
ſcȝ veltres ſonat ceruus ſcȝ ceruo
Ecce canes. tonat ira canum timet ille timenti
receſſus vilipenſi rogat auxilium
Fit fuga culpati cruris adorat opem
nemoris. denſos. dumos in dumis tento tardatur
Silue luſtra ſubit. cornu retinente moratur
morti captum ſcȝ ceruum
Crure neci raptum cornua longa necant
vilipendere conueniens eſt diligere noceat inconueniens
Speruere quod proſit ⁊ amare quod obſit ineptum eſt
proficuum eſt vilipendimus diligimus contrariatur
Quod prodeſt fugimus. ⁊ quod amamus obeſt

¶ Hic ponit documentũ ꝙ quilibȝ caueat vitupare qd̕ ſibi ꝓficuum
eſt ⁊ laudare qd̕ nociuũ. qd̕ declarat nobis fabuloſe ſic. Quodã em̃
tpe ceruus quidã ſitiẽs ſtabat ad fontẽ quendã ⁊ bibebat. qui qdem
fons q2 clarus erat ⁊ ꝑſpicuus recepit quadãmõ imaginẽ cerui. ⁊ ſic
ille ceruus proſpexit oĩa mẽbra ſui corpis. ⁊ an̄ oĩa ꝑſpexit ſuũ caput
habẽs lõga ⁊ ramoſa cornua. ex quoꝝ pulcritudĩe nimiũ gaudebat
et delectabat. ſed de cruribꝰ macris multũ doluit ⁊ ipſa nimiũ vitu-
perauit. Cõtigit aũt ceruo ꝙ venerũt canes q̇ venabant ⁊ agitabãt il
lũ ceruũ. quos videns ceruus celeriter aufugit implorãs auxiliũ a ſu
is macris cruribus q̄ ꝓrius vitupauit. ⁊ cucurrit ad nemora. in quo
rũ ramis frõdoſis cũ ſuis cornibus detinebat. quare venatores ipm
inſequẽtes apprehendebãt. Cõcludit ergo ꝙ nullus ſapiẽs debet vi-
tuperare qd̕ ſibi ſalubre ẽ nec laudare qd̕ nociuũ ¶ Allegorice ꝑ cer-
uũ intelligimus ſuperbũ. qui plus delectat in ſuis cornibꝰ id ẽ diui-
tijs ⁊ honoribꝰ. q̄ȝ in ſuis macris cruribꝰ. id ẽ q̄ȝ in humilitate ſpũs ⁊
amore que faciũt hoĩem ꝑcurrere viã mãdatoꝝ dei. ſed cum venerit
homo ad extremitatẽ vite detinebit ꝑ ſua cornua ⁊ apprehẽdet a ca-
nibꝰ id eſt a demonibꝰ. ⁊ ad penas trahetur infernales

Liber Eſopi

quando ſeinuicem. feminam a dilecto
Cum vir ⁊ vxor amant. vxorem priuat amato
id eſt mors mulierem. ſeparat a dilectione mariti
Parca viro. nec eam priuat amore viri
mariti adherens ſepulcrum. pro marito moleſtat
Coniugis amplectens tumulum pro coniuge vexat
maxillas lachrymis. os lachrymatione
Vngue genas. oculos fletibus. ora ſono
mulierem triſticia. non poteſt femina a tumulo repelli
Hanc iuuat ipſe dolor. nequit hec de ſede reuelli
tempeſtate aeris obſcuritate rogatione minationibus
Grandine ſeu tenebris. ſeu prece. ſiue minis
maleficum ad mortem patibulum ſupple furem
Ecce reum damnat iudex. crux horrida punit
patibulo id eſt in nocte. miles quidam
In cruce cuſtodit tempore noctis eques
miles ſitim hꝫ. ſepulcrum militem mulieris ſcꝫ reſplendens
Hic ſitit. ad tumulum vocat hunc ⁊ clamor ⁊ ignis
rogat ſcꝫ hauſtum mulier miles
Orat aque munus. hec dat. ⁊ ille bibit
ſitibundum da cibus ad mulierem excitare
Egrum nectareis audet cor vngere verbis
militem inſtigat anxietas ſcꝫ dñi ſui cuſtodia furis
Hunc vocat ad primum cura timoris opus
ſupple miles blandas affatus inſerit doloroſo
Sed redit. ⁊ dulces monitus inſtillat amaro
mulieris deuicta intrat interiora. ſcꝫ mulieris ad militem
Cordi. victa ſubit clauſtra doloris amor
miles timens remoueri patibulum
Vir metuens furem. ſed non ſuſpendia furis
aſbexit mulierem ſcꝫ carnali accedit
Viſit ſed viduam tactus amore petit
mulierem ſcꝫ oſculando actum venereum exercet
Hanc ligat amplexu fructum quoqꝫ carpit amoris
miles maleficum patibulum
Hic redit ad furem. ſed loca fure carent
miles triſtat. hac querela hec triſticia compungit mulierem
Hic dolet hoc queſtu. dolor hic inſtigat amicam
id eſt male cuſtodito ſcꝫ dñi mei anguſtor
Non bene ſeruato fure timore premor

ad aliorum damna laborant quos diabolus rapiens ad tartara du‑
cit. ⁊ tunc recognoſcunt ſe male egiſſe

aqua fontalis equalis magna ſitis
Ons nitet argento ſimilis. ſitis arida ceruum
torquet bibit fontis videt ſcꝫ fontibus
Hunc rapit haurit aquas. ſe ſpeculatur aquis
ceruum letificat mitigat cornuoſe capitis
Hunc beat hunc mulcet ramoſe gloria frontis
ceruum comprimit macrum crus
Hunc premit hunc ledit tibia macra pedum
ſcꝫ veltres ſonat ceruus ſcꝫ ceruō
Ecce canes. tonat ira canum timet ille timenti
receſſus vilipenſi rogat auxilium
Fit fuga culpati cruris adorat opem
nemoris. denſos. dumos in dumis tento tardatur
Silue luſtra ſubit. cornu retinente moratur
morti captum ſcꝫ ceruum
Crure neci raptum cornua longa necant
vilipendere conueniens eſt diligere noceat inconueniens
Speruere quod proſit ⁊ amare quod obſit ineptum eſt
proficuum eſt vilipendimus diligimus contrariatur
Quod prodeſt fugimus. ⁊ quod amamus obeſt

¶ Hic ponit documentū ꝙ quilibꝫ caueat vituꝑare qḋ ſibi ꝓficuum eſt ⁊ laudare qḋ nociuū. qḋ declarat nobis fabuloſe ſic. Quodā em̄ tꝑe ceruus quidā ſitiēs ſtabat ad fontē quendā ⁊ bibebat. qui quidem fons q꞉ clarus erat ⁊ ꝑſpicuus recepit quadāmō imaginē cerui. ⁊ ſic ille ceruus proſpexit oīa mēbra ſui corꝑis. ⁊ an̄ oīa ꝑſpexit ſuū caput habēs lōga ⁊ ramoſa cornua. ex quoꝝ pulcritudīe nimiū gaudebat et delectabat. ſed de cruribꝰ macris multū doluit ⁊ ipſa nimiū vitu‑perauit. Cōtigit aūt ceruo ꝙ venerūt canes q̇ venabant ⁊ agitabāt il‑lū ceruū. quos videns ceruus celeriter aufugit implorās auxiliū a ſu‑is macris cruribus q̄ prius vituꝑauit. ⁊ cucurrit ad nemora. in quo‑rū ramis frōdoſis cū ſuis cornibus detinebat. quare venatores ipm̄ inſequētes apprehendebāt. Cōcludit ergo ꝙ nullus ſapiēs debet vi‑tuperare qḋ ſibi ſalubre ē nec laudare qḋ nociuū ¶ Allegorice ꝑ cer‑uū intelligimus ſuperbū. qui plus delectat in ſuis cornibꝰ id ē diui‑tijs ⁊ honoribꝰ. q̄ꝫ in ſuis macris cruribꝰ. id ē q̄ꝫ in humilitate ſpūs ⁊ amore que faciūt hoīem ꝑcurrere viā mādatoꝝ dei. ſed cum venerit homo ad extremitatē vite detinebit ꝑ ſua cornua ⁊ apprehēdet a ca‑nibꝰ id eſt a demonibꝰ. ⁊ ad penas trahetur infernales

Liber Eſopi

litigat recedere
Qui pede qui cornu pugnat abire iugo
reſtringit ſcꝫ vitulum. ſcꝫ mediante ſenior e aſtutus
Sic domat indomitum. domito boue cautus arator.
id eſt ſeniorem imitatur ſcꝫ vitulus
Sic veterem ſequitur bos minor ille bouem
vtilis fit ſupple ſenioris boui aſtutia
Proficit exempli merito cautela docendi
ſuperiori det locum iunior
Maioriqꝫ ſua cedet in arte minor

¶ Hic ponit documentũ ꝙ homo volens alios informare debet eis bona exempla ꝓponere. Etiam minor debet cedere maiori nec eius p̃ceptis iuſtis reſiſtere. Qđ declaratur fabuloſe ſic. Quodã eñi tp̃e vir quidam habuit filiũ ſibi rebellez. qđ videns pater ſeruos ſuos ꝓpter delicta filij increpauit. vt filius hoc notando ſe emẽdaret. Et hoc faciens ꝓpoſuit eis iſta dicens. ꝙ erat quidam ruſticus qui poſuit vitulum ad aratrũ. qui arare rennuẽs adiunxit ſibi antiquũ bouem qui erat arare cõſuetus. p̃cipiens ſibi ꝙ nõ multũ araret ne ſe nimiũ fatigaret. ſed ꝙ p̃beret bonũ exemplum boui minori. vt ſic bos minor rebellis ꝑ bouem antiquũ inſtrueret in arando ¶ Allegorice ꝑ filiũ rebellez patri poſſunt intelligi peccatores nõ obedientes preceptis dei et per patrẽ intelligũtur ſpũales inſtructores ſcꝫ p̃dicatores verbi diuini qui p̃cedere debent pctõres virtuoſis exemplis ⁊ doctrinis ꝓponẽdo eis vitã ⁊ exempla ſanctoꝝ. vt ipſi peccatores ſic exemplo virtutis attracti vitam poſtponant erroneam

tale animal cupida domum
Ipra fabrilem dapis anxia tendit in edem
inchoat. ſ. vipra mordere. ſupple incipit
Incipit hec limam rodere. lima loqui
ignoras meam poteſtatem meus honor ignoras
Neſcis poſſe meum. que ſit mea gloria neſcis
morſu conturbaris. ſcꝫ lima morſu
Dente meo tereris. non ego dente tuo
contero ſcilicet meo
In tenuem ferrum forti molo dente farinam
decidit id eſt fortis
Et cadit attritu dura farina meo
ex ferro facta id eſt meo dente
Ferrea parcendi caſtigo tubera morſu
talia entia diuido id eſt entia
Aſpera plano ſeco longa. foranda foro

fatuus es morſu impotenti
Deliras igitur ꝙ dente minaris inermi
gaudeo crucior dolores pati triſtaris
Rideo cum ferior vulnera ferre gemis
potentem.potēs.diligit potentior.punit
Fortem fortis amat.nam fortem fortior angit
potentiori paueat.venire debilior
Maiori timeat obuius ire minor

¶ Hic auctor ponit aliā fabulam que docet ꝙ homo impotens non debet ſe ſociare forti.quia ex hoc ſepe damnum incurrit. Subditur ꝙ fortis ſepe vincitur ab alio fortiori. Iſtud nobis declaratur fabuloſe ſic. Quodam enim tempore vipra venit ad domum fabri cauſa querendi cibum.⁊ incepit rodere limam ferream quod ſentiēs lima dixit. O tu miſer non potes mihi nocere ſed potius dentibus tuis. quia durior ſum ꝙ̄ dentes tui. Nam poſſum terere maſſam ferreā in tenuem farinam poſſum etiam facere aſpera plana ⁊ perforare ꝑforanda quare multum ſtultiſas te opponendo mihi.quia licet ferior a te non tamen inde doleo ſed rideo ⁊ tu poteris inde reportare vulnera. ¶ Allegorice per limam intelligitur deus omnipotens. per vipram vero ſtulti ⁊ peccatores.qui ſe diuine opponunt voluntati ꝑ ſua peccata non tamen deo.ſed ſolum ſibiipſis nocere poſſunt.ſcilicet eternam damnationem incurrentes

bellum illis animalibꝫ illa animalia miles
Agna lupis opponit oues ouiumq; ſatelles
hoc animal.hoc aīal hoc auxilio.cōfidit
Eſt canis.eſt veruex.hac ope fidit ouis
victoria expectat diffidit exercitus
Palma diu dormit.deſperat turba luporum
fingens.pacem inuadere illud animal
Et ſimulans fedus ledere temptat ouem
pacem iuramento confirmat
Fedus vtrunq; fides iurato numine firmat
pignore. ſtabilit
It lupus et ſimplex obſide firmat ouis
tribuit accipit
Datq; lupus male ſana canes.recipitq; luporum
filios timuit id eſt pericula. conſiderat
Pignora.nec metuit.nec ſua damna videt
pro quando precipit vociferare
Dum natura iubet natos vlulare lupinos
cōgregatio luporū.iraſcit.pacem fractam.interrogans
Turba lupina fremit.federa rupta querens

Liber Eſopi.

Igitur ouis. defenſoris. indigens. in ſanguine moritur
Ergo pecus tutoris egens in viſcera mergit
defenſore deſtituta ſuccumbit
Preſide nuda ſuo. ſic tumulatur ouis
defenſorem ſeruare id eſt optima
Tutorem retinere ſuum tutiſſima res eſt
pro quia. defenſor. deeſt inimicus nocere
Nam ſi tutor abeſt. hoſtis obeſſe poteſt

¶ Hic auctor ponit aliā fabulā. cuiꝰ documentū eſt. ꝙ in tpe neceſſitatis tutū eſt habere defenſores ꝛ amicū. Cōcludit etiā ꝙ ciuitas vl' oppidū ſapiētes habēs cōſules cauere debēt ne illos expellant vel in obſides mittant Iſtud nobis fabuloſe declarat ſic. Quodam em̄ tpe oues ꝛ lupi habebant inter ſe guerras. oues qdem pro defenſoribus habebāt canes ꝛ arietes. lupi āt nō habebāt aliquos defenſores Cū ergo lupi deſperarēt de victoria miſerunt ſuos legatos ad ptem aduerſam ad tractandū de pace ꝛ concordia. Pace aūt ſic inita obſide firmauerunt. Lupi vero ouibus ſuos miſerunt catulos. ꝛ oues ecōtra ſuos dederunt ſatellites. Cū ergo catuli lupoꝝ ſc̄m inſtinctū nature inceperint vlulare. lupi hoc audiētes magno cū furore ad caulas ouium cucurrerūt dicentes. Jam cognouimus federa pacis ſtatuta a vobis eſſe fracta. qꝛ catuli noſtri quos penes vos habetis in fortitudine clamāt ad nos auxiliū ꝛ defenſionē a nobis implorātes. quare iā venimus cum furore illoꝝ iniuriā vindicare. ꝛ ſic oues omnes deſtitute defenſione ſuccubuerunt

cum quo indiget ſcindere
Vo teneatur eget nil ausa ſecare ſecuris
ſupple ſecurim ſilua rogat ſilua annuit
Armet eam lucus. vir petit. illa fauet
ſiluam inuadit in domo.
Vir nemus impugnat. laſſans in ede ſecurim
ligni vna plaga incidit
Arboris omne genus vna ruina trahit
id eſt ſilua. dixit mihiipſi occaſio ruine
Lucus ait pereo. mihimet ſum cauſa peridi
ſup. lucum. ſecat id eſt manus ruſtici
Me necat ex dono ruſtica dextra meo
damnificari. poſſis inimicum confortare
Unde perire queas hoſtem munire caueto
ſupple mediante ſupple hoſtem
Qui dat quo pereat. quem iuuat hoſte querit

¶ Hic dicit qui hoſtē ſuū nutrit ꝛ armat ſibiipi damnū ꝛ cladē infert

Cū̄ cōmento

Illud innuitur nobis fabuloſe ſic. Quodam eñi tp̄e faber quidā in ſua arte peritus ſecurim fabricauerat. ſed illius vſum manubrio defi ciente habere nō poterat. Ille ꝯ̄o ope ligni indigens qōdam nemus acceſſit. ⁊ ip̄m ſuper ſua neceſſitate cōſuluit Arbores aūt annuentes conſilium ⁊ auxiliū ipſi dederunt. cum in vtroqꝫ abundarent Ligno rū itaqꝫ vulgus ꝓncipatum ⁊ regimē nemoris albe ſpine cōceſſerunt. cuius ergo habenda erat gratia vt faber id quod petijt obtinerꝫ Ro gata ergo domina nemoris benigne annuit. ⁊ precepit orno vt fabro ꝯueniret ⁊ cito eū expediret. Ornus āt cito paruit ⁊ manubriū ſi bi conceſſit. Faber aūt habito manubrio ſecuris induſtriam in aliud experiri cepit qui laudem meruit. ⁊ incudi obediēs fuiſſe cōmēdabat Poſtea omne genus lignoꝝ cepit inuadere ⁊ detruncare. quare tūc ardua quercꝰ graui leſa vulnere plagas ſuas fraxino conqueritur. q̃ ſocia cladis reſpōdit Merito hec patimur cum fabro inimico noſtro conſilium dedimus et auxilium.

cū illo aīali. nemus   aſſociat   dicit   pulcra
Cum cane ſilua lupum ſociat. lupus inquit amena
.i. cute   ſplendes   abundantia ciboꝝ. apparet
Pellenites. in te copia facta patet
ſupple lupi   impinguat. id eſt domini
Pro verbis dat verba canis. meditat herilis
amicicia   ſupple domino. ſup. canem nutrit. id eſt tota familia
Gratia cum domino. me cibat   ipſa domus
tempore nocturno   promulgo. id eſt ſecuram
Nocte vigil fures latratu nuncio   tutam
id eſt cuſtodio. edem   id eſt ſtramen   id eſt lectum
Seruo domum. mihi dat culmus in ede thorum
ſup. verba. profert   deſidero
Hec mouet ore lupus. cupio me viuere tecum
accipiant   eſcam
Communem capiant ocia noſtra cibum
prebet   opto   habitare
Reddit verba canis. cupio te viuere mecum
id eſt eadem   ſupple ambobus   victum
Una dabit nobis menſa manuſqꝫ cibum
lupus. annuit   imitatur   id eſt collum   canis
Ille fauet. ſequiturqꝫ canem. gutturqꝫ caninum
inſpicit   interrogat   . quare. ceciderunt crines
Reſpicit. ⁊ querit cur cecidere pili
ſupple canis. id eſt vt non poſſum. offendere diei
Inquit. ne valeam morſu peccare diurno

liber eſopi

id eſt ligas.diurnas. porto.exigente diſcurro
Vincla diurna fero.nocte iubente vagor
donat abundantia
Reddit verba lupus.non eſt mihi copia tanti
ſeruilis conditionis ſcʒ ꝓpter amorem gule.
Vt fieri ſeruus ventris amore velim
felicior id eſt [illegible]·id eſt ꝙ̄ diues ſeruus.
Ditior eſt liber [illegible]icus diuite ſeruo
famulus ſeipſum ſup.bona ſup.hõ poſſidet
Seruus habet nec ſe nec ſua liber habet
id eſt valde dulce id eſt fundat
Libertas predulce bonum bona cetera condit
ſupple libertate ſupple lupo
Qua niſi condita nil ſapit eſca mihi
mentis eſca id eſt iocũditas
Libertas animi cibus eſt.⁊ vera voluptas
ſup.libertate abundans non poteſt
Qua qui diues erit.ditior eſſe nequit
non volo meam voluntatem pro prauo commodo
Nolo velle meum pro turpi vendere lucro
libertates fiat id eſt pauper
Has qui vendit opes hic facit vt fit inops
id eſt pro omni amittitur
Non bene pro toto libertas venditur auro
id eſt de celo datum excellit mundi diuitias
Hoc celeſte bonum preterit orbis opes

¶ Hic ponit aliam fabulam.cuius documentũ eſt q' nihil eſt melius libertate qđ oſtẽditur per lupum ⁊ canem.Quodaʒ enĩ tẽpe canis et lupus obuiauerunt ſibi mutuo in quadam ſilua. Lupus ãt ſalutans canẽ ait illi.Chare frater.quare tam pulcer ⁊ iocũdus es. Cui canis.cauſa quare tã pulcer ſum ⁊ pinguis.qꝛ bona dieta ⁊ magna quies p̄ſtant mihi forme laudes.cum enĩ ningit aut pluit ſub tecto manere poſſum die ac nocte.⁊ ſomnos duco ſuaues ⁊ ſomnia leta. nullamqꝫ habeo ſollicitudinẽ.cibꝰ enĩ meus ſꝑ paratus ẽ.qꝛ dñs meus ſuo pane me paſcit.⁊ tota familia mihi ꝓijcit oſſa.⁊ pinguia vaſa lingo.Cui lupus ait.Lõge melior eſt vita tua ꝙ̄ mea.hinc enĩ nõ ẽ mirandũ ſi pellis tua tã nitida ſit.O ꝙ̄ felix eſſem ſi talem vitã ſaltem ꝑ annum ducerem.Cui canis.talem vitam de facili acquires.ſi libera colla tua ſeruituti ſubdere velles.ſunt enĩ caſtra ville ⁊ vrbes q̄bus non parum acceptus eris.⁊ ſi dominum meum non contempſeris ipſe cum gaudio ſuſcipiet te.ſi bonos mores ⁊ obſequium cum bo

na fide promiſeris. Cui lupus. o chariſſime frater verba tua me val
de oblectant ⁊ dulciter ſonant in aurib⁹ meis. Dn̄s em̄ tuus pre om
nib⁹ placet. ergo rogo te mihi ductor eē velis ad eum ⁊ bonus ⁊ man
ſnetus mihi ſis. Itaq̄ villam adeunt lupus ⁊ canis ſociali cōfabula
tione iter proſequentes. Dum aūt aurora fulgente ſe mutuo aſpice/
rent vidit lupus collū canis denudatum. ⁊ mox ait Quid tibi vult
circulus ille in collo tuo. Cui canis ſole[illegible]uētute mea contu/
max eſſe ⁊ ferox ⁊ mordebā tam notos q̄ ig[illegible]ic iratus dn̄s me
us verberib⁹ ⁊ vinculis me domuit precipiendo [illegible]uez preter fra
trem ⁊ lupū offenderem His auditis a ꝓpoſito ſuo lupus auerſus ait.
Qm̄ quidē ita ē volo tibi gratiam dn̄i tui cum vinculis relinquere.
ego aūt pro nulla gratia ⁊ gloria vincula ſufferre poſſum. Sit ergo
tibi tua ſeruilis conditio, mihi aūt maneat mea libertas. Et ſic lup⁹
ad ſiluam canis aūt ad villam reuerſi ſunt. ¶ Moraliter, hic inſtrui
mur ꝙ magis iucundum eſt miſeriarum eſſe dominum q̄ʒ diuitiarū
eſſe ſeruum. Et iucundius eſt pauperem in libertate viuere, q̄ʒ diuitē
ſub alieno nutu et contemptu.

accuſant auari illa membra ocioſitatem
Acuſant auidi pes ⁊ manus ocia ventris
ſolummodo cibaria
Omnia ſolus habes lucra. labore cares
ſcʒ manus ⁊ pedes exhauſit nutrit. pigricias. deuoras
Nos labor edomuit te fouet inertia. ſorbes
ſollicitudo procurat
Omnia que noſtri cura laboris emit
ſuſtinere onus intende
Diſce pati famis acre iugum. vel diſce labori
id eſt induſtria id eſt nutriat.
Cedere. teq̄ʒ tui cura laboris alat
ſubuenire. renuit id eſt vacuum
Sic ventri ſeruire negat. ſe venter inanem
inuenit petit auxilium tribuit
Comperit orat opem. nil dat auara manus
ſupple venter reſumit ſupple manus. ſupple ventrem
Ille preces iterat. iterum fugit illa precantem
profundo perit ſupple naturalis
In ſtomachi fundo torpet. abitq̄ʒ calor
eſurie perit arida maxillam
Victa fame natura fugit. vis arida faucem
claudit conſuetum permittit nutrimentum.
Obſerat. ⁊ ſolitum non ſinit ire cibum

82

cibos tarda
Vult epulas dare ſera manus. ſed corporis artus
id eſt amiſſa fortitudo id eſt totum corpus
Perdita non reparans. machina tota perit
nullus homo ſufficiens eſt
Nemo ſibi ſatis eſt. eget omnis amicus amico
tu homo. hoĩbus. miſereri tibiipſi
Si non vis aliis parcere parce tibi

¶ Hic ponit documentũ ꝙ nullus debet habere tantã cõfidentiã de ſeipſo ꝙ velit carere amicis. ⁊ hoc oſtẽdit nobis ꝑ manꝰ ⁊ pedes ⁊ vẽtrem. Quadã eñi tꝑe cõtentio fcã eſt inter ꝑtes corꝑis. ⁊ dixerunt pedes ⁊ manus vẽtri ⁊ capiti. nr̃i grã vos viuitis ⁊ valetis. qꝛ nos inceſſanter agimus ea quibꝫ mediãte vos glãm habetis. ſed cedant lites qꝛ nos ãmodo laborare nolumꝰ qꝛ ad vſum nr̃m ꝓus labore indigemus. ſic ergo pes ſtetit qetus ⁊ manus iacuit ocioſa. frons ãt dolere cepit ⁊ ceruix artari. ipſa quoqꝫ fames cerebri nouerca capiti grauamẽ intulit quod tandẽ manus ⁊ pedes ſentiẽdo ceperũt de ventris penuria debilitari. Tũc ergo dextra mouit opus. ⁊ pedes currere ceperũt vt reuelarẽt ventrẽ ⁊ caput. ſed ob lõga ieiunia ⁊ iã oblitus ciboꝝ. eſcam oblatã renuit. ⁊ eã recipere nõ potuit. tedio igit̃ laborabant quẽ morbum phiſici appetitui contrarium dicũt. ⁊ tunc queſierunt vndiqꝫ ſubſidium. ſed nullũ profuit. ¶ Moraliter ergo nullus debet alium vexare ne ſeipſum perimat.

illud aĩal fetido culo tribuit auriculam.
Simea de turpi queritur nate porrigit aurem
non concipit ſcꝫ in aĩam audiuit orationes
Vulpes nec recipit mente. ſed aure preces
loquitur culi vituperium honorem
Simea ſic fatur. natis vt mihi dedecus ornem
ſatis eſt ſupple aliqua ſimee modica
Sufficiat caude pars mihi parua tue
ad quid eſt vtile paſcua id eſt ſcobate
Quid prodeſt nimia campos inſculpere cauda
que ps caude vtilis eſſet vulpi
Quod mihi prodeſſet eſt tibi pondus iners
dicit incõmodas grauitate
Ille refert nimio damnas de pondere caudam
curta non grauis incommoda
Eſt breuis. eſtqꝫ leuis. hec duo damna queror
magis volo. ꝙ tegat terram ſimee pulcritudinis.
Malo verrat humum qꝫ ſit tibi cauſa decoris

coopetiat ⁊ turpes ſcȝ cauda mea clunes
Quam tegat immundas res bene munda nates
ſuperfluum diuiti diuitem faceret pauperem
Jd nimium nimioqȝ magis ditaret egenum
illud eſtimas.
Quod nimium nimio credis amore minus

¶ Hic ponit documentũ ꝙ illa que ſunt modice reputationis diuitibus bene prodeſſent pauperibus. Quod declaratur ꝑ ſimeã ⁊ vulpem. Quodã eñi tpe cõtigit ꝙ ſimea vidit vulpẽ longã caudã habẽtem cui dixit Miror qd tibi valeat hec lõga cauda. ⁊ eſt res diſſilis cũ tibi ſupfluit. ego ãt ⁊ pueri mei ſine ea naſcimur. Cuȝ ergo ſit tibi magis oneri ꝙȝ vtilitati maxime cũ te venatores inſequũtur. vellem vt dares nobis ꝑtem illã que tibi ſupflua ẽ. qꝛ nobis bene deſeruiret Reſpõdit vulpes. etiam ſi adeo eſſet grauis cauda mea vt eam vix portare poſſem. tamẽ nõ eris tu inde honoratus ¶ Moraliter ſic eſt de diuitibus auaris. qui licet ſuperflua habent nunqȝ tamẽ aliquid impartiri volunt pauperibus.

quando. nundinas. celer cupit moleſtat aſinum
Cum fora feſtinus lucro petit. inſtat aſello
mercator aſinum onere baculo percutit
Juſtitor. ⁊ preſſum pondere fuſte premit
aſinus mortem. cupit. morte. ſpondente requiem
Jlle necem ſperat. nec promittente quietem
morte peracta durare ſcȝ poſt mortem
Sed nece completa. viuere pena poteſt
quia quando. prelia. ſupple rex ſupple fit
Nam cum bella facit ⁊ tympana pellis aſelli
poſt hec. percutitur ſupple pellis. percuſſione.
Hinc laſſatur. ⁊ hinc pulſa tonante manu
homini temporalis obeſt ſibi ipſi deſtruere temporalem.
Cui ſua vita nocet caueat ſibi rumpere vitam
morte bonis operibus
Non nece. ſed merito iure quieſcit homo

¶ Hic ponit documentum ꝙ nullus ꝓpter miſeriam debet ſperare mortem. qꝛ mors eſt terribiliſſimũ. qd oſtẽditur ꝑ aſinũ ſic. Quodaȝ eñi tpe cõtigit ꝙ qdã negociator feſtinus voluit cũ aſino ſuo onuſto nundinas ingredi grauiter eũ cedebat aſinus aũt plagis ⁊ itinere feſſus petebat mortẽ ſperans labores ſuos morte terminari. ſed eo mortuo de pelle ſua facta ſunt belli tympona q̃ aſſiduis tonſionibꝰ ⁊ vſibus agitabant. ⁊ aſinus qui per mortem ſperabat eſſe ſecurus. etiam poſt mortẽ cedebatur vt prius ¶ Moraliter per aſinuȝ intelligũtur

Liber eſopi

peccatores qui aliquando mortem vocant vt plagis priuentur. ſed poſt mortem magis vexantur in inferno.

agitatus venaticorum. fugā capit deuia nemoris
Otus voce canum ceruus fugit auia ſilue
dimittit prata ſtabulum boum intrat
Deſerit. arua tenet. clauſtra bouina ſubit
dicit ſilue obſcura id eſt deuia nemoris
Bos ait. aut luci tenebras. aut auia ſilue
ſecurius percurreres tardus ibi velox
Tutius intrares hinc piger. inde leuis
ad ſtabulum dominus.
Huc veniet cuſtoſqꝫ boum ſtabiliqꝫ magiſter
id eſt cuſtos ꝛ magiſter. ceruum vel cuſtos vel dominus
Si duo vel tantū videt alter obis
dicit ceruo mortem pietas auferat
Ceruus ait. mihi veſtra necem clementia demat
cooperite ceruum nox
Condite me tenebris dum iubet vmbra fugam
ceruum cooperiunt viſitauit
Hunc tumulant feno. preſepe reuiſit arator
folijs īprodit nutrit iumenta
Frondibus ꝛ feno munit. alitqꝫ boues
arator recedit gaudet
Hicabit ac ceruus pericla vitaſſe letatur
refert grāꝝ actōes ſcꝫ ſenior dicit
Bobus agit grates. e quibus vnus ait
facile euadere. ſup. cuſtodem magiſter domus
Eſt leue vitare cecum. ſi venerit argus
magiſtrum valueris euadere tutus
Argum ſi poteris vincere. victor eris
id eſt acute videt argo pertinere ſup. boues
Centum habet oculos. cui ſe debere fatentur
domicilium famuli omnes poſſeſſiones
Et domus ꝛ ſerui totaqꝫ iura loci
ceruum inuenit magiſtrum
Res tua te reperit. argum res altera cecum
ceruo dormit argo
Qui tibi dormitat ſcit vigilare ſibi
ceruus vir intrat pabulum dat
Hic ſilet argus init ſtabulum. bobuſqꝫ miniſtrat

magis macillentos
Plus equo tenues viderat eſſe boues
prouidet pabulis commouet iracundia
Dum munit preſepe cibo. dum fulgurat ira
audax aſpicere pateſiunt.
Auſa videre virum cornua longa patent
iacet in ſtabulo dixit cenno ſcꝫ ceruam
Quid latet hic. quid ait video. ſentitqꝫ latentem
euentus ſcꝫ ceruũ gaudens in vſum ſue coquine
Et bona fortune munera letus habet
ad ſuum velle
Exulis eſt non eſſe ſuum. vigilare potenter
dormire famulorum ſuccurrere
Stertere ſeruorum velle iuuare pij

¶ Hic ponit documentũ ꝙ ſtertere eſt ſeruorum ⁊ vigilare dñorum. Qḋ declaratur fabuloſe ſic. Quodam em̄ tempore ceruus venatorũ ſtrepitu perturbatus. vt mortem euaderet villaꝫ petijt. ⁊ bobus ſociatus cum eis ad preſepe intrauit. Cui bos fertur dixiſſe. Quid voluiſti miſer ad mortem venire. ſilua te melius ſeruaret. aut leuis vngula ſeruaret te in campo. At ille reſpõdet. Rogo te parce mihi ⁊ noli prodere me. quia iam in crepuſculo ſaluus abire potero. His dictis in ſecura loco ſe poſuit. ſic itaqꝫ latitans bubulco bobus pabulantibꝫ occultus remanſit. hinc ille gauiſus grates bobus reddidit ꝙ fugiẽti locum dediſſent. Tunc vnus corpore grauis ⁊ grãdis ait illi. Saluum te quidem fore volumus ſed cauendum eſt ne ab alio videaris qui centuꝫ oculos habet ille eſt qui nobis dominatur. a quo ſi viſus fueris nihil preter vitam offerre poteris. His ſic conferentibus. ecce dominus ingreditur ſtabulum. ⁊ quia nuper per ſeruorum negligentiam viderat boues macillentos. acceſſit ad preſepia curã boum habens. dum ergo preſepia diligenter exquirit cornu latitantis cerui apprehendit. vocatiſqꝫ ad ſe bubulcis de ceruo inquirit quãdo ⁊ quomodo ſtabulum intrauerat. At illi ſe neſcire dixerunt Gauiſus ergo dominus ceruuꝫ bene cuſtodiebat. ¶ Moraliter. vtile eſt fugere cuꝫ per pugnam ſaluare ſe non poteſt. prodeſt em̄ domino rebus ſuis curam preſtare et diligentiam

portat diuitias ſupple timoris corde.
Ert iudeus opes. ſed onus fert corpore maius
cõpungit iudeum ſollicitudo exterius
Intus adurit eum cura. laborqꝫ foris
deo timore iudeo dono illius terre fauorem
Ergo metu damni ſibi munere regis amorem

acquirit dato viatore ſecutus pergat
Firmat. vt accepto pre duce tutus eat
id eſt regis iudeum.ꝓpinator. ducit. ſup. picerne. cōmouet
Regius hunc pincerna regit. cor eius adurit
auida cupido. ſup. pincerna gladio homicidium
Auri dira fames. qui parat enſe nephas
adeſt .i. intrant in ꝓbis. ſup. pincerne
Silua patet. ſubeunt. iudeus in ore ſequentis
conſiderat. ſup. et ſup. iudeus. picerna .i. nō vult p̄cedere
Cor notat iqꝫ ſequar dicit et ille negat
enſem euaginans ſup. homo. ſup. pincerna. moriaris.
Et gladium nudans. nullus ſciet inquit obito
iudeus dicit pctm̄ iſtud pandet
Ille refert. ſcelus hoc iſta loquetur auis
id eſt euolat ex buſto talis auis. auem digito monſtrat
Proſilit ex dumo perdix. hanc indice ſignat
ſcꝫ iudeus. id ē mortē meā reuelabit. ſcꝫ perdix
Alter ait ſcelus hoc iſta loquetur auis
ſtatim amputat. gladio. ſup. iudei. diuitias. capit in zabulo corpus
Vox rapit enſe caput. et opes metit et ſcobe funus
ſepelit. complet. veloces in mundo circuitus
Celat. agit celeres annus in orbe rotas
ſupple aſſas id eſt regis menſe. ꝓpinator apportat
Perdices domini cene pincerna miniſtrat
ſupple pincerna id eſt ceſſat pincerna
Ridet. et a riſu proditur ille ſuo
narrari vult pincerna narrare tardat
Rex audire cupit. hic cauſam dicere differt
ſup. conſilij. ſup. rex ꝛ pincerna rex pincerna
Fit locus. ambo ſedent. hic ſilet ille refert
iraſcitur hilari fingit leticiam facie
Rex dolet. ꝛ leto mentitur gaudia vultu
conſulatus id eſt acquieſcit.
Regis conſilium. conſilioqꝫ ſedet
propinatorē .i. patibuli id eſt dignum. ſup. regis decernit
Pincernam crucis eſſe reum ſententia prodit
patibulum delictum patibulo.
Crux meritum punit iure fauente cruci
interficias aliquem conſulat
Vt perimas quemqꝫ nullum tibi ſuadeat aurum
pro quia honor up. tpalem. triſtis diminuit
Nam decus ꝛ vitam meſta ruina rapit

Cum cōmento

¶ Hic ponit͛ aliā fabulā. cuius documentū eſt ꝙ nullus pſumat aliū interficere vt capiat bona ſua. q2 tales ad malū finem deueniūt. Et hoc oſtēditur nobis ꝑ quendā iudeum q̄ magnū portans theſaurum. quoddā nemus dum tranſiret ꝓpter timorem queſiuit ductorē quare regem acceſſit ſaluū ab ipſo petendo cōductū ꝑ terram ſuam. Et pincernā regis ductorē ſuſcepit. q̄ videns iudeū magnū ferre theſaurū ipm̄ interficere cogitabat. Iudeus aūt attendēs nequiciā ſuā dixit ei p̄cedas tu ego ſequar. Pincerna āt renuit ⁊ euaginato gladio dixit nullus videbit ꝙ ego te interficiam. Cui iudeus hec auis reuelabit latrociniū. ⁊ ſtatim ex dumis ꝑdix quedam euolauit pincerna ꝑo nō curauit ſed iudeū interfecit. ⁊ in zabulo ſepeliuit. Poſtea cōtigit ꝙ pincerna dn̄o ſuo ꝑdices pſentaret ⁊ tūc adeo ridere cepit ꝙ vix a riſu ſe cōtinere potuit. Rex aūt hoc vidēs cauſam ſui riſus exq̄ſiuit. Pincerna vero dilationē petiit. qui poſtea metu ⁊ minis compulſus ſeriem facti regi narrauit. quomodo ſcʒ iudeum interfeciſſet ⁊ bona eius rapuiſſet. Quo audito iratus eſt rex ⁊ ſimulata frōte abiens conſilium conuocauit. ⁊ factum pincerne ibi propalauit. Unde ⁊ ſententia mortis contra eum lata eſt quod ſuſpēderetur. ⁊ ſic in patibulo digne et iuſte ſuſpenſus eſt

ſup. diues id eſt miles habitant ſup. miles. ſup. gerit
Ciuis eques ſub rege vigent. hec ꝑrelia regis.
ſup. ciuis. diſponit. diuitias. miles ciuis
Hic diſpenſat opes. hic vir ⁊ ille ſenex
odioſe cōmota buccas incenſa.
Inuide perflata genas ignita dolorum
ſup. militem ledit id eſt ꝓpter honorem
Flammis fax iuuenem mordet amore ſenis
falſas mentitur querimonias
Regis in aure truces fingit de ciue querelas
ſup. ciuis id eſt diſpenſator diſſipator ſup. ciuis.
Eſt tibi non paſtor. ſed lupus iſte ſenex
diuitem faciunt augetur ſua ſubſtātia. i. furtiuis rebus
Ditant furta ſenem. creſcit ſua copia furtis
de theſauro pecunia abſciſa
Eſt ſua de cenſu gaſa reciſa tuo
confirmabo. i. mea dicta ſup. ꝓpria confiteri
Firmabo mea verba manu. ſua furta fateri
ſup. ciuem cōpellā. i. duello. iudicante. verax
Hunc faciam. bello iudice verus ero
ſup. verba turbant ꝓpoſito ciuem id eſt fragilis ſenectus.
Iſta mouent obiecta ſenem plus fragilis etas

Liber Eſopi.

ſup.ciuem.turbat id'eſt infantia reputatus
Huncq̃ mouet.⁊ ſenij crimine viſus hebes
fauent antiqui. duellet.
Parcunt iura ſeni.ꝙ pro ſene pugnat amicus
ſupple cui dilectio premij ſupple ad duellandum pro ipſo
Cui nullius amor ſenoris arma probat.
querit id eſt ꝓpugnatorem non inuenitur.ſupple pro ſene
Mendicat pugilem.ſed abeſt qui pugnet amicus
pro quia.recedit neceſſitate ficta dilectio
Nam refugit viſo turbine falſus amor
pro quando ſonat falſos
Dum fortuna tonat fugitiuos monſtrat amicos
diligit id eſt ſola neceſſitas inſtruit
Et quis amat quis non,ſola procella docet
cōuiuiū protrahit id eſt pugnam.
Cena trahit ciuem differt nox vna duellum
cōmouet.hoīes diſcumbentes. querimonia
Sollicitat menſam iuſta querela ſenis
muneribus feci ſcꝫ verbo
Quod meritis emi.multos mihi fecit amicos
longū.tempus ſup.amicos peruertit modicum temporis
Longa dies.cunctos.abſtrahit hora breuis
ex tantis amicis non fuit
De tot amicorum populo non reſtitit vnus
ſup.opem exhibui ſupple hominib⁹.reddit auxilium
Quamqꝫ dedi multis nemo repenſat opem
putabam.q̄ete.fungi conuenit
Rebar pace frui.mea paci congruit etas
deſtruxit id eſt latens inuidia.
Sed mea turbauit gaudia liuor edax
id eſt inimico victoriam.dederunt.ſupple ego.
Hoſti multa meo palmam pepigere.tepeſco
ſupple miles id eſt fortitudine miles
Ille calet.careo viribus.ille viget
contractui ſupple miles
Arma parum noui.ſe totum prebuit armis
ſupple cui debilis fortis.ſupple militi
Eſt mihi viſus hebes.viſus acutus ei
nihil promittit auxilium recti ratio
Nil mihi ſpondet opem niſi iuſte gratia cauſe

Cũ cõmento

debili conquerẽt. defenſore id eſt cauſa iuſta.
De fragili queritur preſide cauſa potens
id eſt defectum. pauet id eſt animi
Corporis eclipſim timet alti copia cordis
pro quia. debili diffidit. ſup. militis ſup. armata
Nam fragili peccat mens animoſa manu
id eſt falſa ſplendide diffamia
Si turpis nitide mendax infamia vite
ingent ſplenduiſſe prodeſt
Infigit maculas. quid nituiſſe iuuat
id eſt diffidit. triſtatur. ciuis cõſolatur ruſticus
Deſperat lugetq; ſenex. hunc lenit arator
ſup arator. ciuis. arat. id ē annale p̃cium. accipiens
Qui ſenis arua colit. annua lucra ferens
ſup. aratorē. mouet miſedia accipe. id eſt pugnam
Me ſtimulat pietas pro te proferre duellum
aratori ſupple manus. ſup. ad duellandum.
Eſt mihi pro domino dextra parata meo
aduenit. ſup. conueniens id eſt pugne
Ecce dies oritur. locus eſt tempuſq; duelli
ſcʒ miles ⁊ arator id eſt in animo id eſt pariter.
Stant pugiles. ineunt mente manuq; ſimul
militi dedecus dueller talis homo
Eſt equiti fetidum q̃ ſtet q̃ pugnet arator
eſtimat. ſup. a milite niſi.
Seq; putat victum. ni cito vincat eum
fortitudo. nõ meminēs. ſup. mali
Nil de ſe retinet virtus oblita futuri
ſup manus. violentas expendit. virtutes
Dextera corporeas prodiga fundit opes
verbera. ſup. miles inutiles emittit
Ictus ipſe ſuos ſteriles expendit in vſus
percutiens. ruſticũ. ſeipm̃. plus ledit
Et feriens hoſtem ſe magis hoſte ferit
fortitudinis occultat ruſticus
Sed proprie virtutis opes abſcondit arator
donec. oportunitas tribuat tempus
Dum locus expenſe detur ⁊ hora ſue
decipit ſcʒ clipeo repellit verbera
Aut motu fallit. aut armis temperat ictus

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſup.arator audax fit.ſup.manus conſiderat
Et metuens audet.dextra locumqꝫ notat
ſup.ruſticus euigilat intendit verbera
Dormitans vigilat.⁊ ceſſans cogitat ictus
augmentat verbera faciei
Producit minas frontis vtrunqꝫ iubar
pauſa.id eſt aſtucie.cauſa metus.
Hec mora non artis ratio.ſed cauſa timoris
id eſt eſtimatur vtens apparet fatuus
Creditur arte fruens eſſe videtur iners
id eſt letatur.miles ſuperaſſe.eſtimãs id eſt a facie ſua
Gaudet eques viciſſe putans.ſpernitqꝫ bubulcum
ſup.miles abſtergit id eſt a facie ſua
Sudoremqꝫ ſuum tergit ab ore ſuo
tardationem militem.percutit arator
Ecce moram neſcit equitem ferit ipſe bubulcus
in illam brachỹ ptẽ.baculus bubulci.percutit
In cubiti nodum ruſtica claua ferit
percuſſio ſcꝫ cubiti tollit
Huius plaga loci totius corporis aufert
virtutem fugit.miles ſup.ad terram quieſcit
Robur.cedit eques.ſedetqꝫ cadente ſedet
ſupple ipſius ruſtici.ꝗeſcit.ſup.ruſtic⁹ attẽdit ſup.militem
O bona ſimplicitas.ſedet ipſe.notat qꝫ ſedentem
ſupple ad pugnam miles ſupple ruſticus
Et niſi ſurgat eques.ſurgere velle negat
ſup.tu miles.ruſticus.dicit ruſtico.ſup.dicit non volo
Surge bubulcus ait.cui miles ſurgere nolo
ſcꝫ ruſticus.ſup.tu miles.ruſticum licitum eſt
Alter ait.ſedeas.meqꝫ ſedere licet
id eſt ppl'S miraꝛ ſcꝫ regis.pñs eſt militi ſedenti
Turba ſtupet.prefectus adeſt.equitiqꝫ moranti
iubet duellet deuictus recedat
Imperat vt pugnet.aut ſuperatus eat
miles dicit ſupauit ruſticus
Tardat eques.prefectus ait.te vicit arator
id eſt duellũ ceſſat intimatur.euentus duelli
Pugna cadit.regi panditur ordo rei
dicit inchoatum.proſequaris pugnam.
Rex ait inceptum ſoluas perfecte duellum

Cū cōmento

id eſt ſugationē.fateat.ſup.miles ruſticus
Dedecus explanet ille vel ille ſuum
duellum reincipitur quieſcit. ſicut.
Pugna redit.mileſqʒ ſedet velut ante ſedebat
ſup.tu miles.ruſticus.dicit.ſup.ſurgere dicit
Surge bubulcus ait.non volo miles ait
arator dicit non vis rennuam
Cultor ait.ſi ſtare negas.me ſtare negabo
ſcʒ pugnare intēdas pugnare paratus.ſup ego ruſticus
Surgere ſi temptes.ſurgere promptus ero
ſcʒ miles ⁊ ruſticus irridet turba prefectus ruſtico.
Ambo ſedent.ridet populus.preſeſqʒ bubulco
precipit duelles cede recedit
Intonat.aut pugnes.aut fuge.tempus abit
arator dicit ſup.miles ſcʒ ad pugnam
Cultor ait.ſurgat.cadet ſi ſurgere vellet
verbera p̄fectus dt verbera miles
Percute preſes ait.percute ſurget eques
ruſticum militē deuicti aſcribere titulum
Te decet aut illum victi ſibi ponere nomen
ſup.ruſtico nō aſſcribam.titulū ruſticus
Hoc mihi non ponam nomen arator ait
ſup.ego ruſtic⁹ ſup.tu miles dedecus percutere
Surgo.ſurge miſer.nam turpe ferire ſedentem
ſup.ruſtico.ſup.milite.dedecus interire
Eſt mihi.ſicqʒ tibi turpe ſedendo mori
dicit ſup.metuentem.pungit miles. ſcʒ ruſticum
Sic ait.⁊ timidum ſtimulat.rogat ille furentem
ſup.militi ſupato rogo id ē vincēs.recede
Parce mihi victo.ſupplico victor abi
proſpa renouat.euētus.ſcʒ ciuē ſup.ciuis id eſt ſucceſſor bonorum.
Leta nouat fortuna ſenem ſenis vnicus heres
Inſcribitur meritas acquirit ruſticus diuitias
Scribitur.⁊ dignas intrat arator opes
iuſticia vincit robora.malus euentus oſtendit ſup.fideles
Jus ſuperat vires.ſors aſpera monſtrat amicos
prodeſt id ē qʒ odiū amicicia.dolo fiducia
Plus confert odio gratia fraude fides
id ē i fine.ſp libri id ē duob⁹ v̄ſib⁹ intēdit quelibet
Fine ſui gemino verſu quod continet omnis

Liber Eſopi

moraliſat. exponit   interius. continet
Fabula declarat. datqʒ quod intus habet

¶ Hic penitur vna hyſtoria. cuius documentū eſt ꝙ iuſticia ſemper
ſuperat iniuſticiam Etiam applicatur ꝙ neceſſitatis tempore vera di
lectio approbatur. ꝛ ꝙ amicicia preualet odio ꝛ fides fraudi Et hoc
oſtenditur nobis per duos famulantes vni regi ſcʒ per ciuē antiquū
et militem iuuenem. Unde iſti duo diu ſeruierunt regi. ꝛ miles cepit
inuidere ciui eo ꝙ multam haberet copiam rerum temporalium
Quare acceſſit regem dicens. Iſte ciuis nō eſt vobis paſtor immo lu
pus qꝛ multū ditatus eſt ꝑ bona veſtra que furtiue abſtraxit Et ꝙ ꝟ
ba mea vera ſint probabo corpore meo ſi negare velit. Unde euoca/
uit ciuem in duellū. ſed cum multa eſſent ciui obſtacula vnuʒ maius
fuit ſcʒ debilis ſenectus. Et ergo rex conceſſit ipſi ſi amicum aliquem
haberet qui ſine premio duellum pro ipſo inire vellet ipſum adduce
ret. quare ciuis multos probauit amicos. ſed nullum inuenire potu/
it qui pro ipſo duellaret. Tandem magnum parauit cōuiuium om/
nibus amicis ſuis narrando eis iniuriam ſibi illatam. ſed nullus mi
ſertus eſt eius. Unde dixit. Quondam multos habui amicos quos
muneribus mihi procuraui. nunc autem nullus recompenſat. puta/
bam cū pacifice viuere. ſed inuidia turbauit me. ꝛ quod magis do/
leo multi ſpondent victoriā aduerſario meo. qꝛ ipſe fortis eſt ꝛ arma
nouit. ego aūt non. ꝛ nihil pro me eſt niſi cauſa mea iuſta. Tunc ara
tor compatiens domino ſuo dixit. Ego aſſumam duellū pro te Qđ
audiens ciuis gauiſus eſt valde. ꝛ extunc aſſignatus eſt dies duelli.
Die autem deputato conuenerunt Miles autem in ſeipſo confidēs
putabat primo ictu interficere aratorem. ipſumqʒ clipeo ſe defenden
tem fortiter inuaſit ictus ſuos inutiliter expendendo. Aratorem au
tem vires ſuos occultantem circumſtans populus deuictum puta/
bant. ꝛ ꝙ timoris cauſa ſe non defendiſſet. ſed non fuit ita Quare mi
les ſe viciſſe putans abſtergebat ſudorem a facie ſua. Arator vero cō
ſiderans militem fatigatum claua ſua percuſſit cum ad nodum cu/
biti ſui. vnde ꝛ miles in terram cecidit Quod videns arator dixit mi
liti. ſurge o miles. Cui miles. ſurgere nequeo. Cui arator. ſi tu ſede/
as ꝛ etiam ſedere volo. Tunc prefectus precepit militi ꝙ ſurgeret et
pugnaret. ſin autem ſe victum daret. Milite vero ſurgere nolente ꝑ
fectus euentum duelli regi intimauit. quo mandante duellum pro/
ſequi prefectus iterum iuſſit eos duellare. Tunc ſurgens arator di/
xit militi. domine ſurge. Cui miles. ſurgere nolo. Cui arator. ſi ſurre
xeris ego ſurgam. ꝛ ſi ſederis ego ſedebo. Tunc cum homines circū/
ſtantes riderent prefectus iterum dixit aratori. vel pugnes vel te vi/
ctum fatearis. Cui arator. ſi ipſe ſurrexerit ꝛ ego ſurgam. Cui prefe
ctus percute eū ꝛ ſurget. quia vel tu nomen victi habebis vł ipſe Cui

arator' nomen victi non habebo. ꝛ ſurgens dixit militi. ſurge o miſer
turpe eſt eñi mihi te ſedentem percutere. ſimiliter turpe eſt tibi ſeden
do mori. Et eum ſurgere nolentem pungere ꝛ percutere cepit. Tunc
miles rogauit eum vt ſibi parceret ſeq; victum fatendo Uidens hoc
ciuis valde gauiſus eſt. ꝛ aratorem omnium bonorum ſuorum here
dem conſtituit pro eo ꝙ ipſum a morte liberauerat. Et per hoc oſten
ditur quis ſit verus amicus ꝛ quis falſus. ¶ In fine dicat. ꝙ morali-
tas cuiuſlibet fabule in fine duobus ſemper concluditur verſibus
¶ Moraliter per ciuem intelligitur vir bonus ꝛ religioſus. per mili
tem intelliguntur mali ꝛ inuidi. qui ſemper interpretantur opera iu
ſti ad malum. dicentes ꝙ ſi quid boni faciat hoc propter vanam glo
riam facit. Et tandem cum iſte bonus ꝛ religioſus in ſenectute' con-
ſtitutus fuerit ꝛ in extremitate vite ſue. in qua ipſum duellare opor-
tet reddendo rationem pro omnibus factis ſuis ꝛ cum non inuenit
aliquem amicum quo ſe defendat a morte eterna. poſtremo venit ru
ſticus id eſt fides bona ꝛ recta liberans ipſum de manibus inimici.
id eſt diaboli. A quo nos liberare dignetur qui trinus ꝛ vnus regnat
in ſecula ſeculorum. A M E N.

¶ Eſopus fabulator preclariſſimus cum ſuis moraliſati
onibus ad noſtri inſtructionem pulcerrime appoſitis. Im-
preſſus Dauentrie per me Jacobum de Breda. Anno domi
ni. M. CCCCC. ipſo die ſancti Seuerini epi.

[23. Oktober]

39

87

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

wolfgan

87

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg